

WESTERN ROMAN
LASO

cijena 20 d broj 491

DRVO ZA VJEŠANJE

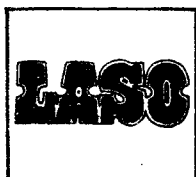

Dorothy M. Johnson:

DRVO ZA VJEŠANJE

LASO broj 491

Dorothy M. Johnson: DRVO ZA VJEŠANJE

Naslov originala: The Hanging Tree

Recenzija: Milan Osmak, književnik

Copyright: Posredstvom VPA

Prijevod: Julije Knežević

Grafički urednik: Ivica Bartolić

Urednik: Marcel Čukli

SAVJET REDAKCIJE: Josip Adaković, dr Vladimir Anić,
dr Adolf Dragičević (predsjedavajući), Nenad Brixly,
Ljudevit Bauer, inž. Vesna Gazdag, Igor Golik, Marija
Jurela, Borivoj Jurković, Želimir Košćević, Nada Šoljan,
Ismet Voljević, Ana Župan-Bender – GLAVNI I OD-
GOVORNI UREDNIK: Borivoj Jurković

LASO – Izlazi svaki tjedan – Izdavač: RO Novinsko-izdavačka djelatnost SOUR-a
•Vjesnik• n.solo., 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4 – Adresa uredništva:
•LasO•, Redakcija •Romani i stripovi•, 41000 Zagreb, Avenija bratstva i jedinstva 4,
telefon: (041) 515-555 i 519-555 – Tisak: RO Štamparska djelatnost •Vjesnik• n. sol.
o. – OOUR Novinska rotacija n. sub. o. i OOUR TM n. sub.o., 41000 Zagreb, Avenija
bratstva i jedinstva 4.

Copyright (sva prava za Jugoslaviju) •Vjesnikova• Press agencija Zagreb. Cijena pretplate za go-
dinu dana iznosi 1060 d ili 954 d s popustom od 10 posto, a za 6 mjeseci 530 d ili 477 d s popustom.
Samo unaprijed plaćena pretplata osigurava popust od 10 posto. Pretplata se uplaćuje općom
uplatnicom u korist računa 30101-833-1216 SOUR •Vjesnik•, Interna banka, s oznakom za •LasO•.
Cijena za inozemstvo: DM 1,80, ASCH 10,00, SFRS 2,00, HFL 2,00. – Cijena inozemne pretplate za
šest mjeseci: DM 36,00 SKR 63,00, ASCH 250,00, FF 74,00 SFRS 36,00 HFL 37,00, US\$ 15,00 – Uplata
za devizni račun 30101-37-7210-256 – Privredna banka Zagreb (za •LasO•).

Ekonomska propaganda: •Vjesnik•, Agencija za Marketing, Zagreb, Trg bratstva i jedinstva 6.
Zadnja kolor-stranica 9000 d c/b stranica 7000 d.

Oslobodeno plaćanja poreza na promet mišljenjem Republičkog sekretarijata za prosvjetu, kulturu
i fizičku kulturu SRH broj 2935/7-1973. od 26. XI 1973.

LASO 491 izlazi 11. 03. 1983.

I

Prije nego što se cesta spustila u logor kopača zlata na Skull Creeku, prolazila je strminom brežuljka, a zatim ispod nadvijene grane goleme topole.

Kad je Joe Frail prvi put prolazio tom cestom, vodeći za sobom natovarena konja, na grani je visio kratak komad nedavno odrezana konopa koji se njihao na povjetarcu. Ljudi su tek nekoliko mjeseci živjeli u tom logoru. Ipak, jedan je čovjek već bio obješen, zbog valjanih razloga, nesumnjivo. Dakako, kopače zlata je više zanimalo zlato nego vješanje. Kad je Joe Frail pogledao konop, mišići su mu se odjednom zategnuli, jer se prisjetio da je na njemu prokletstvo.

Gotovo godinu dana kasnije na Skull Creek je stigao momak koji je sebe prozvao Rune. Vozio je teretna kola. Onaj komad konopa što se njihao sada je već posve izbljedio, raspleo se. Rune ga pogleda i pomisli: ne uhvate li te, ne mogu te objesiti.

Dva tjedna poslije njega ispod drveta prode zalutala žena, vozeći se na kolima natovarenim sijenom.

Nije vidjela ni granu ni raspletenu užu, jer je preko očiju imala po vez.

* * *

Joe Frail je izgledao poput svakog kopača zlata: životna dob mu se ne bi mogla odrediti, bio prašan, u izbljedjeloj crvenoj košulji i hlačama koje su izgubile oblik. Kosa bez sjaja visila mu je preko ramena, a da je bila čista, najvjerojatnije bi bila svijetlosmeđa. Dugački brk uokvirio mu je usta a nosio je i bradu, jer se nije brijaio puna dva mjeseca.

Bitna razlika između Joea Fraila i bilo kojeg došljaka na Skull Creek sastojala se u tome što je on u svom zavežljaju na iscrpljenu konju imao liječničku torbu.

— Zanima me koga su objesili o to drvo — reče njegov drug. Wonder Russell je bio iste dobi kao i Joe Frail, bilo mu je oko trideset, ali nije bio njegova raspoloženja. Russell nikada nije bio zlovoljan, malo je zahtijevao od svijeta u kojem je živio. Naglas bi se čudio zbog tisuću stvarčica, ali nikada ne bi zahtijevao odgovore na svoja pitanja. —

Pitam se – doda – koliko će mi vremena biti potrebno da iskopam milijun dolara.

A ja se pitam, pomisli Joe Frail, je li ovo grana o kojoj ću posjetiti. Pitam se kojega ću čovjeka ubiti da bih to zaslužio.

Taj dan su proveli ispitujući vododerinu u kojoj se već mučilo petsto ljudi, nadajući se da boje pješka koji su ispirali znače bogatstvo. Te noći su spavali u kolibi od granja koje su skupili da bi se zaštitili od kiše.

– Kad naidem na nalazište, nazvat ću ga po sebi – reče Wonder Russell. – Nazvat ću ga Wonder Mine. Čudesno nalazište.

– Znači da ćeš se začuditi ako uopće bude zlata u njemu – uzvratila Joe Frail. – I ja ću svoje nalazište nazvati po sebi: Frailova nada.

– Grom i pakao... pa to će ti donijeti nesreću! – prigovori mu drug.

– Obično i nemam sreće – reče Joe Frail.

Te, prve noći dugo je u vododerini ležao budan, još potresen prizorom onog užeta što se njihalo. Sjetio se udovice koja je prije šest godina vrištavim glasom predkazala da će i on jednog dana posjetiti.

Prije toga je bio doktor Joseph Alberts, mlad i nesretan, ponekad je tražio zlato a zatim se opet bavio liječničkom strukom. Pronašao je bogatu žilu, prodao je i vratio se na Istok da zaprosi djevojku koja se zvala Sue. No nju je zamorilo čekanje i udala se za drugoga. Jecala je kazavši mu to, ali nipošto zato što je upropastila svoj i njegov život. On je sada bio bogat, a ona ga nije mogla posjedovati i zbog toga je plakala.

Tako je on izgubio dio svoje mladosti, svu svoju ljubav, pa čak i vjeru u ljubav. Već je odavno izgubio

i svoje bogatstvo u kockarskoj groznici koja se razbuktala u njemu, tako da mu je bilo posve svejedno hoće li dobiti ili izgubiti.

Ponovo bez novca, u tom gorkom trenutku odlučio da će se u toku zime baviti liječenjem. Ozbiljno i predano se bavio svojim zvanjem i do proljeća skupio dovoljno novca da bi se opet bacio u potragu za zlatom. Pođe na sjever, u Utah, i upozna čovjeka imenom Harrigan, koji će mu postati partner.

Putem je logorovao sam, tako da su ga uhvatili razbojnici, oteli mu novac, konja i oružje. Smijući se dozlaboga, pljačkaši su mu ostavili hromu kobilu.

Za krajnju nuždu, u rasporu pojaša imao je skriven zlatnik od dvadeset dolara. Nisu ga pronašli.

U Utahu upozna Harrigana, koji je također bio nesretan. Harrigan je prodao svoga konja, no još je imao sedlo i četrdeset dolara.

– Hoćeš li mi povjeriti svojih četrdeset dolara? – zapita ga Joe Frail. – Upustio bih se u igru i umnožio taj novac.

– Ne bih ga povjerio ni rođenoj majci – reče Harrigan, kopajući po džepu. – No moja majka nije umjela kartati. Zašto ti misliš da umiješ?

– Poučio me stručnjak – kratko će Joe Frail.

Imao je dva zanimanja, bio je liječnik i kopač zlata, no osim toga je vladao i dvjema velikim vještinama: bio je savršen kartaš i vrhunski revolveraš. Ali kockao je samo kad mu je bilo svejedno hoće li dobiti ili izgubiti. Sada je bilo potrebno da dobije i on je znao što će se dogoditi: dobit će, a zatim će ga to uništiti.

Pronade kockarsku družinu i počne promatrati igrače: dvojicu kauboja koji ga nisu zabrinjavali,

oženjena građanina koji se vraški dobro zabavljao i postarijeg čovjeka, vjerojatno doseljenika, koji se vraćao na Istok s lijepom hrpicom novca. Doseljenik je bio mrk i napet i pred sobom je imao više žetona od bilo kojeg drugog igrača za stolom.

Kad se Doc umiješao u igru, neko vrijeme je dopuštao sjedokosom čovjeku da dobiva. A kad je doseljenik počeo gubiti, nije se mogao izvući.

Doc je neko vrijeme gubio, pa nešto dobio, onda opet nešto izgubio, da bi konačno počeo dobivati. Samo je on znao da mu se ispod pranske košulje slijevaju potocići znoja.

Kad je naposljetku izašao iz igre, doseljenik je bio u velikom gubitku.

– Potražiti ću ženu – glasila je njegova prozirna isprika.

No pošao je samo do bara i još je bio tamo i gledao u zrcalo kad je Doc kupio svoje žetone i izašao s dvjesto dolara u džepovima.

Stigao je do saluna i tada ga obuzme drhtavica.

– Grom i pakao... ta što te muči? – zapita ga Harrigan. – Dobio si.

– Muči me to – počne Doc, cvo-koćući zubima – što me otac učio da kockam, a majka me učila da je to pokvareno. Ostalo te se ne tiče.

– Doista neprijazno – potuži se Harrigan. – Divio sam se tvojoj vještini. Pokraj tvog načina igranja ne vidim razloge zbog kojih bi morao rasipati vrijeme liječeći ljude.

– Ni ja – uzvрати Doc. – Podimo nekamo i podijelimo novac. Bit će najbolje da ga imaš u džepu.

– Onaj stari momak kojemu si oduzeo novac sav je na iglama – upozori ga Harrigan.

– Glup je – kratko će Doc.

– Za tebe su svi glupi – razdraženo uzvрати Harrigan.

– Uvjeren sam da je tako.

– Kad bi ti bio pametan, kupio bi se odavde – ukori ga Harrigan.

– Ovako upravo izazivaš nevolju. – Nevolja izaziva mene, a ja nisam plašljiv ljubavnik.

Bio je pomalo tužan. Opet ga obuzme drhtavica. Osjećao je odvratnost prema Harriganu, prema onom starcu, prema sebi, prema svima.

Vrata se otvore: u svjetlu svjetiljke se pojavi onaj sjedokosi doseljenik. U mirnoj noći jasno odjeknu njegove riječi:

– Prevario me, označio je karte, kažem vam...

Sol ga silno zapeče u živoj rani i Doc Frail istupi.

– Zar o meni govorite?

Čovjek žmirne.

– Dakako, govorim o tebi. Prevario si me, okrao...

Doc Frail uzdahne i ustrijeli ga.

– Zaboga, ta čemu...? – zastenje Harrigan i povuče se dublje u mrak.

No Doc potrči i klekne pokraj čovjeka. Ljudi su počeli oprezno izlaziti iz saluna.

Odjednom se začuje bolni plač žene koja se približavala.

– Bene, Bene... propustite me... ustrijelio mi je muža!

Doc Frail je nije vidio, samo je čuo njezin plač.

– Čovjek je ubijen i vama je to sasvim svejedno! Pustit ćete ga da prođe bez kazne, posve ste ravnodušni... No vi ćete zbog toga... onaj koji je to učinio! Izgorjet ćete u paklu zbog toga... svi vi!

Doc Frail i Harrigan se udalje. Kobila je nosila oba sedla, a njih dvojica su pješačila. Čim su se domogli pristojnih konja, razdvoje se

i Doc Frail više nikada nije vidio Harrigana.

Otprilike nakon godinu dana, putujući u logor kopača zlata, Doc Frail susretne čovjeka koji se zvao Wonder. Učini mu se da mu je Wonder Russell jedini iskreni prijatelj.

No vidjevši ga prvi put, Joe Frail ga izazove pogledom koji bi većinu ljudi naprosto uplašio, odbio. Odmjeri ga od glave do pete očima punim gnjeva, kao da želi zapitati: vrijediš li što uopće?

Međutim njegovo pitanje ipak nije tako glasilo. Prešutno pitanje koje bi postavio svakom čovjeku kojeg bi susreo bilo je: jesi li ti taj čovjek, čovjek zbog kojeg ću posjetiti?

Odgovor Wondera Russella na taj prvi susret bio je podjednako nijem kao i pitanje. Nasmiješio se u znak pozdrava. Bilo je to upravo kao da je kazao: čovjek si s kojim bih se mogao složiti.

Otad su bili drugovi, zajedno su doživjeli sreću i nesreću i tako su naposljetku stigli na Skull Creek.

U toku tjedna koje su proveli tražajući za zlatom izgradili su mnoge kolibe, odmičući od najbogatijeg dijela nalazišta, jer su ga već zaposjeli drugi.

U rujnu su već bili gotovo na rubu propasti.

– Čovjek može raditi i za nadnicu – predloži Wonder Russell. – To je isti posao kao ovaj ovdje, samo što ćemo za to dobiti novac.

– Radeći za drugoga, nikada nećeš postati milijunaš – prigovori Doc.

– Ne znam kako da čovjek zaradi bez rada – razmišljao je njegov drug.

– Ja znam – reče Joe Frail. – Koliko imamo?

Imali su nešto manje od pedeset dolara. Do sutradan ujutro Joe

Frail je povećao taj iznos na gotovo četiri stotine dolara. Tresao se tako da su mu cvokotali zubi.

– Kakve li nadarenosti! – sa strahopoštovanjem se zadivio Wonder Russell, ali ništa nije zapitao.

Nakon četiri dana ponovo su krenuli s novim zalihama. Naidu na bogato nalazište i okolice dva zemljišta: jedno bolje od drugog.

– Da ostanemo ili da to prodamo? – zapita Joe Frail.

– Zanima me kako je to biti vraški bogat – razmišljao je Wonder. – S druge strane, pitam se kako je to biti oženjen.

Joe Frail ga zbunjeno pogleda.

– Zar je to naum koji se odnosi na neposrednu budućnost ili samo maštaš?

Wonder Russell se zadovoljno nasmiješi.

– Zove se Julie i radi u salunu Big Nuggetu.

A ona je već imala čovjeka koji se ne bi baš sasvim lako pomirio s tim da je izgubi, prisjeti se Joe Frail. Wonder Russell je to također znao.

Ta Julie u Big Nuggetu bila je vitka mlada plesačica, lijepa i ponešto divlja. Tamnu kosu vezala je u veliki čvor na zatiljku. Na jednom je ramenu imala svjež, crven ožiljak. Po svemu sudeći, potjecao je od noža i vidio bi se kad bi imala haljinu s izrezom oko vrata.

– Prodajmo sve ovo, pa ću plesati na tvojoj svadbi – reče – Joe Frail.

I tako u ponedjeljak prodaju Čudesno nalazište i Frailovu nadu i podijele među sobom petnaest tisuća dolara. Da su malo pričekali, možda bi dobili i više, ali Wonder reče:

– Julie ne želi čekati. Odlazimo narednom kočijom, u srijedu.

– Ima konja na prodaju. Odjaši, Wonderu! – Doc Frail nije mogao

zaboraviti blijedog čovjeka koji je podsjećao na leš i koji se nikako neće pomiriti s gubitkom Julije. – Uzmi dobre konje i kreni prije svitanja!

– Svi misle da ćeš se ti oženiti i ti si zbog toga sav u znoju – uzvraća Wonder, smijuljeći se. – Mislim da ću poći i kazati joj.

Čovjek mora planirati unaprijed, reče Joe Frail sam sebi. Naumio sam tražiti zlato, ali nisam razmislio što ću učiniti ako ga pronađem. Također nije znao što da učini ako njegov drug odluči da se udruži s nekim drugim.

Odjednom ga je počeo zamarati taj život bezimenog, bradatog i uznojenog kopača na potoku. Umorila ga je i prljavština. Liječnik može biti čist i dobro odjeven. Može imati i krov nad glavom. Zlatom se može kupiti sve, a on ga je imao.

Glavom mu se vrvila neka nova koliba. Lupao je po vratima sve dok vlasnik nije gnjevno povikao i izašao s revolverom u ruci.

– Želio bih kupiti ovu kolibu – reče Joe Frail. – Odmah!

Nakon petnaest minuta ju je posjedovao zahvaljujući ceku koji se ujutro u banci mogla naplatiti, a prijašnji vlasnik je napolju, sa svojim stvarima na tlu, gundao pitajući se gdje da provede ostatak noći.

Joe Frail postavi svoju svjetiljku na klupu koja je bila jedini namještaj kolibe. Pride zidu i nježno pokuca po njemu.

– Dobro je to – reče naglas. – Izdržat će kišu.

Odjednom osjeti u sebi silnu mladost, lakoću, posvemašnju bezbrižnost, vedrinu... osjećao je da je čitav svijet njegov: valja ga samo uzeti. Nekoliko minuta provede skačući uvis, pokušavajući da tri puta tucne petama u zraku prije nego

što se spusti na pod. Zatim zabaci glavu i bučno se nasmije.

Sa svjetiljkom u ruci izađe da bi potražio Wondera. Kad bi susreo nekog čovjeka koji bi išao u pravcu Big Nuggeta, podigao bi svjetiljku, zavirio mu u lice i zapitao:

– Jesi li pošten?

Evans, bankar, uvredljiv čovjek, koji se slučajno našao napolju tako kasno, uzvraća razdraženo:

– Što...? Pa dakako!

Wondera Russella nije bilo u salunu, no lijepa Julie stajala je za barom između dva rudara. Napusti ih i pride Joeu Frailu sa smiješkom.

– Čula sam da si prodao nalazište – reče Julie. – Naruči mi piće za dobru sreću!

– Počastit ću te šampanjcem ako ga imaju – obeća joj Joe Frail.

S pićem pred sobom Julie reče:

– Tu ima više sreće iste vrste,

Joe – nasmiješi mu se. – Podi i potraži Wondera Russella kod staje za iznajmljivanje! – zatim se nasmije i pljesne ga dlanom po rame-nu.

U suprotnom kutu prostorije Doc Frail zapazi Dustyja Smitha kako napeto gleda u karte.

– Prije jutra moram posjetiti još nekoliko mjesta – reče Frail. – Moram pronaći druga i kazati mu da smo upravo kupili kuću.

Izišavši, ugasi svjetiljku. Bolje da posrće u mraku nego da mu Dusty bude za petama. Možda je on već posumnjao...

Wonder je čekao pokraj korala staje za iznajmljivanje.

– Uzeo sam dva konja, platio ih i osedlao – reče Wonder. – Moja vreća je na jednom od njih, a na drugom su Julijine stvarčice.

– Pomoći ću ti. Što da učinim?

– Uzmi konje i povedi ih do Big Nuggeta. Tvoji su i moji, nije li tako? Zapazi li tko što, kupili smo ih

jer smo se domogli hrpe novca i pi-
li... Ali nitko ništa neće zapaziti.

– Napet si – reče Joe Frail.

– Odvedi konje onamo i nestani
iz vidika! To je sve. Ja ću ući, naru-
čiti piće za Julie i zamoliti je da iz-
ide i pogleda mjesec.

– Ta nema mjeseca – upozori
ga Frail.

– Zar će to pijanu čovjeku pasti
na um? – uzvрати Wonder. – Povu-
ći ću ih sve za nos i dok se oni budu
vrzli uokolo, poći ću da bih Julie po-
kazao mjesecinu. To je sve.

– Mnogo sreće! – poželi mu Joe
Frail a zatim mu pruži ruku. –
Mnogo sreće i tebi i Julie!

– Hvala ti, druže!

– A kamo ćeš, prijatelju? – zapi-
ta se Joe Frail. Eto... tvoja me se
budućnost ne tiče, kao ni tvoja pro-
šlost.

Posrtao je vodeći konje niz vodo-
derinu da ga nitko ne bi zapazio.
Lijepo je to, Doc Frail će sam sebi,
samo šteta što je sasvim promaše-
no, jer osim Dustyja Smitha, koga
će uopće zanimati je li Julije pobje-
gla da bi se udala?

Prebaci uzde preko motke za ve-
zanje tako da se mogu odriješiti
jednim potezom. Zatim se odmakne
u sjenu i počne promatrati vrata.

Wonder Russell izide radosno
pjevušeći:

„Oh, ne sjećaš li se
slatke Betsy s Pikea,
koja je prešla veliku pustinju
sa svojim ljubavnikom Ikeom...”

Još jedna dobra izvedba, pomisli
Joe Frail. Sretni čovjek prodao je
svoje nalazište, džepovi su mu pre-
punj novca, do grla se nalio viski-
jem – eto, to je bila Wonderova
uloga i nitko ne bi ni pomislio da
je potpuno trijezan.

Wonder je završio svoju ulogu
padom na stubama. Time je naveo

druge da mu se maknu s puta, da
propuste dobra čovjeka. Joe Frail
se nasmijulji. Najradije bi mu zap-
ljeskao.

Dva čovjeka izidu, prepoznaju
Russela i počnu ga naglas zaklinja-
ti da ih makar samo dotakne svo-
jom zlatnom srećom.

– Svaki dodir stoji dolar, momci!
– svečano će im Wonder. – Dotak-
nem li vas samo malim prstom,
mnogo ću vam pomoći.

Doc Frail otkoči revolvere u kori-
cama: spreman je stajao u sjeni.
Kum pomaže sretnom paru da po-
bjegne, padne mu na um, no ovaj
put ne kroz kišu riže i s limenkama
privezanim za kočiju.

Posrćući, Wonder Russell ude, a
zatim se s Julie pojavi na vratima.
Smijao se.

– Mjesec nije takav... – progo-
vori Russell i zaputi se prema zara-
vanku na kojem su se nalazili osed-
lani konji.

Na vratima osvijetljene prostori-
je pojavi se neki mršav čovjek u bi-
jeljoj košulji, s revolverom u ruci:
one tri ili četiri sekunde, dok je Doc
Frail stajao kao skamenjen, Dusty
Smith bio je siguran cilj. Buku salu-
na odjednom presiječe revolverski
hitac... Wonder Russell zatetura i
padne.

Kad se Dusty Smith okrenuo i
potrčao prema stražnjim vratima,
cilj je još bio posve jasan. U desnici
Doca Fraila nalazio se revolver, no
ruka i revolver kao da su bili od
drveta. Nikako nije mogao povući
obarač... sve dok kopači nisu zag-
rmjeli u zaprepaštenosti i gnjevu,
sve dok Dusty Smith nije umakao.

Joe Frail je stajao kao skame-
njen. Čuo je Julijino jecanje, vidio je
kako su ljudi pohrlili na prednja
vrata, znao je da su drugi potrčali
prema stražnjem izlazu da bi slije-
dili Dustyja Smitha.

Negdje su odjeknuli hici i sad više nije bio skamenjen. Uspije povući obarač i ispali besmislen hitac u prašinu. Zatim potrči na zaravanak, na kojem je klečala Julie. Odgurne ljude u stranu povikavši:

– Propustite me, liječnik sam!

No Wonder Russell je bio mrtav.

– Zaboga, Joe, zašto nisi stigao trenutak ranije? – progunda neki čovjek. – Da si bio sekundu brži, mogao si ga dohvatiti sa ceste. Bio je to Dusty Smith...

Neki čovjek se pojavi iza ugla zgrade i donesene vijest: Dusty Smith je umakao na konju, koji je vjerojatno već bio spreman napolju.

Joe Frail je dugo čučao pokraj Julije, koja je držala Wonderovu glavu i plakala. Neki čovjek iz omanje skupine kopača zapita:

– Treba li ti pomoć, Joe? Namjeravaš li ga uhvatiti?

Doc Frail pogleda Julie.

Moj prijatelj, a njezin ljubavnik, prisjeti se. Ona, dakako, ima veća prava.

– Julie... – počne Joe Frail, pa zašuti i pomogne joj da ustane.

– Svejedno – tupo će Julie. – Unijet ćemo ga u kuću.

Joe Frail naruči lijes i u trgovini kupi ukopnu odjeću: novo odijelo i košulju. Wonder nije bio dovoljno dugo bogat da bi to kupio. Zatim pribavi pijuk i lopatu i popne se na brdo.

Dok je kopao, stigne još jedan Wonderov prijatelj, a zatim još dvojica. Svi su ponijeli isti alat.

– Bilo bi mi draže da vas nema ovdje – reče im Joe Frail. – Želim ovo učiniti sam.

Ljudi kimnu i okrenu se.

Kad je prestao kopati da bi predašnno stojeći u napol iskopanom grobu, zapazi nekog čovjeka. Dojahao je. Ne sjavavši, reče:

– Uхватili su Dustyja petnaestak

kilometara daleko odavde. Prepustili su ga vukovima.

Joe Frail kimne.

– A tko ga je ustrijelio?

– Za mene je stranac. Zove se Frenchy Plante.

Joe nastavi kopati. Stranac je učinio što je trebalo da on učini... ali nije za to mogao imati nikakva osobita razloga osim što je volio ubijati.

Joe Frail ispusti lopatu i pogleda desnicu. Sada je s njom bilo sve u redu. No kad je morao povući obarač u njoj naprosto nije bilo snage.

Ubio sam čovjeka u Utahu, pomisli, i sada više ne mogu ustrijeliti nikoga, pa i kad je to potrebno.

Julie se popne na brdo prije nego što je grob bio iskopan. Pogleda vlažnu zemlju, strese se na vjetru i reče:

– Sve je spremno.

Joe je pogleda, no ona je gledala u tlo.

– Julie, vjerojatno ćeš otići odavde. Novaca imaš dovoljno... sav novac od njegova nalazišta. Odjahat ću s tobom do Elk Crossinga, tako da ćeš moći razgovarati bude li ti se prohtjelo.

– Možda. Hvala ti... no mislim da ću ostati u Skull Creeku.

Okrene se i side niz brdo.

U neko doba te noći Julie prereže sebi vrat i izdahne.

II

Elizabeth Armistead, zalutala žena, stigne u Skull Creek idućega ljeta.

Jednog poslijepodneva, oko četiri sata, zakrabiljeni čovjek izaše iz šipražja i zaustavi kočiju na šezdesetak kilometara udaljenosti od zlatonosnog polja. Samo nešto prije toga šest je putnika u kočiji zapalo u šutnju, zadubilo se u svoje misli,

osim putujućeg kovača koji je nemirno zaspa.

Lutajući tiskar po imenu Hefferan sanjario je o bogatstvu kojega će se domoći kopajući zlato izvan zlatonosnih polja. Trgovac viskijem pokraj njega nejasno je razmišljao o samoubojstvu – kao i obično prilikom mučnog putovanja. Vozač, koji je sam sjedio na svom visokom sjedalu, žmirkao je na jarkom svjetlu i rukavom brisao lice, jer su mu se zrnca pijeska uvlačila u bore. Zavidio je putnicima koji su bili zaštićeni od vjetrova koji je nosio pijesak i bio je sretan zbog toga što napušta kompaniju. Vratit će se u Pennsylvaniju i kupiti malu farmu. Billyju McGinnisu je tog, posljednjeg dana njegova života bilo pedeset osam godina.

Bolesni putnik po imenu Armistead bio je pet godina stariji i naučio je da započne učiteljsku karijeru. Smatrao je da će mu biti sasvim dobro u Elk Crossingu, mirnom naselju s mnogo djece kojoj je potrebna škola. Ali neki drugi lutajući učitelj stigao je onamo prije njega i tako su se on i kći mu Elizabeth sada našli u kočiji koja je putovala na kraj svijeta.

Međutim za gospodina Armistead-a je kraj svijeta nastupio prije Skull Creeka.

Njegova kći Elizabeth, devetnaestogodišnjakinja, sjedila je pokraj njega prekrivenih ruku i sklopljenih očiju, no uspravnih leđa. Bojala se, strahovala je već mjesecima – otkako su ljudi počeli govoriti da joj je otac nepošten. A to nije moglo i nije smjelo biti, jer je otac jedina osoba za koju se ona brinula, jedina osoba koja se brinula za nju.

Otac je naprosto pao u nemilost i zbog toga je pošla s njim u progonstvo. Nešto utjehe crpila je iz svoje uporne i ogorčene privrženosti.

Otac nije imao drugog izbora osim mjesta u koja je mogao poći. No izbor kćeri je bio širi: mogla se udati za gospodina Ellerbyja i živjeti udobno, kako je oduvijek živjela.

Otac joj je kazao da postupi upravo tako, tj. da se uda za gospodina Ellerbyja, no dodao je da sama mora odlučiti. A ona je odlučila da pode s njim. Sada, uviđajući kako bi život mogao biti surov za njih oboje, doslovce joj se smučilo od osjećaja krivnje, učinilo joj se da je bila sebična i svoeglava. Gospodin Ellerby je bio spreman da njezinu ocu osigura mali dohodak, a ona ga je toga lišila.

Njih dvoje nisu ni slutili na što bi mogao biti nalik logor kopača na Skull Creeku. Gradovi u kojima su se zaustavili bili su prilično surovi, no bili su barem gradovi, nipošto logori. Neki ljudi su namjeravali da ostanu u njima i trudili su se da poboljšaju uvjete života.

Gospodin Armistead je bio duboko uvjeren da u Skull Creeku ima dovoljno djece za malu privatnu školu i da će njihovi roditelji biti voljni da plate odgoj djece. Također je smatrao da je on sposoban da ih podučava. Istina, nikada nije podučavao niti se bavio nekim sličnim poslom, no bio je izvršno odgojen i obrazovan.

Bio je na smrt umoran, patio je od mučnine, vrućine i prašine, no kad se okrenuo k Elizabeth i kad je ona otvorila oči, radosno se nasmiješio. Ona mu uzvratila smijeh, kao da je to beskrajno i nesnosno putovanje naprosto vesela pustolovina.

Bio je to nježan i nadobudan čovjek dobrih namjera i slabe sposobnosti rasuđivanja. Sve dok njegovi novčani poslovi nisu krenuli lose, nije znao za udarce života. Ali nevolja ga je pogodila prije nego što se u njemu moglo stvoriti onaj za-

štitni sloj što ga stvara nesreća na koju je čovjek navikao.

Sav novac koji im je preostao nalazio se u svilenj vrećici, koju je Elizabeth ušila u svoju dugačku putnu haljinu.

Nekoliko trenutaka prije prepada Elizabeth se zapitala hoće li otac podnijeti putovanje preostalog dijela dana i cijele noći na toj konačnoj dionici. Stanica će sigurno biti prljava a hrana loša – iskustvo ju je naučilo da se boljemu ne nada – i možda bi bilo najbolje da su odmah pošli u Skull Creek, gdje bi najvjerojatnije sve bilo mnogo ugodnije. Otac bi se za to pobrinuo, u to nije mogla sumnjati.

U svojoj mašti Billy McGinnis već se nalazio u Pennsylvaniji, kadli iz rijetkog šumarka izide zakrabiljeni jahač i poviče:

– Stani!

Billy se više nego jednom pokazao junakom, no sada više nije imao takvih namjera. Svjestan svoje dužnosti, grdno prokune, ali ipak zategne uzde i zaustavi svoja četiri konja.

– Odbaci sačmaricu! – naloži mu razbojnik, a Billy ga posluša i oprezno spusti oružje, izbjegavajući svaki nagli pokret. – Svi napolje! – poviče zakrabiljeni. – Ruke uvis!

Tiskar napol ispadne iz kočije pokušavajući da zadrži ruke u što višem položaju. Ipak, zapazi sve pojedinosti na razbojniku: bio je nizak i vitak, kratkih nogu, nosio je uprašen smeđi šešir, uprašenu plavu košulju i crvenu maramu preko lica.

Trgovac viskijem brzo istetura iz kočije. Već je dva puta doživio nešto slično i dobro je znao da se ne smije upustiti ni u kakvu raspravu. Zadržalo ga je samo to što je taj čovjek zaustavio kočiju koja putuje u logor

kopača zlata. Razumno bi bilo zaustaviti onu koja putuje iz nje-ga.

Kovač se sasvim rasio i također izišao. Prihvatio je svoj položaj gotovo s filozofskim mirom, jer nije imao ni centa, pa čak ni sata.

No gospodin Armistead pokuša zaštititi kćer, pa i sve putnike. Upozori je:

– Ne izlazi iz kočije!

Izišavši, pokuša ispaliti hitac iz malog revolvera koji je ponio za slučaj nevolje poput ove.

Razbojnik ga ustrijeli.

Zategnuvši uzde da bi zadržao uplašene konje, Billy McGinnis potakne razbojnika da ispali i drugi hitac. Kad je Billy pao sa sjedala, ljudi nagnu u bijeg, a Elizabeth Armistead počne vrištati u kočiji.

Kad su tri preživjela putnika sat kasnije pronašla prevrnutu kočiju i konje koji su pomahnitali zaplevši se u uzde, Elizabeth nije bila u kočiji.

– Grom i pakao! Pa kamo se zaputila? – zapita kovač.

Druga dvojica zaključuje da bi je sigurno već pronašli da je iskočila ili ispala iz kočije dok su uplašeni konji bježali glavom bez obzira.

Još su je čitav sat dozivali, tražili uokolo, ali djevojci nigdje ni traga. Oko mjesta na kojem se kočija prevrнула nije bilo ni šipražja ni stabala: bio je to pusti prostor Dry Flatsa na kojem je samo tu i tamo izvirivao poneki čuperak trave.

Jedan je konj slomio nogu, pa ga je trgovac viskijem ustrijelio. Preostala tri su ispregli, uzjahali ih i opet krenuli u potragu za izgubljenom djevojkom, dozivajući je i pretražujući ravnice. Ali ništa nisu zapazili, nisu čuli nikakav odgovor.

– Bilo bi najbolje – predloži tiskar – da podemo u stanicu i pozovemo pomoć.

– Da ponesemo pljosku s vodom? – zapita trgovac viskijem.

– Vрати li se ovamo, voda će joj biti potrebna – reče kovač. – A bit će i uplašena. Neka jedan od nas ostane ovdje i neka je doziva!

Da bi odabrali čovjeka za taj zadatak. Izvuku slamke. Svaki je od njih smatrao da će, pobijedi li, biti pravi junak, spasilac i tješitelj djevojke. Kovač izvuče kratku slamku i ostane pokraj kočije cijelu noć, no djevojka se nije vratila.

S pljoskom nadohvat ruke čekao je u mraku, dozivao izgublenu djevojku isprva posve jasnim, a zatim promuklim glasom. Naposljetku ga grlo iznevjeri. Nekoliko kilometara dalje, u pravcu iz kojeg su dojurili, uplašeni konji, na mjestu prepada, Billy McGinnis i gospodin Armistead ležali su mrtvi pokraj ceste.

x x x

Kad je stigla vijest o izgubljenoj djevojci, Doc Frail se brijao u kolibi, a momak po imenu Rune mrzovoljno je pripremao zajuttrak.

Doc Frail je pomalo podsjećao na gizdelina. U Skull Creeku voda se upotrebljavala uglavnom za ispiranje zlata, no Doc Frail se svaki dan prao i brijao. Otkako ga je Rune služio, Doc je svako jutro izlazio u čistim čizmama, isušeno blato bilo je išetkano s njegovih hlača i haljetka. Bio je pomalo tašt zbog svoje svijetlosmede kovrčave kose koja mu se spuštala do ramena. Nitko mu zbog toga nije prigovarao, jer ga je bio glas da je ubio četiri čovjeka.

No taj glas ipak nije zaslužio. Ubio je samo jednoga, onog u Utahu. Propustio je da ubije drugoga i zbog toga je poginuo njegov drug. No to se nikoga ne tiče...

Doc Frail je bio prilično drzak i bio je najosamljeniji čovjek u logoru. Pripadao je gornjem sloju u

Skull Creeku, među nužne ljude poput odvjetnika, bankara, onih koji vode ured za analizu kovine i vlasnika saluna. No ti su ljudi bili svjesni svoje pravednosti i nosili su revolvere pristojno pokrivene haljetkom. Doc Frail je nosio dva revolvera u posve vidljivim koricama.

Drugi drski ljudi, koji bi dolazili i odlazili, bili su zli: kad bi kopači odlazili sa svojim zlatom, oni bi ih ubili. Ti su ljudi i te kako umjeli potisnuti slabije u stranu.

A Doc Frail nije potisnuo nikoga... osim pogledom. Kad bi prolazio, ljudi bi se odmicali u stranu. Pozdravljali su ga s poštovanjem:

– Dobro jutro, Doc! Kako ste, Doc? Jeste li čuli za onu nevolju dolje u vododerini?

Premda je bio dobar strijelac, nije makao revolverom niti bi se poslužio nekom ružnom riječi. No izazivao je pogledom.

Stranca bi polako odmjerio od glave do pete, zapitkujući šutke: vrijediš li što i možeš li to dokazati?

Ljudi su upravo tako tumačili to prešutno pitanje, a zatim su se odmicali u stranu.

No Docu Frailu to nije bilo ni na kraj pameti. Polako odmjeravajući čovjeka, razmišljao je ovako: jesi li ti čovjek kojeg očekujem, čovjek zbog kojeg ću biti obješen? Ali to nije znao nitko osim njega.

Po mjerilima Skull Creeka živio je kraljevski. Imao je najbolju kolibu u logoru. U njoj su bili drveni pod i pregrada koja je dijelila ordinaciju od životnog prostora.

Nagnut nad štednjak. Rune odjednom reče:

– Netko više na ulici.

– Otprilike tako – uzvрати Doc, žmirnuvši u ogledalo.

Dakako, Rune je želio da mu Doc naloži da pogleda što se događa, no

ovaj mu nipošto ne bi pružio to zadovoljstvo niti bi Rune pružio Docu zadovoljstvo da učini ista bez izričite zapovijedi.

Netko zalupa na vrata a zatim odjekne glas:

– Doc Fraile!

Ne odmićući pogled s ogledala, Doc reče Runeen:

– Hajde otvori!

Rune ga posluša.

Došljak ga odgurne u stranu i najavi:

– Jučer... prepad na kočiju... dva čovjeka su ubijena, a ženi se zamio trag...

Doc obriše britvu i dopusti sebi raskoš: podigne obrve.

– Nema je ovdje... ta jedan od nas bi je zapazio.

– Momci smatraju da je bolje da vas upozorimo – progunda glasnik. – Pronađu li je, bit će potrebna vaša pomoć.

– Imat ću to na umu – blago će Doc.

– Sastavit će dvije potjere, no mislim da vi ne biste pošli...

– I ne bih bez jamstva da ću pronaći ženu. A čemu druga potjera?

– Da uhvati razbojnika. Jedan putnik smatra da bi ga mogao prepoznati po stasu. Kočijaš McGinnis je ubijen, a i otac one djevojke.

Glasnik se okrene, no Doc ipak nije mogao dopustiti da se čovjek udalji a da ga ne zapita:

– A kako su ljudi mogli biti toliko nepažljivi da izgube djevojku?

– Razbježali su se i ostavili je u kočiji – uzvratil čovjek gotovo likujući. – A kad su pronašli kočiju, djevojke u njoj više nije bilo. Izgubila se negdje u Dry Flatsu, zalutala je.

Rune više nije mogao izdržati, pa mrzovoljno zapita:

– Mogu li ja poći?

– Dakako – reče mu Doc s odglumljenom blagošću. – Samo osedlaj svoga konja!

Momak opet zapadne u nijemi gnjev. Nije imao konja. Imao je ranu na ramenu i dugovao je Docu za liječenje. Prije nego što pribavi ista drugo, morat će radom otplatiti dug Docu Frailu, a ta će služba završiti tek kad Doc kaže da je tako.

Poslije doručka Doc Frail pode u obilazak: liječio je dvojicu s ranama od revolverskih metaka, čovjeka koji se opekao pošto je pijan pao u vatru, dijete s proljevom, kopača koji je patio od reume i plesačicu koja je pala sa stola i slomila nogu.

Potjere su naposljetku bile spremne za pokret. U staji za iznajmljivanje došlo je i do gnjevnih razmirica zbog konja.

– Ne možeš dobiti ovog ridana – reče čuvar staje. – Privatno je vlasništvo i ne mogu ga iznajmiti.

– Ne možeš, dakako! – potvrdi Doc. – Ridan je moj – objasni namrgodenu čovjeku i objašnjenje ga zadovolji.

Docu padne na um šala: Rune bi prodao i svoju dušu kad bi smio poći s tragačima.

– Pripremi mi konja! – reče Doc čuvaru staje i vrati se u kolibu.

– Odlučio sam da iznajmim konja – kazao je Runeu. – Dakako, za tvoje usluge... Recimo, ovako: mjesec i onoliko dana koliko kačem da ćeš raditi za mene.

Bila je to okrutna ponuda: vremenu koje bi se moglo otegnuti unedogled naprosto je dodao jedan mjesec. No Rune je sa svojih šesnaest godina bio pravi kockar. Žmirnuo je i uzvratilo:

– Dobro!

– Pripazi na sebe! – upozori ga

Doc, osjećajući se krivim. – Ne bih te želio vidjeti kao bogalja.

– Pripazit ću na vašeg konja – obeća momak.

Doc Frail zastane smijuljeći se, da bi vidio s kojom će skupinom Rune krenuti. U šljunčanim vododerinama Skull Creeka tada još nije bilo organiziranog provođenja zakona, postojali su samo siloviti izljevi osjećaja, gnjev svjetine koji bi se ubrzo slegao.

Kad bih bio na mladićevu mjestu, pomisli Doc, koju bih potjeru odabrao: onu za razbojnikom ili onu za djevojkom? Opazi da je Rune pojačao s potjerom prema Dry Flatsu i to ga pomalo iznenadi. Doc bi ipak odabrao potjeru za razbojnikom.

Da nije naumio da i sam postane razbojnik ako se ikad oslobodi Docova ropstva, i Rune bi odabrao tu potjeru.

Jašući u prašini koju su uzvitali konji, Rune je sanjao o svijetloj, pobjedničkoj budućnosti. Sanjao je kako će se kočoperiti po ulicama gradova, a ljudi će se odmicati u stranu. Došaptavat će se:

– Pogledaj onog momka! To je Rune!

Doc Frail je uživao upravo takvo poštovanje. Premda ga je mrzio, Rune je želio biti poput njega.

Ispljunuvši prašinu, momak pomisli na predstojeću slavu. Ugleda sebe kako je tamo na Dry Flatsu pronašao izgubljenu djevojku na nekom mjestu na kojem su je tragači manje oštra vida već tražili. Vidio je sebe kako je tješi uvjeravajući je da je sada na sigurnom.

U svojim snovima nije bio osamljen. Razmahalo se mnogo snova u toj bradatoj i čupavoj skupini kopača zlata. Bili su to mahom ljudi koji su živjeli za sutra i za udobnost koju će pronaći negdje drugdje, kad jednom napuste Skull Creek. Bili su

to grubi trkači za bogatstvom, uporni radnici, koji su sada uživali u neobičnom predahu.

Svaki od njih je smatrao da ga pokreće sažaljenje, samilost prema izgubljenoj, ljupkoj i tajanstvenoj djevojci, kojoj većina ni imena nije znala. Nije nimalo važno što ih je, umjesto toga, pokretala radoznalost, potreba za nekom promjenom u onom beskrajnom traganju za zlatom po šljunčanim vododerinama. Bez obzira na to kakav ih je poticaj pokrenuo, pedeset šarenih i bradatih ljudi izjahalo je u potragu i svaki od njih je mogao pronaći živu nagradu.

Samo šestorica su pojahala među šipražjem obrasle brežuljke u potragu za razbojnikom koji je ubio dva čovjeka. Kopači Skull Creeka upuštali su se u kockanje za bogatstvo, no osim u slučaju pijanstva, rijetko bi se upuštali u kockanje za svoj život. Najgore što se moglo dogoditi u potrazi za izgubljenom djevojkom bilo je da čovjek ožedni. Ali, u potrazi za naoružanim razbojnikom čovjek je mogao i zaglaviti. U tu potjeru su ušli samo pustolovi.

Kad se sunce spustilo na zapad, nitko još nije pronašao nikoga, a kad je potjera stigla na stanicu broj tri, nedostajala su četiri čovjeka. Nadglednik kompanije dopustio je da se potpali velik kup ogrjevnog drva i k nebu se vinuo visok plamen. Nestali ljudi stigli su nešto prije ponoći, žestoko proklinjući. Osim nekolicine, tragači su drhtali u nemirnu snu, pokrivši se malim, smrdljivim gunjevima koji su se dotad nalazili ispod sedala.

Još prije svitanja su, gnjevni i zabrinuti, opet uzjahali. I toga dana su pronašli Elizabeth Armistead.

Kad se crnobradi Frenchy Plante zaustavio da pritegne kolan i ispruži obamrle noge, sunce je pokaziva-

lo da je podne već prošlo. Čovjek skine plavi rubac kojim je zaštitio nos i usta od pijeska nošenog vjetrom, otrese ga i ponovo priveže. Žmirne na žezi i iza busena trave zapazi nejazan pokret.

Čegrtuša... možda. Valja je ubiti! Frenchy je volio ubijati zmije. Ubio je i dva čovjeka prije nego što je stigao u Skull Creek, a jednog i poslije toga... nekoga za kojeg je poslije saznao da se zvao Dusty Smith.

Teškim korakom otkorača do busena trave, vodeći konja za uzdu: nije to bila čegrtuša, već rub plave suknje koji je zadigao dašak vjetra.

– Hej! – poviče i potrči.

Ležala je licem prema zemlji. Valovita crna kosa sada je bila bez sjaja, prepuna pijeska. Djevojka je ležala poput uginule životinje. Elizabeth Armistead se nije micala, samo joj je suknja lepršala na vrućem vjetru.

– Gospodice! – poviče Frenchy
– Evo vode!

Nije ga čula. Čovjek skine pljosku sa sedla, klekne pokraj nje i ponovi:

– Gospodice, donio sam vam vode.

Dotakne joj rame i djevojka se zgrči. Trgne ramenima a noge joj se pokrenu kao da želi bježati. Iz grla joj se otme prigušen krik ispunjen silnim strahom.

No kad joj je Frenchy Plante stavio grlo pljoske na nabrekle, ispućane usne, smogla je snage da zgrabiti pljosku i odgurne je u stranu, tako da se malo vode razlilo po suhom tlu. Frenchy dohvati pljosku, opet joj je stavi na usne i s gnušanjem joj se zagleda u lice.

Na licu joj se isušila krv, jer joj je pijesak izjeo sluznicu u nosu. U toku protekla dva dana sunce joj je na licu ostavilo teške opekotine a usne su joj se sasvim izobličile.

Radije bih umro, pomisli Frenchy, a naglas reče:

– Sada više nema vode, gospodice... no uskoro ćemo doći do nje.

Djevojka pipajući posegne za pljoskom, jer je oslijepjela od jarkog sunca još prije nego što je izgubila šeširić meka oboda oko lica.

– Morat ćete malo pričekati – reče joj Frenchy. – Ne bojte se, gospodice... ispalit ću hitac iz revolvera da bih dozvao druge. A onda ćemo vas začas prebaciti u stanicu.

Ispali dva hica, pa zastane. Dva su hica značila: pronašao sam je mrtvu. Zatim ispalio treći hitac, koji izmijenio značenje signala i obavijestio druge tragače da je žena pronađena živa.

Prvi je na mjesto stigao vitki plavokosi Rune. Jarka žega ga je silno iscrpila, a mućile su ga i žestoke boli, jer mu se otvorila rana. Kad je Frenchy pronašao djevojku, Rune je još sanjario u sedlu, jašući iza obližnje uzvisine.

Ja sam je morao pronaći! – pomisli gnjevno. Ja sam morao biti taj čovjek, no uvijek je to netko drugi...

Pogleda djevojku, napol mrtvu, prekrivenu prašinom i pijeskom. Zapazi krhke i pohlepne ruke kako posežu za pljoskom koju je Frenchy prinosio njezinim ustima. Zatim mu se pogled zaustavi na opečanom, slijepom licu.

– Zaboga... – zavapi Rune.

Frenchy se uspije prijazno nasmiješiti.

– Sve će biti u redu, gospodice. Odvest ću vas k liječniku, obećavam vam... a to je obećanje Frenchyja Plantea!

Stavio je svoje ime na nju, okolčio je svoje nalazište, pomisli Rune. No čemu to? Ona će ionako umrijeti.

– Poći ću po liječnika – reče Rune i okrene konja prema stanici.

Naposlijetku, po liječnika nije mo-

gao poći. Naprosto je prenio vijest u stanicu broj tri. Tu je nastala zbrka. Nadglednik je naložio da se pripremi postelja za djevojku. Skladištar je na to skinuo plahte sa svog ležaja, dobro ih otresao i vratio na ležaj. Zatim su počeli dolaziti jahači i zapitkivati:

– Tko je ona? Tko ju je pronašao?

Kad je stigao Frenchy Plante s djevojkom na rukama, u pratnji četvorice jahača koji su pojahali u pravcu ispaljenih hitaca, odjednom se ustanovilo da nitko nije otišao u Skull Creek kako bi doveo liječnika.

Rune je sjedio na tlu u oskudnoj sjeni stanice. Glavu je naslonio na koljena. Bio je silno iscrpljen. Rana na ramenu ga je žestoko boljela, a i želudac bi ga zabolio čim bi se prisjetio pronađene djevojke.

Frenchy Plante je opet bio junak. Posudio je svježeg konja i odjahao u Skull Creek.

Zatekne Doca Fraila kako se bavi nekom bolesnicom, sušičavom plesačicom iz Big Nuggeta. S njom je bila još jedna žena. Kad je Frenchy ušao, žena se namrgodi poput Doca.

– Pronašli smo djevojku, Doc – reče Frenchy. – Trebalo bi da odmah dodete.

– Imam bolesnicu – uzvratila Doc umjerenim tonom – kao što vidiš. I njoj sam potreban.

Sušičava djevojka ležala je na Docovu kaputu. Prijateljica ju je tapšala po rukama.

– Izidite na trenutak – navaljivao je Frenchy – da bih vam ispričao u kakvom stanju smo je našli – Frenchy pokaže vrata. – Što Luella radi u vašoj kući?

– Umire – uzvratila Doc. – Nije htjela umrijeti tamo gdje radi.

– Za koliko vremena ćete stići?

Ona djevojka je doista u lošem stanju. Odnijeli smo je u stanicu.

– Ako je njezino stanje kao stanje ove djevojke, ionako joj neću moći pomoći – reče Doc.

– Okrutan ste nitkov... prokleti bili ako niste! – reče Frenchy s mješavinom zaprepaštenja i divljenja u prizvuku glasa. – Luelli dakle ne pomažete, je li tako?

– Nikako. Nikad joj nitko nije pomogao. No sada je neću napustiti.

Frenchy slegne ramenima.

– Koliko će to potrajati?

– Možda i nekoliko sati. Zar misliš da ću je zadaviti da bih to ubrzao?

Frenchyjeve vjede stisnu se u uske proreze.

– Ništa ne mislim. Ako smatrate da je potrebno, podite onamo. Obavio sam svoju dužnost.

Želi li me time upozoriti, zapita se Doc promatrajući Frenchyja kako jaše prema Big Nuggetu, da je jednom učinio nešto što sam ja morao učiniti? Budući da sam ja zatajio, ubio je Dustyja Smitha, čovjeka kojeg nije ni poznavao.

Doc Frail se vratio u svoju kolibu. Nakon nekoliko sati Luella izdahne i oslobodi ga.

Kad je na stanici sjahao s unajmljenog konja i spotakao se o dvojicu koja su spavali na tlu, već je svitalo.

Djevojka je ležala na postelji ispod žmirkave svjetiljke na polici. Lice joj je sjalo od masti koju je pribavio skladištar. Pokraj ležaja je zgrčen klečao Rune: djevojka ga je jednom rukom držala za zglobov, a u drugoj joj je bila Frenchyjeva pljoska.

Odjeća se na Runeovu ramenu natopila krvlju. Bio je isuviše ukočen a da bi se pomakao. Pogledao

je Doca s nekim neprijateljskim likovanjem u očima.

– Kazala mi je da budem ovdje!

– Sada se možeš vratiti u Skull Creek – reče mu Doc, izričući time zapovijed, a nikako dopuštenje. – Ostat ću ovdje sve dok je ne prevezu u Skull Creek.

Opet nećega lišen, kao i mnogo puta dotad, no ipak sa stanovitim osjećajem pobjede, Rune krene da bi snenim ljudima kazao da je Doc stigao. Kad je nešto kasnije pošao u logor kopača zlata, obrađuje ga to što još jaše Docovu kobilu: ponajviše zato što je znao da će se Doc naljutiti kad to ustanovi.

Tragači koji su zbog radoznalosti ostali na stanici naposljetku odahnu, jer je Doc Frail preuzeo odgovornost. I djevojku je, čini se, obrađivao njegov dolazak. Očistio joj je opekotine i namazao ljekovitim mastima, da bi joj zatim kazao mirnim, sigurnim tonom:

– Za nekoliko ćete dana izgledati kao i prije, gospodice. I vaše će sljepilo potrajati samo neko vrijeme, mogu vam to obećati – zatim poput lava rikne na ljude koji su se okupili: – Očistite ovo... ona će ostati ovdje nekoliko dana! Donesite joj kakvo dobro jelo, nipošto onaj napoj sa stanice! Prostoriju operite, tako da ne podignete prašinu!

Nadglednik, smatrajući da je učinio i više nego što mu je dužnost dopustivši skladištaru da nahrani tragače, sada se ozlovolji zbog rasipanja vode:

– Svaku kap vode moramo donijeti sa Skull Creeka!

Doc Frail prasne:

– Pa onda krenite i počnite je donositi.

Skladištar se nade u škripcu između Docova gnjeva i opasnosti da ga nadglednik otpusti. Reče laskavim glasom:

– Skuhat ću joj juhu, Doc. Ustrijelit ću zeca... naći će se u loncu prije nego što prestane trzati nogama.

– Napolje! – prasne Doc i ponovo se nagne nad djevojku s opekotinama na licu.

– Opet ćete progledati – stane je tješiti. – I opekotine će nestati.

Ali otac ti je mrtav i pokopan, pomisli, a Skull Creek nije mjesto za tebe, draga moja.

III

Kada se Rune vratio na Skull Creek, Frenchy Plante se još kočoperio uokolo: imao je i pravo na to, ta on je pronašao izgubljenju djevojku. No samo je pol dana proveo govoreći o pojedinostima. Zatim se vratio na nalazište, daleko uz voderinu, da bi tamo kopao u blatu i šljunku. Bilo je tamo nešto zlata i Frenchy je zarađivao pomoću neke male brane, nadajući se da će se obogatiti.

Radoznalci iz Skull Creeka napustili su posao i sjatili se da bi čuli priču. Budući da Frenchyja nije bilo, Rune se našao u središtu pažnje. Upravo je stavio šareni zavoj na bolno rame, kadli netko pokuca na Docova vrata. Obukao je košulju a zatim pošao da bi podigao zasun.

– Doc se još nije vratio? – zapita bradati posjetilac.

Rune potrese glavom.

– Očekuješ li ga? – ustrajao je čovjek.

– Ne govori mi o svojim namjerama.

Čovjek je izgledao zabrinuto.

– Pogledaj, imam čir na vratu i treba ga razrezati. Bi li ti to mogao učiniti?

– Mogao bi svatko, no možda i loše. Mislim da bi to Doc mogao učiniti kako valja...

Čovjek ude.

– Do đavola... ti ćeš to učiniti! Ima li kakav liječnički nožić u blizini?

Rune je bio polaskan što je netko ipak imao povjerenja u njega.

– Pronaći ću nešto – reče.

Nije znao kako se zove stvarčica koju je pronašao, no bila je tanka i oštra. Pažljivo je obriše komadom čistog zavoja, zatim pogleda čir na čovjekovom vratu i proreže ga.

– Uuhh... – zausti čovjek i strese se. – Mislim da si valjano obavio posao – nastavi. – Hoćeš li to sada povezati? – sjedeći u najboljem Docovu naslonjaču i čekajući da Rune pronade zavoj, čovjek ispruži noge i doda:

– Čuo sam da si bio tamo kad su je pronašli.

– Stigao sam drugi do nje – uzvratil Rune, prisiljavajući se na ravnodušnost.

Htio je pokazati čovjeku da za njega »biti drugi« ništa ne znači, premda je znao da to ipak nešto znači.

– Čuo sam da je strankinja, da ne govori engleski – natukne čovjek.

– Ništa mi nije kazala – odgovori Rune. – Nije mogla govoriti nijednim jezikom. Ta bila je gotovo na samrti.

Čovjek opipa zavoj.

– Mislim da je to u redu. Dugujem li ti jednako kao i Docu Frailu?

Sasvim hladno, kao da je to pitanje suvišno, Rune kimne, a čovjek izvuče iz džepa vrećicu i ogleda se za tezuljom za zlato.

Kad je čovjek otišao, Rune ga je još mrzio, premda je sada u džepu imao nešto zlatne prašine. Kad čovjek ima zlatne prašine, vrlo je lako dobiti liječnika ili barem nekoga tko umije rukovati nožićem. A kako je lako postati sluga kad čovjek ne-

ma novca, a ima ranu na ramenu koju valja liječiti.

Prije podne stigne još jedan posjetilac. Bila je to žena. Došla je sama. U Skull Creeku bilo je malo žena i bile su vrlo oprezne, naoružane krijepošću. Rune je znao da ova, žena trgovca Flaunceea, ne bi posjetila Docu Fraila bez pratnje neke prijateljice. A sada je došla sama i zapitala:

– Je li liječnik kod kuće?

Rune potrese glavom. Žena stane kvocati:

– Pa dobro, doći ću neki drugi dan... Došla sam radi onog lijeka protiv kašlja koji mi je dao za moje mališane.

A zašto bi im bio potreban lijek protiv kašlja za ovog toplog vremena, htjede je zapitati Rune. No reče samo:

– Nema ga.

– Ah, vjerojatno je na stanici s onom jadnom djevojkom koju su spasili. Jeste li čuli kako joj je?

– Živa je, ali je slijepa i silno iscrpljena – reče Rune. – Za neko će vrijeme opet pogledati.

– A zna li tko zašto je poslala ovamo?

– Poslala je s ocem, to je sve što znam. On je poginuo, a ona još ne može govoriti – izvijesti Rune, znajući da je Flaunceeva žena u stvari htjela saznati je li ta djevojka dama ili pripada među one druge i je li čovjek koji je poginuo doista bio njezin otac.

– Zaboga – odjednom će Flaunceeva žena – nije li to krv na vašoj košulji?

Još jedna koja ne zna za njegov sram!

– Ustrijelio sam zeca, gospodo – Rune slaže i ona to povjeruje, premda čovjek ne bi nosio preko ramena tek ustrijeljenog zeca.

Žena zaključuje da lijek protiv ka-

šlja može pričekati i zaputi se duboko izbrzdanim putem, ne gledajući ni lijevo ni desno.

Kupujući u trgovini robu na Docov račun, Rune zapita:

– Ima li kakvih vijesti o drugoj potjeri?

– Kad su pronašli ženu, ta potjera se povećala. Neki su ljudi, naime, smatrali da tom čovjeku valja udijeliti lekciju.

– Ako ga uhvate...

Trgovac kimne i ponovi s uzdahom:

– Da... ako ga uhvate!

Za docove odsutnosti Rune se posveti naumu koji mu se vrzao glavom: sada neće morati strahovati da će ga Doc prekinuti. Počne tražiti mjesto na kojem je Doc sakrio zlato.

Mora biti negdje u kolibi! Doc je zaradivao mnogo više od običnog liječnika: liječio je kopače pod uvjetom da postane dioničar na njihovim nalazištima, a neki su se od njih dobro obogatili. Kraj svojih vrećica sa zlatnim zrnima i prašinom Doc bi mogao živjeti sasvim bezbrižno, ali ipak nije tako živio. Rune je zavirio pod svaku labavu dasku, u svaku pukotinu između greda, ali ništa nije pronašao. Nije namjeravao uzeti zlato. To može pričekati sve dok on ne bude slobodan da ode.

– Ali zašto da ne odem sada? – zapita se. Dva su ga čovjeka toj jutro zapitala želi li raditi za nadnicu, a on ih je odbio.

Nije ga zadržalo poštenje... tu raskoš sebi nije mogao dopustiti. Nije to bila ni rana: znao je da od nje neće umrijeti. Razlog zbog kojeg ostajem, pomisli, upravo je u tome što Doc očekuje da ću pobjeći, a to zadovoljstvo neću pružiti svom gospodaru.

Ta on je Rune, neprijatelj svijeta.

Svijet mu duguje, a prilikom utjerivanja tog duga Rune nije imao sreće.

Mislio je da će ga ubrati kad je stigao u Skull Creek, pobjedonosno dotjeravši teretna kola i noseći svu svoju imovinu, osamdeset dolara u zlatu u platnenom pojasu ispod odjeće. Uzeo je novac, pojeo obrok za dva dolara i zaputio se u brijačnicu. Iz Big Nuggeta se čula glazba. Otišao je zatim u salun da vidi tko svira. Nje želio kockati, no dok je promatrao igru, neki kopač podigne pogled i reče, namrštivši se:

– To je igra za muškarca!

I Rune počne gubiti. A nije smio gubiti: ako čovjek nema novca, jednako je kao da je mrtav.

Kad je napustio salun, bio je slomljen i očajan.

Pred jutro pokuša opljačkati neko ispiralište zlata. Nije još bio gladan, no u neko će doba ogladnjeti. Već se nagladovao u životu i silno se bojao gladi. Vrebao je u sjeni i nigdje nije opazio naoružana stražara. Otpuže naniže i počne tragati za zrcima zlata, kadli bez ikakva upozorenja odjekne hitac. Rune padne, a zatim se pridigne i potrči posrćući.

Nakon dvadeset četiri sata izide iz skrovišta. Bio je gladan a rame mu je još krvarilo. Znao je gdje stanuje liječnik, pa se zaputi prema njegovoj kolibi. Zgurivši se pred vratima, pričekava da svane.

Naposlijetku liječnik u donjem rublju otvori vrata, najvjerojatnije da bi se nadisao svježeg zraka. Ugleda momka kako se zgurio na stubi.

– Što je? – upita ga. Zatim opazi krv koja se skorila na košulji, pa doda s uzdahom: – Udi! Nisam čuo kucanje.

Rune oprezno ustane, nastojeći da ne pomakne ozlijeđeno rame i

pridržavajući lijevu ruku desnom.

– Nisam pokucao – reče, mrzeći tog čovjeka od kojeg je morao moliti milost. – Ne mogu vam platiti, ali... ozlijeđen sam.

– Ne možeš mi platiti? – Doc Frail se zabavljao. – Jedini pacijenti koji nisu platili pokopani su tamo gore, na brežuljku... Čini se da to nisi čuo.

Rune povjeruje Docovoj sumornoj  ali.

– Prilično si se dugo skrivao s tom ranom – reče Doc, odmićući mu košulju s rane. – A bez razlog se ne bi skrivao, je li?

– Doc Frail je bio po prirodi nježan, no Rune to nije mogao zapaziti. Zagrizao je u meku i sad je bio bespomoćan. Odgovori smiono:

– Ranjem sam prilikom pokušaja da oplja kam nalazište.

 isteći ranu brzim i spretnim pokretima, Doc Frail odgovori, nasla ujući se:

– Tako... dakle lije im zlikovca! I to badava. Pa kako  e  platiti moj trud, momče?

Ranjenik je očito ratoboran i valja ga učiniti poniznijim, pomisli Doc.

– Kad bih vam mogao platiti, zar bi pokušao opljačkati nalazište? – zapita mladić. – Zar bih uopće čekao toliko dugo da vas posjetim?

– Vra ki mnogo zapitkuje ! – progunda Doc. – Budi miran... rana će te zape i. No dakako, prije  e  umrijeti od gladi...

Rune odjednom ostane bez odgovora.

Doc Frail ga je držao na oku.

– Potreban mi je sluga. Liječnik mora imati poslugu... mora imati čovjeka koji će mu la titi čizme, pripremati obroke, čistiti kolibu... Nadam se da umiješ kuhat.

Rune nije mogao zapaziti ljubaznost, nije mogao povjerovati u nju,

nije je mogao prihvatiti. No dobro je znao da će liječnik izvući poneku uslugu za svaki cent tog neodređenog duga.

– Koliko dugo? –  une se nevoljko upusti u pregovaranje.

Docu Frailu se učini da je to čista nezahvalnost.

– Koliko ja kažem – odre e. – Možda će dugo potrajati... možda dovi eka. Da si iskrvario, bio bi zauvijek mrtav!

I tako se pogode. Rune je stekao dom, ali nije ga želio prihvatiti. A Doc Frail je dobio slugu koji ga je čas zabavljao, a čas mu dosađivao. Odu io je da neće dopustiti mladiću da ode dok ga ne nauči da postupi kao čovjek... ili dok ga mladić toliko ne ogor i da ga više neće moći podnositi. Rune ga nipošto ne bi zamolio za slobodu, a Doc Frail nije znao kada će mu je ponuditi.

Postojalo je nešto što je Rune želio: da posjeduje Docovu vještinu rukovanja revolverom. Doc je uživao glas izvrsnog strijelca. Ljudi su se držali podalje od njega, iskazivali mu poštovanje.

Ali neću se poniziti moleći ga da me podučava, zarekao se Rune sam sebi. Postoje granice ispod kojih se ni sluga neće srozati.

Dan poslije Runeova povratka u Skull Creek stigne pismo od Doca Fraila. Donese ga neki jahač koji je ispred kočije stigao na stanice broj tri.

Rune još nikad u životu nije primio pismo, no ovo je prihvatio s takvom ravnodušnošću kao da mu je upravo tisu ito. Preokrene ga i reče:

– Pa... hvala!

Zatim se udalji sporim korakom da glasnik ne bi opazio koliko je uzbuđen i zbunjen.

– Zar ga nećeš pročitati? – zapita ga čovjek, gledajući za njim. –

Doc je kazao da je vrlo važno.

– Pa zar ga ti nisi pročitao? –
zapita ga Rune preko ramena.

Covjek uzdahne.

– Ne umijem čitati napisano pismo. S tiskanim znakovima nekako izlazim na kraj, ali s rukopisom... nikako! Nisam posjećivao školu.

– Teško je pročitati njegov rukopis – reče Rune i pri tome mu odlane. – Možda će ga trgovac nekako pročitati...

– Eto, nije bilo nikakve potrebe da i Rune prizna da ne umije čitati. Čak je i trgovac Flaunce imao muke s Docovim rukopisom: kaži prstom je slijedio redak, žmirkao povrh naočala i sricao riječi.

Doc nije ni pomislio da Rune ne bi umio čitati. Nije nikada ni razmišljao o tome. Da je to znao, očito ne bi pismo započeo riječima: Bijeli Sambo.

Čuvši te riječi, Docov sluga pocrveni od srama i gnjeva, a trgovac samo reče:

– Nadimak, je li? – zatim nastavi čitati: – „Bijeli Sambo, gospodica Elizabeth Armistead će stići u Skull Creek za tri-četiri dana. Još je slaba i slijepa. Mora imati krov nad glavom i njegu. Ja ću je njegovati, a stanovat će u kući divne i poštovane gospode Fisher, preko puta. Izruči moje pozdrave gospodi Fisher i učini sve što je potrebno. Od gospode Fisher se neće zahtijevati ništa drugo osim privremenog smještaja za gospodicu Armistead, a to će ona platiti.“

Trgovac i glasnik pogledaju Runea.

– Drago mi je što ja ne moram zamoliti gospodu Fisher za nešto slično – reče glasnik. – Prije bih grizlija zamolio za kakvu uslugu.

Fraunce je bio ljubazniji:

– Poći ću s tobom, sinko. Ionako

je naručila vreću brašna... Pomoći tu ti ili te barem zaštititi.

Gospoda Fisher je držala šatorski restoran, u kojem je servirala obroke prolaznicima i kopačima koji su se zasitili kuhanja u svojim kolibama uz vododerinu. Rijetko kad bi unajmila koga za pomoć... pričalo se da je isuviše škrta i za grizljiva a da bi se itko s njom mogao složiti. Jedina joj je raskoš bila njezina koliba, preko puta Docove. Bila je ugodna čak i za hladna vremena. Živeći bijedno u nadi u zlatnu budućnost, ljudi su većinom stanovali u kolibama, pod nadstrešnicama, u dupljama iskopanim u zemlji, zatvorenim s jedne strane kolcima, kamenjem i busenima trave.

Saznavši da će izgubljena žena biti njezina gošća, gospoda Fisher se isprva malo razgnjevi, ali naposljetku se ipak osjeti polaskanom. Bila je i prilično radoznala.

– Neću imati vremena da se bavim njome, želim da to shvatite – upozori odmah. – Isto tako neću podnositi nikakve gluposti!

– Mislim da je isuviše iscrpljena za bilo kakve gluposti – odmah će trgovac. – Ni vid joj se još nije vratio. Umalo nije umrla...

– Dobro... – pristane gospoda Fisher bez ushićenja. – Dobro...

– Slabašnim glasom Elizabeth Armistead naposljetku izgovori prve riječi na stanici:

– Gdje je otac?

– Otac vam je poginuo – blago odgovori Doc Frail. – Ustrijelio ga je razbojnik prilikom prepada.

Zašto joj to nije poznato – pitao se. Ta vidjela je to na vlastite oči... Elizabeth uzdahne i odgovori:

– Nikako!

Nije to bio izraz zaprepaštenja ili boli. Nalikovalo je to na blago is-

pravljanje. Naprosto nije htjela povjerovati i to je sve.

— Pokopali su ga tamo, pokraj ceste, zajedno s vozačem — reče Doc Frail.

— Nikako! — ponovi Elizabeth odlučnije. Poslije nekoliko trenutaka šutnje upita gotovo preklinjućim glasom: — Gdje je otac?

— Mrtav je — ponovi Doc Frail. — Žao mi je što sam vam to morao kazati, gospodice Armistead.

Na to joj je isto tako mogao prešutjeti. Ionako nije prihvatila.

Strpljivo je u mraku iščekivala nekoga tko će joj razumno objasniti očevu odsustnost. Zbog iscprijevnosti, kao i zbog nabreklih i ispućanih usana, nekoliko narednih sati nije progovorila ni riječi.

Doc bi joj najradije pružio udobnost vruće kupke, ali nije se usudio ponuditi joj da je on okupa, jer bi je to moglo uvrijediti. A ona nije bila dovoljno jaka da pokrene ruke. Nemoćno je ležala i nekoliko puta zadrijemala.

Ocijenivši da se djevojka toliko oporavila da će lakše podnijeti putovanje na kolima do Skull Creeka nego ležanje u stanici, Doc joj objasni da će je smjestiti kod gospode Fisher, ugledne žene kod koje će biti na sigurnom sve dok se ne odluči za povratak na Istok.

— Hvala vam! — uzvratila djevojka. — A otac me očekuje u Skull Creeku?

Doc se namršti. Bolesnica ga je počela zabrinjavati.

— Otac vam je poginuo. Ustrijelio ga je razbojnik prilikom prepada.

Nije mu odgovorila.

— Počešljat ću vam kosu — ponudi Doc. — Ako želite pokušati, sutra se možete oprati. Staviti ćemo gúnjeve preko prozora i vrata, a ja ću napolju paziti da nitko ne bi ušao.

U prostoriji se nalazio i djevojčin

kovčeg, koji su skinuli s uništene kočije. Doc potraži čistu odjeću za nju, a zatim joj pažljivo počeslja dugačku, tamnu valovitu kosu. Čak joj splete dvije debele pletenice i ovije oko glave.

IV

Kola su putovala polako no Docu Frailu je to odgovaralo zbog njegove bolesnice.

Naložio je da na kola nabacaju mnogo sijena i da djevojku dobro pokriju pokrivačima. Da bi je zaštitio od sunca, povrh kola je stavio ceradu. Kolima je upravljao šef stanice. To ga je čak radovalo, jer će djevojku odvesti u Skull Creek i više se neće morati brinuti za nju.

Doc Frail nije predvidio da će na posljednjem kilometru putovanja imati pratnju. Sjedio je s djevojkom u kolima i gledao u lica radoznalih i šutljivih kopača koji su koračali ili jahali pokraj kola, ili naprosto stajali uz cestu.

Nitko nije prozborio ni riječi, nije bilo meteža. Samo su promatrali djevojku u plavoj haljini s bijelim povezom preko očiju.

Na trenutak Doc ugleda i Runea, onako mršavog i nespretnog kako ide uz kola zajedno s drugima. Doc se namršti, a momak pogleda u stranu.

U jednom trenutku liječnik sklopi oči da bi saznao kako se osjeća djevojka koja sve čuje, ali ne vidi. Škripanje kola, topot mnogih kopita... previše za zapregu: djevojka sigurno zna da ih sada prate. Čuo se i blagi šum koraka, pa čak i disanje ljudi koji su pješačili pokraj kola.

Iako nije mogla prikriti svoje spoznaje, djevojka ništa nije zapitala.

— Imamo pratnju — reče Doc. —

Počasnu pratnju. Sretni su što vas vide na sigurnom.

Elizabeth samo promrmlja neki odgovor.

Na vrhu brežuljka, odakle se cesta spuštala u logor, izgube pratnju. Jahači i pješaci su se odmakli u stranu, nisu više slijedili kola. Kad su kola prolazila ispod debele, nadvijene grane kvrgavog drveta, Doc Frail podigne pogled i srsi mu prođu niz leđa.

Eto, momak koji je napao kočiju očito nije za drugo nego da bude obješen. Docu je bilo žao što će svjetina, koja će doći sa sjevera, morati proći pokraj kolibe gospode Fisher da bi stigla do drveta za vješanje. Nadao se da će ljudi proći u pristojnoj tišini. No ipak je znao da neće biti tako.

Rune je zajedno s drugima čekao pokraj drveta. Lomio se između želje da pomogne slijepoj djevojci do kuće gospode Fisher i one druge: da vidi razbojnika na užetu. Što god od toga učinio bit će mu žao što nije učinio ono drugo. Pogleda debelu granu, strese se i odluči: ostatak će na brežuljku.

Vidio je Doca i šefa stanice kako pomaže gospodici Armistead da siđe s kola. Kad su je uveli u kolibu gospode Fisher, ugleda još nešto: prašinu u daljini.

Neki čovjek iza njega reče:

– Eno ih, dovode ga!

Rune je dva puta dobro pogledao razbojnika prije nego što je umro. Jednom ga je pogledao ali samo nakratko i poslije njegove smrti. Od toga mu se smučilo. Gnjevni kopači nisu bili jednodušni u odluci o vješanju. Ljudi koji su ga progonili, uhvatili i bičevali sve dok mu krv nije izbila na leđima, sada su bili zadovoljni i umorni. Četvorica su ga čak pokušala braniti prepričivši se s puškama i uzvikujući:

– Natrag! Vratite se. Dosta mu je!

Čovjek nije mogao stajati. Dok su ga skidali s konja, tijelo mu je bilo mlohavo a noge su mu se klatile.

Glasovi iz svjetine zagrmje:

– Objesite ga! Na konopac s njime.

Ljudi su se podijelili u tri skupine: jedni su zahtijevali vješanje drugi su bili protiv toga, a treći se nikako nisu mogli odlučiti.

Rune ponovo ugleda razbojnika između glava kopača koji su se vrtali ispod drveta. Ljude iz potjere su naprosto odgurati od njega i već su donijeli užu.

Crnobradi div Frenchy Plante za-tegne petlju i podigne razbojnika na noge. Frenchy nadglasa buku gomile:

– Žena koja je zalutala umalo nije poginula zbog njega! Ne zaboravite to, momci!

Samo im je to bilo potrebno. Iz meteža se začuje zapovijed.

– Povucite!

Na Frenchyjevu riječ pedesetak ljudi dograbi užu i povuče uvis razbojnika raskrvavljenih leđa. Rune ga ugleda ponovo – kako se njiše o grani.

Neki čovjek sa strane reče sveznadarski:

– To je doista najčovječnije... povući ga uvis!

– Odakle znaš? – zareži Rune.

– Zar su te već ubili na taj način?

Zajedno s drugima polako side niz brijeg. Pričeka Doca u njegovoj kolibi.

– Morao si promatrati! – reče Doc. – Morao si vidjeti čovjeka kako umire!

– Vidio sam – zareži Rune.

Doc se raspaše i odbaci oružje i haljetak.

– Posluživat ćeš gospodicu Armistead – reče Doc. – Kazao sam

joj da ćeš za nju obavljati sitne poslove. Čuješ li me, momče? Neprestano zapitkuje za svog oca.

Rune pogleda Docu, ništa ne shvaćajući.

– Zar joj niste kazali?

– Kazao sam joj, dakako! Ali ne vjeruje. Ne sjeća se ni prepada ni suputnika koji su pobjeli. Sjeća se samo da se nešto dogodilo, tako da se kočija morala zaustaviti, kaže da je zalutala pobjegavši nekamo... i da joj je mnogo kasnije neki čovjek dao vode a onda oduzeo pljosku.

– Je li kazala kamo će kad joj se vrati vid? – zapita Rune.

Doc uzdahne.

– Nema kamo. Kaže da ne može natrag, jer mora čekati oca. Otac joj je namjeravo ovdje otvoriti školu, a ona mu je htjela voditi kućanstvo. Nema kamo... ali ne može sama ostati ni u Skull Creeku. To se ne može ni zamisliti.

Gospoda Fisher dotrči da bi pozvala Docu.

– Djevojka plače, a to će joj nauditi očima...

– A zašto plače? – hladno zapita Doc.

– Ne znam – uzvratilo očito povrijeđena gospoda Fisher. – Počela je jecati, a kad sam je zapitala što je posrijedi, odgovorila je da joj je otac sigurno mrtav, jer bi je inače dočekao ovdje.

– Napreduje – progunda Doc. – Zapravo, svi mi napredujemo – izide i prepusti gospodi Fisher da gaslijedi ako želi.

Sutradan ujutro Doc ustane prije svitanja.

– Kad gospoda Fisher napusti kolibu – reče Doc Runeu – poći ćeš onamo i čekati ispred vrata. Pozove li te djevojka na razgovor, ući ćeš i praviti joj društvo. Želi li biti nasamu, izići ćeš i pričekati. Je li to savršeno jasno?

Bilo je to Runeu jasno, ali i mrsko. Kad bi uopće imao izbora, uživao bi u tome da djevojci bude zaštitnik. (Doc bi također uživao u tome, ali je dakako, želio zaštititi djevojčin dobar glas. Osim toga, kad bi se s njom zadržao u kolibi duže nego što to zahtijevaju kratki liječnički posjeti naudio bi svom ugledu.)

– Njegovateljica! – kiselo progunda Rune.

Zatekavši ga kako čeka ispred vrata, gospoda Fisher se namršti, a gospodica Armistead reče da bi je njegovo društvo radovalo.

Djevojka je bila plašljiva i bespomoćna, ali vrlo prijazna. S vremena na vrijeme bi posezala za Frenchyjevom pljuskom.

– Želite li piti iz čaše? – zapita je Rune.

– Možda je to smiješno, ali iz pljoske mi više prija – uzvratilo djevojka.

Rune je šutio, naprosto nije znao što da joj kaže.

– Doc Frail mi je rekao vaše ime, ali ne i prezime – kazala je gospodica Armistead.

– Rune... to je sve – uzvratilo momak.

Dakako, izmislio je to u namjeri da djeluje tajanstveno.

– Ali svatko ima ime i prezime – ustrajala je djevojka. – Morate imati i prezime.

Doista, nema ni pojma o običajima uz granicu, pomisli Rune, jer inače ne bi razgovarala o prezimenu nekog čovjeka. Shvativši to, Rune se osjećao beskrajno nadmoćno i zbog toga je bio više nego ućtiv.

– Izmislio sam to, gospodice – reče joj. – Ovdje ima mnogo ljudi koji su promijenili prezime. Uistinu ne bi bilo dobro zapitati ih kako se zapravo prezivaju – zatim se uplašid da je ne bi povrijedio, pa nastavi:

– O tome postoji čak i pjesmica: „Kako si se prezivao u Državama? Johnson, Olson ili Gama?“ Eto, otprilike tako.

– Oh... pa nije valjda i Doc Frail izmislio svoje prezime? Sigurno ne bi odabrao prezime Frail, što znači krhak, slabašan.

– Čovjek puput Doca mogao bi odabrati takvo prezime – reče Rune. – Doc je prilično zajedljiv.

– Prema meni se ne vlada tako – usprotivi se gospodica Armistead. – Sušta je ljubaznost! Eto, shvatio je da bih mogla poželjeti da s nekim porazgovaram. A i ti si ljubazan, Rune: posjetio si me.

Da bi promijenio predmet razgovora, Rune zapita:

– Mogu li što učiniti za vas?

– Doc Frail je kazao da će mi slati obroke, no već me toliko zadužio da to najradije ne bih prihvatila. Hoćeš li mi kuhati Rune, dok se toliko ne oporavim da to mogu sama činiti?

– Dakako! Ja ionako kuham za Doca Fraila... neće mi biti teško prenijeti jelo preko ulice.

– Nipošto! Radije ću platiti ono što pojedem – bila je odlučna, pokazala je onu zanosnu tvrdokornost žene koja prvi put mora donositi odluke i pridržavati ih se unatoč tome što su možda pogrešne. – Imam novaca. Dakako ne mogu kazati koliko, no ti mi to možeš reći.

Jadne li djevojke, koliko povjerenja iskazuje strancu! Rune pošteno prebroji novčanice koje mu je pružila.

– Zadrži pet dolara – naloži mu djevojka – i kupi nešto dobro za jelo. Mislim da je to dovoljno za nekoliko dana.

Rune se htjede usprotiviti, no prešuti to i promrmlja:

– Ovisi o tome što želite. Pogle-

dat ću što ima u Flaunceovoj trgovini – pode prema vratima.

– Moram biti vrlo poslovna – odlučno će gospodica Armistead. – Eto, ne mogu nikamo i moram zaraditi koliko mi je potrebno za život. Otvorit ću školu u Skull Creeku.

U raspravljanje se mogao upustiti Doc, ali ne i njegov sluga. Rune zbog toga nije ni pokušao.

– Doc upravo ulazi u svoju kolibu – izvijesti Rune i pretrči preko ulice po upute.

Radoznala trgovčeva žena ušla je tik ispred Rune. Mladić začuje Doca kako joj objašnjava:

– Još je preslaba za primanje posjeta, gospodo Flaunce. Poslužuje je moj momak, to je potrebno... ta znate, ona još nije progledala. Ne bi bilo dobro da je sada posjetite.

– Shvaćam – reče s hladnim dostojanstvom gospoda Flaunce pa izađe uzdignute glave, i ne pogledavši kolibu na suprotnoj strani ulice.

Doc je, dakle, odrezao djevojku od ženskog društva. Očiti zaključak koji je iz toga valjalo izvući – i koji je gospoda Flaunce prenijela drugim časnim ženama u logoru – bio je da je Doc preuzeo skrb o tajanstvenoj gospodici Armistead. Strogi ugled gospode Fisher nije bio dovoljan da bi je zaštitio, jer je i ona bila pomalo strana. Odlučila je da zarađuje za život u zajednici u kojoj ne bi ostala nijedna razumna žena, ukoliko ne bi bila udana za muža koji to zahtijeva.

Pošto je gospoda Flaunce otišla, Rune pokaže Docu novac.

– Želi da za taj novac kupim namirnice. Kaže da je to dovoljno za nekoliko dana.

Doc podigne obrve.

– Kaže? Za pet dolara? Pa za to može kupiti tri limenke voća. A koliko Flaunce traži za šećer?

– Dolar za pol kilograma.

Doc se zamisli i namršti.

– Situacija je vrlo osjetljiva. Ne znamo koliko se oporavila, ali pouzdano znamo da ništa ne zna o cijenama hrane u Skull Creeku. I ne bih želio da to ustanovi. Razumiješ li?

Rune kimne. Eto, barem se jednom složio sa svojim gospodarom. Doc posegne u džep haljetka i izvađi kožnatu vrećicu sa zlatnom prašinom.

– Stavi to u plog na njezinu računu u trgovini – naloži.

– Ta djevojka, koja je doputovala kočijom, nema zlato u vreći. Nije li tako? – upozori Rune.

– Pokadšto govoriš sasvim razumno – potvrdi Doc. – Odnosi to u banku, zamijeni za novac i ponesi ga Flaunceu. Pripazi da gospoda Fischer ne bi počela razgovor o cijenama namirnica. Neka gospodica Armistead sačuva svoju gotovinu, kako bi mogla otići odavde kad se oporavi.

Prošao je cijeli tjedan prije nego što je Doc shvatio da Elizabeth Armistead ne može napustiti Skull Creek.

V

Elizabeth se snalazila oko kolibe, tapkala uokolo pazeći da se ne spotakne. Obišla je kolibu nekoliko puta radi vježbe, a i da bi nekako skratila beskrajno vrijeme koje je provodila u mraku. Još se nije osjećala dovoljno jakim da bi mogla razmisliti o važnim pitanjima.

Središte njezina sigurnog i ograničenog svijeta bio je uleknuti dvostruki krevet na kojem se odmarala i stol pokraj njega na kojem se nalazio vrč vode. Još se grčevito držala pljoske Frenchyja Plantea: stavljala bi je pokraj jastuka, ali samo kad bi bila sama, tako da nitko

ne bi mogao naslutiti njezin strah od žeđi. Svakih nekoliko minuta posegnula bi za vodom. U svakom pogledu ovisila je o stranim ljudima. Ali, najvažniji među njima bio je Rune: donosio joj je vodu u vrču iz potoka koji, kako reče, protječe nadomak stražnjem izlazu iz kuće.

Istraživala je kolibu sve dok je nije dobro upoznala. Zaprepastila ju je tjesnoća prostora i oskudnost namještaja. Očeva kuća na Istoku imala je devet soba i sve dok mu nije ponestalo novca, držao je sluzavku i kuhara.

Oprezno krene od stola prema prednjim vratima od grubih dasaka sa čvrstim drvenim zasunom, kojim su se vrata zatvarala iznutra. Zatim pode uz zid do klupe, koju je Rune postavio da se ne bi ozlijedila a na malom štednjaku. Onda krene prema stražnjim vratima.

Nužnost da donese odluku toliko ju je mučila da ju je od toga zaboljela glava.

– Morate natrag, na Istok... čim se toliko oporavite da možete putovati – kazao joj je Doc Frail bezbroj puta.

Ali kako bi mogla putovati natrag? Ta dobro se sjećala Dry Flat-sa, suhe ravnice koju bi morala prijeći. Kako bi mogla putovati bez oca, koji je mrtav, kako joj neprestano ponavljaju?

U kolibi je bilo pretoplo, a pred stražnjim vratima, na travi, nije mogla sjediti kad nije bilo Runea. Osim toga nije smjela otvoriti vrata ako pouzdano nije znala tko je napolju.

Unatoč svemu što govore sada ne može na Istok. A ostane li u Skull Creeku, bit će samo na teret tim ljubaznim ljudima. No za neko će vrijeme sve biti u redu osim onoga s ocem, za kojega kažu da je mrtav.

Prisjeti se što joj je otac kazao

kad im je počelo ponestajati novca.

– Učinit ćemo što moramo – rekao joj je s nježnim smiješkom, odlučivši da pođu na Zapad.

I kći će također učiniti što mora.

Moram pronaći kakvu kolibu za školu, prisjetiti se Elizabeth. Možda će mi gospoda Fischer dopustiti da se koristim njezinom kolibom. Moram joj ponuditi novac, dakako, ali na taktičan način, da se ne bi uvrijedila.

Za Elizabeth je bilo pravo olakšanje da u zastrašujućem mraku razmišlja na sigurnom, unutar kolibe, s ljudima ispred vrata. Bilo je tu i žena, a pokadšto bi iz saluna u donjem dijelu ulice dopirao njihov smijeh i vrištanje. No pristojna djevojka ne razmišlja o takvim ženama, osim da bi ih žalila.

Ljudi koji su se brinuli za nju u stvari su bili čudni: pomalo napeti i naoko ljutiti. Doc, Rune sa svojim mrzovoljnim i sumnjičavim glasom, gospoda Fischer koja je malo govorila, a kad bi ušla u kolibu, odmah bi legla u postelju. Elizabeth ih se pomalo bojala, no onda bi se podsjetila da su svi ipak vrlo ljubazni prema njoj.

Začuje oprezno kucanje na vratima i zapita:

– Tko je?

Zatim se okrene. Odjednom se izgubi u prostoriji, nije više znala gdje se nalaze vrata. Nije li netko pokucao na stražnja vrata? Zašto bi se pojavio na stražnjim vratima, odakle je travnata staza vodila samo do potoka?

Tapkajući uokolo, spotakne se o klupu. Stigavši do vrata, ponovo začuje kucanje.

– Tko je? – zapita oprezno, s rukom na zasunu.

– Gospodice, pustite me unutra!

– reče neki muški glas.

Elizabeth ostane bez daha. Nije to

bio glas Doca Fraila, a ni Runeov. No bio je srdačan i privlačan.

– Gospodice, jeste li ikada vidjeli vrećicu sa zrnima zlata? Evo, imam vrećicu zlata. Pustite me!

Ona zadrhti i u svom mraku se zguri na podu. Nije se usudila vikati. Glas ju je i dalje nagovarao:

– Gospodice...

Nije imala hrabrosti da odgovori. Lupanje na vratima i nagovaranje potraju, a onda prestanu.

Razmišljanje o budućoj školi više je nije moglo utješiti. Prisjećala se silnog strahovanja od žeđi, od buke svjetine što je prolazila da bi objesila čovjeka o drvo navrhu brda. Prekrije opečeno lice dlanovima, čučajući pokraj vrata, kadli začuje poznati glas iz suprotnog smjera:

– Ja sam, Rune.

Otapka do prednjih vrata i posigne za zasunom. No je li to poznat glas? Ili je to neki nametljivac, lažljivi stranac? Elizabeth se skamenila s rukama na zasunu. Osluški-vala je sve dok ponovo nije začula poznati glas:

– Gospodice Armistead, je li sve u redu?

Rune. Može otvoriti vrata. Nije nudio vrećicu zlata, samo je bio zabrinut zbog nje.

– Uplašila sam se – reče Elizabeth, otvarajući vrata.

– U Skull Creeku ste na sigurnom – odgovori Rune. – Mogu li što učiniti za vas?

– Ljubazan si – nježno će mu ona. – Ništa mi nije potrebno. U vrću imam dovoljno vode. Oh... ideš li u trgovinu? Možda će tamo biti krumpira i jaja.

– Zapitat ću – krzmajući će Rune. Prije mjesec dana, sjetio se, stigla je pošiljka jaja. Doc je to spomenuo. No otkako je Rune došao u logor, krumpira nije bilo. – Doc kaže da će vam večeras skinuti povez s

očiju. Moram ga sada potražiti da bih mu predao poruku od krokodila.

– Od koga?

– Od gospode Fischer... mislio sam kazati – iz prizvuka Runeova glasa Elizabeth razabere da se momak pomalo zabavlja.

– Nije lijepo da je tako nazivaš... Pružila mi je krov nad glavom i vrlo je ljubazna prema meni.

Nastala je šutnja. Rune je prekinuo poslije nekoliko trenutaka:

– Drago mi je što to čujem. Sada ću potražiti Doca. Mislim da je posao briaču.

Šišanje je za Doca bilo važno. Često je odlazio u brijačnicu da bi se okupao, ali dosad još nije dopustio da mu tko u Skull Creeku škarama dotakne kosu koja mu se u sjajim valovima spuštala do ramena.

Kopač sebi može dopustiti da mu narastu kosa i zalisci, da postanu čupavi, ali kad Doca Fraila je to bilo drugačije. Njegova dugačka kosa bila je izazov, tiho razmetanje, upravo kao da želi kazati cijelom logoru: želite li nevolju, dobacite neku primjedbu!

Dakako, nitko to nije učinio, osim brijača koji se nasmijao i rekao:

– Odavno me muči želja da stavim škare na tu kosu, Doc. Želite li da je uredim, kako bi se ona djevojka imala čega nagledati?

Doc zadrži dostojanstvo čak i u brijačkom naslonjaču.

– Umukni i gledaj svoja posla!

Više nije bilo razgovora, čak ni kad mu je brijač pružio zrcalo.

Rune je bio isuviše razuman a da bi spomenuo bilo kakvu promjenu. Mršavi momak pogleda Doca, napeto se nasmiješi i izvijesti:

– Gospoda Fischer želi razgovarati s vama. Već se umorila od gospodice Armistead.

– Kod gospode Fischer se ne mo-

že pojaviti umor koji vrećica zlatne prašine ne bi ublažila – prasne Doc.

Rune upita:

– Smijem li poći s vama kad krenete da gospodici Armistead skinete zavoj s očiju?

– Ne smiješ. Smiješ. Svedjedno mi je – Doc otkorača, pokušavajući se prenijeti u neko prikladno, skrušeno raspoloženje, da bi mogao poslovno porazgovarati s gospodom Fischer.

Za Runea i za cijeli taj bučni logor djevojka je bila smetnja. Ona mora otići za nekoliko dana, ali je nitko ne smije učiniti jadnijom nego što jest.

Doc nije čekao da ga gospoda Fischer napadne iza svoje prljave drvene tezge u restoranu pod šatorom. Progovori prvi:

– Dakako, želite novac za smještaj gospodice Armistead. Platit ću vam. Ali ne bih želio da pomislite da je ja uzdržavam. Razlog zbog kojeg želim platiti je taj što smatram da bi bilo dobro da ona i nadalje misli kako je svijet oko nje ljubazan i kako je ona dobrodošla u vašoj kući.

– Možete sebi to dopustiti – reče gospoda Fischer i slegne ramenima. – Meni je njezin boravak u kući pomalo neugodan.

Doc stavi vrećicu na tezgu.

– Izvažite to ako želite. Ovo zlato vam dajem zato da ona ne bi osjetila kako nije dobrodošla u vašoj kući. Zlato će biti vaše čim ona napusti kuću.

Gospoda Fisher dohvati vrećicu.

– U redu.

Doc joj oduzme vrećicu.

– Prije nego što odem, moram vam odati priznanje: niste licemjerni, gospodo Fisher!

– Mislite li... dvolična? Lice poput moga je sve što žena može posjedovati – zahioće na vlastitu

dosjetku. – Svejedno... ipak me zanima zašto biste to zlato dali samo zato da djevojka ne bi ustanovila kako je svijet okrutan.

– I sam bih to želio znati.

Naumio joj je skinuti povez s očiju, omogućiti joj da ugleda svjetlo dana, da – za promjenu – vidi što jede.

Prijeđe preko ulice, pokuca i javi se:

– Ovdje Doc Frail.

Rune me otvori. Elizabeth upita: – Doktore, zar ću pogledati? Ako mi sada skinete povez, mislim da biste vi i Rune mogli biti moji gosti na večeri.

Vi i Rune! Prvi građanin i neuspješni kradljivac, visoka pomisli Doc.

– Bit ću počašćen – reče. Mislim da Rune shvaća kolika je to čast za njega.

Skine joj povez s očiju i namaže joj sklopljene vjeđe nekom tekućinom.

– Trepnite! – naloži joj. – Još jednom! A sada pokušajte otvoriti oči!

Ona zapazi nejasno lice tik ispred sebe, ali bez pojedinosti koje bi mogla razlikovati. Lice koje ju je štitilo u tami, obećalo joj svjetlost. Jedino pouzdano lice na svijetu. Za nju je opet postojalo svjetlo, progledala je. Morala je imati povjerenja u njega i imala ga je. Nije je iznevjerio ni u čemu.

No on je samo stranac u svijetu užasa i stranaca. I premlad je. Liječnik mora biti star čovjek sa sijedom bradom.

– Smeta li vam svjetlo? – zapita je Doc. – Sada možete pogledati uokolo.

Doc se odmakne u stranu. Bez njega je Elizabeth bila izgubljena. Ugledala je neku nejasnu vitku priliku. Bio je to Rune, važna osoba u

njezinu životu. Pokuša mu se nasmiješiti, ali ne bi mogla kazati je li joj uzvratilo smiješkom.

– Nemojte se još pogledati u zrcalo – reče je Doc. – Kad sasvim ozdravite, opet ćete biti ljepotica. Neka vas to ni najmanje ne zabrinjava.

– Imam drugih briga – odgovori ona ozbiljno.

Dok su bili za večerom koju je pripremio Rune, Elizabeth je pokušala razgovarati. No sada, kad ih je nejasno vidjela, oni su za nju bili stranci a ona je bila izgubljena i plašljiva.

– Ponovo pogledati... to je nešto kao kad čovjeka puste iz zatvora. počne Elizabeth. – Barem pretpostavlja da je tako. Kada ću smjeti izići, da bih vidjela kako izgleda grad?

– Nije to grad, već logor – reče Doc. – Nije ga vrijedno razgledati, no ako to baš želite, možete ga pogledati sutra. Ali poslije zalaska sunca, da vam svjetlo ne bi naudilo.

Sutradan ujutro, začuvsši kucanje na prednjim vratima, Elizabeth potrči da bi se javila. Pretpostavi da je Doc Frail promijenio svoju namjeru da pričekava. Zacijelo se prije nego što je očekivao vratio iz posjeta bolesniku udaljenom nekoliko kilometara od Skull Creeka.

Širom otvori vrata. Pred očima joj se pojavi mutna slika: crnobrado, nasmijano lice nekog stranca. Nije mogla zatvoriti vrata. Otmjena žena ne smije postupiti tako grubo.

Čovjek skine otrcani šešir i nakloni se sa strahopoštovanjem.

– Ja sam Frenchy Plante, gospodice. Istina, niste me vidjeli, no upoznali smo se. Vani, na Dry Flatsu.

– Oh... – uzdahne Elizabeth. Čovjek je izgledao neuredno i vonjao je na viski. No spasio joj je ži-

vot. – Izvolite, udite! – pozove ga, jer nije imala drugog izbora.

Ponadala se da nije zapazio da je ostavila otvorena vrata.

Čovjek zadrži šešir u rukama, no sjedne, premda ga ona nije ponudila.

– Namjeravam se baciti u potragu za zlatom – veselo reče Plante – i tako sam svratio da se oprostim s vama, da vidim kako vam je.

Frenchy je očito bio zadovoljan sobom. Na njemu je bila čista crvena košulja, premda neizglačana, a kosu je počesljao kako bi u djevojci pobudio dobar dojam.

– Moram vam zahvaliti za mnogo šta – ozbiljno će Elizabeth. – Iskreno sam vam zahvalna.

– Nije to ništa – reče Frenchy i odmahne rukom. – Netko bi vas već pronašao – shativši da to umanjuje njegovu slavu, doda: – Dakako, možda bi vas pronašli prekasno... Sada izgledate sasvim drugačije nego onda kad sam vas prvi put ugledao.

Elizabeth opipa svoje lice.

– Liječnik kaže da neće ostati nikakvi ožiljci. Bilo bi mi drago kad bih vam mogla ponuditi kakvo osvježenje, gospodine Plante. Možete li pričekati da pripremim čaj?

– Uvjeren sam da bi Frenchyju nedostajao njegov poslijepodnevni čaj – reče Doc Frail s vrata.

U logoru je bilo malo ljudi koji se nisu bojali Doca Fraila: čestiti ljudi, vodeći građani i Frenchy Plante.

Frenchy drsko reče:

– Udi, Doc! – a zatim mudro doda: – Na žalost, ne mogu ostati, gospodice. Kako reko, odoh u potragu za zlatom.

Doc Frail se odmakne u stranu da bi ga propustio.

– Mislio sam da je tvoje nalazište vrlo bogato.

Frenchy razmetljivo odmahne rukom.

– Prodao sam ga jutros. Želim potražiti bogatije.

– Nadam se da ćete pronaći milijun dolara, gospodine Plante – reče Elizabeth.

– Pokraj tako lijepe žene na svojoj strani ne mogu promašiti – uzvratu gorostas na odlasku.

Elizabeth stavi šešir na glavu. S nogom na pragu, promrmlja:

– Svi su vrlo ljubazni.

Doc joj ponudi ruku i ona je prihvatila:

– Ulijevo ćemo – reče Doc. – Na desnoj strani su teži ljudi. Ne morate zalaziti među njih. Ali na ovoj strani se zaustavlja kočija... ispred hotela. Idući tjeđan ćete moći napustiti Skull Creek.

Cinilo se, nije ga čula. Drhtala je. Bolnim očima je gledala u izbrazdanu cestu koja je vodila pokraj Flaunceove trgovine i staje za iznajmljivanje, u cestu koja se odjednom povila gore, prema drvetu s debelom, nadvijenom granom.

– Na sigurnom ste – podsjeti je Doc. – Ovaj put nećemo daleko. Samo ćemo proći pokraj trgovine.

– Nikako! – zajeca Elizabeth. – Oh... nemojte! – pokuša se okrenuti.

– Zašto? – zapita je Doc. – Ovdje se ničega ne morate bojati.

Tamo gore se nalazilo drvo za vješanje, a iza njega – pustinja! I sada opet mora prijeći cijelu tu udaljenost, sasvim sama... A siguran i miran dom zapravo je sve što joj je potrebno, odmah.

Nipošto u onu jarku žegu, u ono golemo prostranstvo u kojem će se izgubiti kamo god da krene, u kojem će žeđati, peći se na suncu, umirati.

Mora postojati neki izlaz, sigurnost, makar prohladna polutama

kolibe... samo kad bi mogla potrčati u pravom smjeru i ne sustati pre-rano...

No netko ju je pokušao zadržati ovdje, na tom nepodnošljivo jarkom svjetlu gdje vlada žed, u tom prostanstvu od kojeg je obuzima vrto- glavica... Dok se otimala, netko je uhvati za ruke i počne je dozivati po imenu.

Elizabeth napregne sve svoje snage i istrgne se, jer je dobro po- znavała potrebe svog izmučenog ti- jela i duše ispunjene tjeskobom... Ta mora biti slobodna, mora se sa- kriti.

A gdje li je samo otac dok je taj nepoznati i ljutiti čovjek nosi na- trag u kolibu, u skrovište iz kojega se više neće usuditi izići?

I tko je onaj gnjevni mladić koji je povikao:

– Doc, ako ste je ozlijedili, ubit ću vas!

Kad je prošlo grčevito jecanje, mirno je i posramljeno ležala na postelji gospode Fisher. Sada se bo- jala Docu Fraila, koji ju je čvrsto držao za ruke.

– Što li je to bilo, Elizabeth? – zapita Doc. – Nitko vam neće nani- jeti bol. Što ste vidjeli napolju?

– Dry Flats – prošapće Eliza- beth, znajući da joj neće povjerova- ti. – Jarku žegu Dry Flatsa. I u mi- slima sam se opet izgubila, obuzela me silna žed...

– Ta od Dry Flatsa nad dijeli pe- desetak kilometara – osorno će Doc. – A sunce je zašlo prije jed- nog sata. U vododerini već postaje mračno.

Elizabeth se strese.

– Dat ću vam sredstvo za spava- nje – reče Doc.

– Htjela bih vidjeti oca – tiho će djevojka i opet zaplače.

Vrativši se u svoju kolibu, Doc počne šetati po grubim daskama.

Rune ga je promatrao iz prikrajka.

Doc Frail se pokušavao prisjetiti neke riječi i neke tajne. Prije neko- liko godina je netko u Francuskoj izvijestio o nečemu sličnom. Koja li je to riječ bila i što čovjek može učini- ti za bolesnika koji pati?

U svojoj stručnoj knjižnici posje- dovaao je tri knjige, no u njima su bile opisane tjelesne bolesti, nipo- što duševne. Mogao bi pisati u Phi- ladelphiju i zamoliti za savjet... no dok pismo stigne na Istok i dok se odgovor vrati u Skull Creek, sigur- no će proći mnogi tjedni.

– Čak ako i znaju – gnjevno će Doc naglas – snijeg će nas zatrpiti prije nego što stigne odgovor. Mož- da mi nitko neće moći dati savjet osim onog čovjeka u Francuskoj... a on je vjerojatno već umro.

– Bit će da vam se silno žuri da je što prije vratite na Istok! – za- jedljivo će Rune.

– Umukni! – odreže Doc.

Koja bi riječ mogla razriješiti tu tajnu? Elizabeth se uopće ne sjeća kako su konji pobjegli zajedno s ko- čijom, ne zna za prepad koji je tome prethodio... prisjeća se samo užasa koji je slijedio nakon svega toga.

– Histerija? – reče Doc. – Je li to ta riječ? Histerija? Ako jest, što mogu učiniti za bolesnicu?

Djevojka će ponovo morati poku- šati. Morat će prijeći zamišljenu pustinju, upravo kao onu stvarnu!

VI

Nekoliko dana neće ni pokušati izići, odlučivši Elizabeth, tješeći se mi- šlju da od nje nitko i neće zahtijeva- ti da ponovo pokuša – poslije svega što se dogodilo prilikom pr- vog pokušaja.

Dakako, pustinja nije oko kolibe. Bila je to samo grozna iluzija. Shva- tila je to: pogledala je napolje i vi- djela kako s obje strane ulice raste

visoko šipražje. Nimalo nalik na Dry Flats!

Idući put, uvjeri sama sebe, sve će biti u redu. Neću pogledati gore, prema drvetu o koje su... Naprosto neću ni pomisliti na drvo i na Dry Flats. I drugi ljudi putuju kočijom i ništa im se ne događa. Ali ne mogu otputovati odmah...

Doc Frail nije mogao shvatiti baš ništa. Posjeti je sutra dan ujutro: bio je neumoljivo ozbiljan.

– Moram posjetiti jednog pacijenta dolje, na nalazištima – reče – no on može pričekati pol sata. Najprije ćemo prošetati do Flaunceove trgovine.

– Oh... ne mogu! – uzvratila ona blago, no ipak odlučno. – Za nekoliko dana, ali ne danas. Nisam se još dovoljno oporavila.

Doc odloži šešir na stol i sjedne na jednu od dvije klupe.

– Sada ćete poći, Elizabeth. Morate to učiniti odmah. Pričekat ću ovdje dok ne budete spremni za polazak.

Iznenadeno je gledala u njega. Dakako, liječnik je i od njega se može očekivati da uvijek ima pravo. On je odlučan čovjek, iz njega zrači snaga. Doista je dobro ne odlučivati, i prepusti to njemu, pa makar izvršenje njegovih odluka bilo pomalo i mučno. To je slično kao ono kad ju je otac prisilio da pode zubaru da joj izvadi zub.

– Dobro... – dostojanstveno će Elizabeth i stavi šešir na glavu.

– Prošetat ćemo do trgovine – reče Doc i ponudi joj ruku pred vratima. – Kad se vratite kući, zacijelo ćete poželjeti da prijateljicama ispričate na što nalikuju trgovina u logoru kopača zlata. Moći ćete im ispričati mnogo šta.

– Koračajući oborena pogleda, jer je osjećala kako ljudi gledaju u nju, Elizabeth se uspije nasmijati.

– Neće moći povjerovati mojim riječima – reče.

Sunce se nije podiglo bogzna koliko iznad vododerine, nije bilo ni vruće, no ona je ipak osjećala žegu i žed i ništa nije vidjela od jarke svjetlosti. Nije mogla ni valjano disati, jer je trčala, a Doc joj nije dopuštao da se spotakne i padne. Bujičom riječi ju je tjerao da nastavi. Nije to bio njezin otac, jer otac se nikada nije ljutio, on nikada ne bi dopustio da strahuje i da sama na jarkoj žezi, žedajući, pode u susret smrti, da sustane i padne...

Sada leži... ali gdje? Na postelji u kolibi? Okrenuši glavu od nečega, odjednom osjeti neki oštar miris iz bočice koju joj je liječnik stavio pod nos da bi je osvijestio.

Ljudi iz Skull Creeka su gledali u nju i vidjeli kako je pala a zatim se onesvijestila. Sigurno misle da u njezinoj glavi nije sve u redu, a možda tako i jest.

Krikne. Doc Frail je pljusne po obrazu i reče:

– Elizabeth! Prestanite!

Ona zaplače s olakšanjem, jer je sada zacijelo nitko neće tjerati da pode napolje prije nego što bude spremna. Liječnik je neki gnjevni i okrutni čovjek, mrski stranac. Ljutio se na bespomoćnu djevojku kojoj je potrebno samo da je ostave na miru dok se ne oporavi!

– Idite, molim vas! – reče mu kroz suze, no ipak dostojanstveno.

Docov odgovor bio je zajedljiv:

– Imam i drugih pacijenata.

Umjesto svake daljnje riječi Elizabeth začuje kako je Doc zatvorio vrata za sobom.

Ali nije mogla ležati i plakati kako je htjela, morala je navući zasun na vrata da bi se osjećala sigurnije.

Oko podne se malo umiri, zapali vatru u štednjaku, skuha čaj i pojede nekoliko kolačića koje je Rune

nazivao lepinjama. Nitko je nije posjećivao. Poslije podne zaspi onako iscrpljena no spavala je nemirnim snom, jer je iz donjeg dijela ulice dopirala silna buka.

Rune zatakne palce za pojas, promatrajući dva pijana kopača kako pokušavaju staviti ormu na mulu koja je to tvrdoglavo odbijala. Zabavljalo ga je to. Bio je sretan što može razmišljati o nečemu drugom, a ne samo o okrutnosti Doca Fraila prema djevojci.

— Ostavi je samu sve dok ti ne kažem drugačije! — zapovjedi mu Doc.

Rune se zasad pomirio s tim. Ta ona ima dovoljno hladne hrane u kolibi a vrč je bio pun. Nije je namjeravao uznemiravati svojim posjetama. Promatrao ju je kako se spotala, otimala i naposljetku pala. Iz Docove kolibe vidio je kako ju je on odnio natrag, u kolibu gospode Fisher. Očekivao je da će ga Doc pozvati u pomoć, ali nije se ni osvrnuo na njega.

Ona tvrdokorna mula odbaci jednog kopača u prašinu ceste i to uvelike obraduje zlurade promatrače koji su smijući se gledali taj prizor.

Onaj drugi zamahne dugačkim štapom, a mula se stane propinjati, onako zapletena u ormu. Čovjek koji je stajao pokraj Runea reče sa strahopoštovanjem i uživanjem:

— Ravno u restoran gospode Fisher! Sad ćemo vidjeti što će mula tamo učiniti...

Čovjek poviče, a Rune odmah za njim. I drugim promatračima otmu se povici. Udaljeniji kraj šatora gospode Fisher se sruši, a ona vičući istrči na bližoj strani. Nekoliko trenutaka kasnije mula se pojavi iza gospode Fisher, a onaj pijani kopač još se koprcalo ispod srušenog dije-

la šatora, čije je platno silno vonjalo na dim.

Začuje se mahniti povik:

Požar!

Rune zapazi dim i plamen koji se dizao k nebu i potrči u obližnji salun da uzme kabao.

Ljudi uspiju spriječiti požar da se ne proširi na susjedne zgrade, no nadstrešnicu iza šatora i šatorsko platno nisu mogli spasiti. Kad su posve ugasili požar, gospode Fisher nigdje nije bilo. Rune polagano krene, smijući se.

Gospoda Fisher je samo jednom zastala na putu od uništenog restorana do banke. Udari šakom po zatrovenim vratima, a gospodin Evans ih malo odškrine i oprezno proviri.

— Želim podići sve što imam na pologu — reče gospoda Fisher. — Imam kćer u Idahu, odlazim k njoj.

Čovjek razriješi lanac s unutrašnje strane vrata i širom ih otvori.

— Zar nas napuštate, gospodo Fisher?

— Kaljuža opacine! — progunda gospoda Fisher. — Odlazim, daka! Spalili su mi šator i uništili štednjak. Sada neka skapaju od gladi... Što se mene tiče! Želim podići sve, do posljednjeg dolara! Ali nemojte misliti da ću taj novac nositi putujući kočijom! — upozori odmah. — Samo ću poduzeti potrebne mjere... Prebacite taj novac ili učinite bilo što tako da ga mogu podići u Idahu.

— Treba li vam nešto za putne troškove? — zapita bankar, otvorišći svoju knjigu.

— Imam dovoljno zlatne prašine u tu svrhu. Dajte mi samo da potpišem ispravu, pa da krenem.

Ljenčareći na pragu Docove kolibe, Rune zapazi gospodu Fisher kako je pritisnula kvaku na vratima svoje kolibe, a zatim stala ljutito

udarati šakama po vratima, vičući:

— Ta otvori, djevojko, ja sam!

Vrata se otvore, gospoda Fisher ih zalupi za sobom, a Rune se nasmije. Ipak, bio je pomalo zabrinut, pitao se kako će gnjev gospode Fisher djelovati na gospođicu Armistead. No Doc mu je naložio da ne odlazi onamo. I sam je bio uvjeren da je djevojka pomalo svojeglava. Možda je dakle Doc Frail doista postupio kako valja propisavši joj samošću dok se ne urazumi.

S užasom u duši Elizabeth saslušala gospodu Fisher, koja joj je opisala uništenje restorana. Žena je napeto šetala gore-dolje, uzrujano opisujući događaj bujicom riječi.

— Strašno... — sa žaljenjem će Elizabeth. — Mogu li vam pomoći?

Gospoda Fisher zastane i pogleda je. Već je odavno nitko nije žalio. A budući da nitko nije žalio nju, ni ona nikoga nije mogla obdariti takvim osjećem.

— Nije potrebno — progunda gospoda Fisher. — Moram se sama pobrinuti za sebe. Zaboga, koliba... moram prodati kolibu!

— Pa onda nećete imati krova nad glavom! — uzrujano će Elizabeth.

— Odlazim u Idaho. No moram izvući novac koji sam uložila u kolibu. Moram otići, gospođice. Sutra ću... kočijom — opet počne koračati po kolibi. Uopće je nije zanimalo kako su njezine vijesti djelovale na Elizabeth.

— Nedavno mi je neki čovjek ponudio petsto dolara u čistom zlatnom prahu za kolibu — nastavi — no odbila sam ga. Naprosto zato što bih morala pronaći drugu... Ali tko je to bio? Pa dobro, neće biti teško pronaći kupca. No vaše su stvari razbacane po cijeloj kući. Bit će najbolje da ih počnete spremati u

kovčeg. Ako želite, možete otputovati sa mnom, istom kočijom.

Zar naprosto napolje, na otvoreno, zar mora napustiti svoje utočište? Zar će opet morati prijeći preko Dry Flatsa... i prije toga proći ispod drвета za vješanje? A nije uspjela stići ni do Faunceove trgovine!

I nikoga nema da bi joj pomogao, da bi se zabrinuo zbog toga što će se s njom dogoditi! Doktor je gnjevan, Rune ju je napustio, a ta stara rugoba, ta vještica misli samo na svoje interese. Otac je uvijek govorio: učinit ćemo što moramo.

— Dat ću vam petsto dolara za kolibu — hladno će Elizabeth.

Do sutradan u podne Doc Frail nije znao za taj posao. Pozvali su ga u vododerinu petnaestak kilometara udaljenu od Skull Creeka, k nekome čovjeku kojemu nije mogao pomoći: sam se ranio vatrenim oružjem i sada je bio na umoru. Reuma je tog čovjeka učinila bogaljem i otponac puške povukao je nožnim palcem.

Doc dojaše pred vrata svoje kolibe i poviče:

— Rune! Pobrini se za konja!

Rune se pojavi iz ugla kolibe sa sjekirom u ruci.

— Nastao je pakao — izvesti Doca. — Gospoda Fisher je jutros otputovala kočijom, a djevojka se sigurno još nalazi u kolibi, jer nije izašla s gospodom Fisher.

Doc uzdahne.

— Neki momak u prolasku reče da je kupila kolibu gospode Fisher — doda Rune i pogleda Doca da bi vidio kako će prihvatiti tu vijest.

Opet ga Doc razočara odgovorom:

— Njezini poslovi me se ne tiču — zatim uđe u svoju kolibu.

No dok je Rune vodio konja u staju za iznajmljivanje, Doc zaključujući da

ga se njezini poslovi ipak tiču. I to toliko da je dugačkim koracima prešao cestu, zabubnjao po vratima i povikao:

– Elizabeth, pustite me unutra... odmah!

Već je satima očekivala da će doći i kazati joj da je postupila valjano, učinila jedino što je bilo moguće.

No Doc joj reče:

– Ako je istina ono što sam čuo, ludi ste! Ta što ćete raditi u Skull Creeku?

Elizabeth ustukne pred njegovim gnjevom. Zatim se uspravi.

– Kako...? Ta otvorit ću školu – uzvratit odlučno. – Razmišljala sam o tome čitavo jutro.

– Ne možete. Ne možete ostati ovdje! – ustrajao je Doc.

– Ali moram... sve dok se dovoljno ne oporavim.

– Bolje ćete se opraviti ako požurite. Morate napustiti logor! Možete početi šetnjama do trgovine. Poći ću s vama... odmah!

Sada se i Elizabeth naljuti.

– Zahvaljujem vam na pratnji! Dakako, sada ću se morati snalaziti sama – ona mu zaviri ravno u oči i doda: – Kažete li mi koliko vam dugujem, platit ću vam.

Doc se trgne kao da ga je pljusnula.

– Ništa mi niste dužni. Pozovite me kad god vam zatrebam.

Doc se nakloni i izađe.

Napolju reče Runeu:

– Moje naređenje da je ostaviš samu još vrijedi.

Rune se toga pridržavao puna dvadeset četiri sata. Vrata kolibe na suprotnoj strani ulice nisu se otvarala. Iz dimnjaka nije izlazio dim.

Na kraju su joj zalihe hrane, zaključio je Rune. Nije ni vatru potpalila da bi skuhalo čaj.

Kad je Rune prešao preko ulice, nije to učinio zato što mu se Elizabeth sažalila: njegov se jedini razlog da je posjeti sastojao u tome što mu je Doc zabranio da odlazi onamo.

Pokuca na vrata, ali nije bilo odgovora. Zakuca jače i pozove:

– Gospodice Armistead!

Opet nije bilo odgovora. Vladala je tišina od koje mu se naježila koža.

– Ja sam... Rune! – poviče. –

Pustite me unutra!

Neki kopač zlata u prolasku mu se nasmije i reče:

– Mnogo sreće, momče! Predstavi me jednom...

– Zaveži prijavu gubicu! – preko ramena će mu Rune.

U tom trenu se otvore vrata.

– Što je? – hladno ga zapita Elizabeth. Zatim uzdahne, tako da je to podsjećalo na jecaj. – Udi, Rune... udi!

Kad se sklonila s ulaza, suknja joj se pomakla i Rune ugleda deringer u njezinoj ruci.

– Oružje! Ta odakle vam? – zapita.

– Pripadalo je ocu, pronašla sam ga među njegovim stvarima... – prisjetivši se da se sama mora brinuti za sebe, ne ovisiti ni o kome, Elizabeth prekine tu malu ispovijed. – Nećeš li sjesti? – upita ga hladno.

– Eto, posjetio sam vas... da bih vidio nije li vam što potrebno.

Elizabeth strese glavom, no oči joj se ispune suzama.

– Ništa mi nije potrebno... za mene nitko ništa ne može učiniti!

Zatim sjedne na klupu, prekrije lice rukama i zajeca, zaboravivši revolver koji je odložila na klupu.

– Poslušajte me! Nećete umrijeti od gladi – obeća joj Rune – donijet će vam hrane. No imate li nova-

ca? Ja nemam. Doc mi ne plaća. Kad bih imao novaca, pomogao bih vam.

— Oh... nipošto, sama ću se pobrinuti za sebe — obriše oči i svlada se. — Ipak bi mi bilo drago kad bi umjesto mene otišao u trgovinu. Nisam se još dovoljno oporavila, ne mogu hodati tako daleko.

No Doc je kazao da je dovoljno jaka, a Doc nije lažac. Rune se namršti i pogleda Elizabeth. Nije želio da ga s njom povezuje ikakvo žaljenje. Sasvim je dovoljno što je dugovanjem vezan za Doca! No tu će sponu nekako prekinuti prije nego što mu ona postane ozbiljno breme.

— Osim ako se niste domogli hrpe novaca, morate napustiti Skull Creek — reče joj promuklim glasom.

— Imam dovoljno novaca.

Sada izigrava otmjenu gospođu, pomisli Rune. Pokazuje čak i prezir.

— Možda ljudi u vašem kraju ne razgovaraju o tome — reče Rune s gorčinom u duši. — Možda smatrate da to nije lijepo... Nemojte ni pomisliti da vas pitam koliko posjedujete. Ali vi ništa ne znate o ovdšnjim cijenama. Za sve ono što ste dobili niste platili ni približno punu cijenu. Zanimaju li vas cijene?

Elizabeth ga je promatrala razrogačenih očiju.

— Eto, pol kilograma šećera stoji dvadeset centi u Flaunceovoj trgovini — reče Rune. — Sušeni baka-lar stoji šezdeset centi. Pol kilograma čaja stoji dva i pol dolara. Krumpira i jaja već odavno nema. Svježeg mesa neće biti sve dok ne dotjeraju novo stado tovljenika. Dokle ćete još imati novaca ako ostanete u Skull Creeku?

Otkako je kupila kolibu, ostalo joj je manje od petsto dolara. Putna karta za poštansku kočiju bila je

veoma skupa. Elizabeth se prvi put suočila s novčanim brigama tek prošle godine, kad su očevi poslovi pošli nizbrdo.

No ipak uzvratila hladno:

— Hvala, imam dovoljno novaca. Osim toga otvorit ću školu. A sada mi, molim te, kaži tko je za mene plaćao namirnice.

— Ne mogu vam to kazati.

— Doc Frail... — umorno će Elizabeth. — Platit ću mu. Kaži mu to.

— Ubit će me — zaprepašteno će Rune. — Upamtite, nisam kazao da je on to platio!

Uklješten između dvije opasnosti, Rune odlučio da to sam kaže i Docu Frailu. Ta mu se opasnost učinila manjom. I reče mu to prvom zgodom.

Doc nije prasnuo. Samo je uzdahnuo i kazao:

— Eto, sad više nema ni svog ponosa. S koliko novaca raspolaže?

— Nije mi rekla. Okladio bih se da neće reći ni vama!

— Misli da će se obogatiti vodeći školu! — Doc se zamisli. — Možda će tako i moći zaraditi dio sredstava za život. A koliko je uopće djece u logoru? — uzme komad papira i počne ispisivati imena obitelji, mrmljajući pri tome. Zatim, ne podižući pogled s papira, reče Runeu: — Podi u staju za iznajmljivanje i uzmi niz praporaca. Imaju ih. Ovjesi ih na konopčić povrh njezinih vrata, tako da ga može povući iznutra.

— A čemu to? — zapita Rune.

— Da nas pozove u pomoć ako netko pokuša provaliti — objasni Doc s neobičnom strpljivošću.

— A što ću ja učiniti da bih je zaštitio kad dode vrijeme — zapita se Doc Frail. Izgledat ću strogo, pokazat ću dva spremna revolvera u koricama... zar to? To nikako neće biti dovoljno.

Ugledni liječnik Skull Creeka teško da bi na revolveru našao premca, no hoće li ispaliti hitac kad cilj bude čovjek? Nikad više! Ruka i oko su mu počeli oklijevati i to je razlog zbog kojeg Wonder Russell sniva vječni san tamo gore na brežuljku. Ako nisam mogao povući obarač kad je posrijedi bio prijatelj, kako ću to moći učiniti zbog Elizabeth? – pitao se Doc. Moram imati pomoćnika.

Rune se upravo zaputio napolje, kadli ga Doc zapita:

– Umiješ li bolje pogoditi cilj nego što izmičeš tanadi?

Rune je oklijevao. Lomio se između želje da se počne hvalisati i one da ga veliki strijelac nauči tom znanju. Kad bi priznao da nije nikakav strijelac, ne bi bio pravi čovjek. No ipak...

– Nikad mi se nije pružila bogzna kakva zgoda da pokušam. Gađanje stoji novaca – odgovori čedno.

– Podi u trgovinu i kupi municiju – naloži mu Doc. – Pružit ću ti najbolju zgodu da me ustrijeliš.

Rune slegne ramenima i izide, ne pokazujući uzbuđenje. Eto, sada će mu se pružiti zgoda da postane čovjek kojemu se drugi šutke sklanjaju s puta.

Doc ga pogleda kako odlazi i pomisli: jesi li ti taj zbog kojeg će me objesiti? Dobit ćeš revolver u ruku i naučit ću te toj vještini bez mnogo riječi. Sutra ćemo početi...

– Želio bih da joj ta škola ne bude toliko važna – progunda Doc. – Želio bih da joj se taj naum ne vrže toliko glavom!

Tog jutra je obišao nekoliko bolesnika, a zatim se vratio u bolnicu. Neprestano je pogledavao na otvorena vrata kolibe preko puta. Elizabeth je očekivala djecu Skull Creeka.

Pod njezine kolibe bio je oriban, a stol od grubih dasaka prekriven stolnjakom. Na stolu se nalazile knjige njezina oca. Zamišljala je djecu: plašljivu, željnu znanja. I njihove majke: zahvalne za školu, zabrinute za dobrobit svoje djece, pune povjerenja prema učiteljici.

Doc se okrene i ugleda pušku na Runeovim koljenima.

– Zar ćeš pucati u djecu kad dođu u školu? – zapita.

– Ustrijelit ću svakog kopača koji upadne kroz ona otvorena vrata – uzvratila Rune. – Mislim da djeca uopće neće doći u školu.

– I meni se tako čini – s uzdahom će Doc – unatoč pismima koja je napisala majkama, unatoč svim njezinim planovima...

Oko jedanaest sati opaze kako je Elizabeth zalupila vratima. Nitko joj nije prekoračio prag.

– Dovedi mog konja – progundala Doc. – Imam pacijenta u voderini. Pobrini se da Elizabeth ruča.

– Prije će me ustrijeliti – promrmlja Rune.

Elizabeth mu otvori vrata. Desnu ruku sakrila je u nabor suknje: očito je u njoj držala deringer. Nije ga ni pogledala, samo se odmaknula u stranu.

– Nije mi do jela – reče mu tiho.

– Ne ručate li vi, neću ni ja.

Nalila je čaj u šalicu, ali onda ju je odložila i zaplakala.

– Zašto nitko nije došao?

– Zato što su ljudi – odlučno odgovori Rune.

Znao je zašto djeca nisu došla. Naslutio je to po ponašanju žena kad im je predavao pisma. Nisu poštovala Elizabeth Armistead. Stigla je u Skull Creek pod čudnim okolnostima, a zaštita Doca Fraila bila je u očima tih žena nešto poupt tamne sjene nad njom.

– Nadala sam se da ću moći po-

dučavati djecu – skršeno-će Elizabeth. – Smatrala sam da će to biti ugodan posao.

Rune duboke uzdahne i ponudi joj sve što je posjedovao – svoju neukost i svoj ponos:

– Možete podučavati mene. Ne umijem čitati i pisati.

Izraz zaprepaštenosti na njezinu licu nije ga povrijedio onoliko koliko je očekivao.

VII

Rani mraz stigne u Skull Creek, a i rani snijeg. U sumračno, beskrajno jutro netko pokuc na Elizabethina vrata, no ona je bila oprezna. Najprije zapita:

– Tko je?

Neki nepoznati glas reče joj nešto o knjigama. Ona otvori vrata, a ruku s deringerom držala je u naboru suknje.

Bio je to golem, bradat čovjek. Skinuo je krznenu kapu i rekao:

– Nisam vas htio uplašiti, gospodice... Nemojte se bojati, molim vas! Došao sam da bih vas zapitao hoćete li mi iznajmiti svoje knjige.

Razmišljajući o tom čudnom prijedlogu, Elizabeth zatrepće.

– Ali knjige se ne iznajmljuju – odgovori. – Nikad nisam čula za iznajmljivanje knjiga... Hladno je. Ne biste li ušli da zatvorim vrata?

Čovjek je oklijevao.

– Ako baš želite da uđem, gospodice... No kunem se, neću vam učiniti ništa nažao. Došao sam samo radi knjiga. Momci će sići s uma od besposlice. Izvlačili smo slamke i ja sam izvukao najkraću. Stoga sam došao k vama.

Ovo je moja kuća, pomisli Elizabeth, a neki lupez se sigurno ne bi raspitivao za knjige.

Ta zaista nije bio lupez, premda se toliko vrpolio da se Elizabeth zapitala ne progone li ga.

– Zovu me Visoki John, gospodice – predstavi se čovjek. – Svaka knjiga će biti dobra. Doslovce smo potrošili novine koje smo imali. Također smo se već umorili čitajući najepnije na limenkama. A zima je tek počela.

Čovjek joj plati pet dolara za knjige koje će zadržati mjesec dana i čitati ih naglas u kolibi od kolaca i zemlje, a slušat će ga bivši konjokradica, Poluindijanac i mladi sin nekog engleskog plemića. S njima je stanovao.

Doc izgrdi Elizabeth što je pustila stranca u kolibu, no naposljetku ipak prizna da je Visoki John čestit momak.

– Vladao se pristojno – ustvrdi Elizabeth, pomalo se stideći što je za knjige primila novac.

Rune se tužio što je sada njegova zaliha knjiga umanjena.

– Čuj me, momče! – reče mu Doc. – Sada već umiješ čitati. No umiješ li pisati? Tvoje školovanje nije počelo bogzna kako. A znaš li računati? Prodaš li mi osam konja po sedamdeset dolara, koliko će ti dugovati?

– Nikome ne bih toliko dao na vjeru – najozbiljnije odgovori Rune. – Platili biste u gotovu, u čistom prahu, ili vam ne bih dao konje.

Otad je svakodnevna nastava u Elizabethinoj kolibi obuhvaćala pisanje, čitanje i računanje. Budući da su jedine knjige koje je Elizabeth zadržala bile čitanke, a njih je Rune već prolistao, nije mu preostalo drugo nego da zaviri i u one tri medicinske knjige u Docovoj kolibi.

Kad bi se Rune hvalio koliko je već naučio u Elizabethinoj kolibi, Doc bi ga razdragano slušao.

– Svakog tjedna ćeš joj odnijeti pristojnu količinu zlatnog praha za poduku – najavi Doc. – Morat ću odlučiti koliko.

– Praha? Ta odakle mi prah? – Rune se silno uzbudi.

Njegov jedini užitek bio je u tome što ga je njegovo siromaštvo dijelilo od Docu.

– Ja ću ti ga dati. Zar ne bih mogao pristojno platiti za odgoj svog slugu?

– Podučava me besplatno – reče Rune u obranu svoje povlastice.

– Ne očekuje za to novac.

– Potrebno joj je dohodak, a to će joj pomoći – Doc se osjećao poput dobročinitelja. Ta učinit će nešto za oboje svojih štićenika, za Runeu i jednu djevojku. – Ako ti nije do toga da od mene prihvatiš neku uslugu – reče Runeu – morao bi se na to naviknuti. Katkad valja dopustiti drugima da učine nešto za tebe.

To vrijedi, razmišljao je Doc, za sve osim za mene. A upravo mi pada na um vrlo dobra zamisao o koristima zlata.

Sudjelovao je u nekoliko unosnih nalazišta i okom iskusna kopača umio ocijeniti koliko će se zlata krajem tjedna naći na nekom isplatištu. Ortaci ga više nisu ni pokušavali prevariti.

Kako je tlo bilo zamrznuto, a isto tako i potoci, rad na nalazištima je prestao, no prihodi liječnika Fraila samo su se neznatno smanjili. Na njegov račun u banci uvijek je pristizalo dovoljno zlatnog praha, tako da nije imao financijskih teškoća.

Krene ulicom da bi posjetio bankara Evansa.

– Vaši poslovi s klijentima su strogo povjerljivi, je li tako? – zapita ga.

– Podjednako kao i vaši – uzvratil Evans.

– Želim podići dio zlata. Prah treba staviti u kožnate vrećice koje nitko neće moći prepoznati kao vlasništvo bilo koga ovdje. Moraju biti stare i otrcane.

– Dobro – reče Evans, kao da mu se to događa svaki dan.

– Neka u svakoj bude pol kilograma – doda Doc, a Evans podigne obrve. – Htio bih da ih bude šest. Podići ću ih poslije podne.

Nešto prije večere Doc je sjedio s Eleizabeth. Pio je čaj i osluškivao buku koju je dizao Rune cijepajući drva ispred stražnjih vrata. Vrećice sa zlatom nalazile su se kod Runeu. Doc mu je naložio da ih sakrije u hrpu drva, kako bi ih Elizabeth, kao nekom slučajnošću mogla pronaći.

– I upamti – upozorio ga je Doc – dobro znam koliko je tu zlata. Točno znam koliko će ga ona pronaći.

Rune ga gnjevno pogleda i uzvraća:

– Zar mislite da ću nju okrasti?

* * *

Koliba Visokog Johna izgorjela je a jednog hladnog dana, kad je potpalio vatru da bi se ugrijao. Trojice drugova koji su kolibu dijelili s njim nije bilo. Potrčao je napolje i pokušao požar ugasiti snijegom. Zatim se vratio u kolibu da bi spasio što može i krov se srušio na njega.

Kad je stigla pomoć, vikao je ispod goruće ruševine. Spasioci su ga odnijeli u Docovu kolibu. Bila mu je slomljena noga i zadobio je ozbiljne opekotine po ramenima i prsima.

– Zar mislite da je ovo bolnica, momci? – progunda Doc i odmah se prihvati posla.

– Nema kamo... naša koliba je izgorjela – reče bivši konjokradica. – Mi ćemo se već negdje skloniti, ali on ne može.

– Treba mu krov nad glavom i dobra njega – upozori ih Doc.

– Pa... mogao bih ja pripaziti na njega – predloži Rune, zapitavši se hoće li drugi to prihvatiti.

– Mislim da ćeš morati – reče Doc. – Dobro, položite ga na moj ležaj.

Elizabeth je sada bila mnogo osamljenija. Rune bi joj kupio hranu i donio drva, ali uvijek je bio u žurbi. Doc i Rune obično su dolazili k njoj na večeru, no nisu se dugo zadržavali.

Zima je toliko stisnula da su ljudi izlazili iz svojih obitavališta samo kad su morali. Elizabeth je sada shvatila zašto je Visoki John posudio knjige. Da bi nekako skratila vrijeme, neprestano je čitala očeve knjige. Također je počela shvaćati zašto ponosan čovjek mora platiti takvu posudbu.

Šila je i krpila svoju odjeću, no naposljetku je sve bilo sašiveno i okrpjeno. Doc ju je zamolio da mu sašije košulju a jednu je naručio i za Runea. Sašivši košulje, opet je bila dokona.

Zatim je oljuštila svaki iverak kore s brvna svoje kolibe.

Rune je savjesno, dva puta na dan dolazio s hranom. Obavljao je za nju sve sitne poslove, ali više nije učio.

– Podučavao me Visoki John – objasnio joj je.

– A što sada učiš? – zapita ga Elizabeth pomalo hladno.

– Latinski. Mogu odgonetnuti velike riječi u Docovim knjigama.

– Zanima me je li otac ponio svoju latinsku gramatiku – reče Elizabeth i pođe da bi je potražila među knjigama.

– Nema je – reče Rune. – Pogledao sam. No izići ćemo nakraj i bez nje. Jednog dana ću progovoriti na tom jeziku.

– Mislim da više nitko ne govori na tom jeziku.

– Visoki John govori. Studirao je u Rimu. Kazao mi je gdje se nalazi Rim.

Elizabeth uzdahne. Učenik ju je nadmašio.

Odjednom se suoči s tmurnom činjenicom: više nikome nije potrebna. A Doc je kazao da će zima potrajati još najmanje mjesec dana.

– Sada si vrlo zaposlen i ne bih htjela trošiti tvoje vrijeme – reče Elizabeth Runeu s povrijeđenim ponosom. – Odsad ću sama donositi drva i snijeg da bih ga otopila u vodu. Tako ću barem imati malo posla.

– Ne mučite sami sebe! – upozori je Rune.

Po svemu sudeći, nije vidio ništa značajno u njezinoj odluci da obavlja teške poslove. No donijevši tu odluku, Elizabeth se osjećala poput pustolova.

Rune ispriča Docu o njezinim namjerama, a ovaj se nasmiješi.

– Pa dobro... tako će barem sama ustanoviti što se nalazi među njezinim drvima.

Navečer je opet posjeti na nekoliko trenutaka, kao i svakog dana. Bila je pomalo mrzovoljna i Doc shvati da se sada mora ispričati.

– Žao mi je – reče – što ne mogu više vremena provesti s vama. Najradije bih ovdje proveo čitavo slobodno vrijeme. Ali znate... da bih vas zaštitio od govorkanja... Ta razumijete zašto ne volim biti ovdje kad nema Runea.

– Zar mi je preostao ugled koji bi trebalo očuvati? – prasne Elizabeth.

Odgovor je glasio »nije«, no Doc ga ne izgovori.

– Rune kaže da ćete sami obavljati sitne poslove – reče Doc.

– Počet ću sutra – ponosno će Elizabeth očekujući da će je izgrditi ili pohvaliti.

– To nije loše – iznenadi je Doc jednostavnim odgovorom.

No ipak ga pomalo začudi njezi-

na neprijaznost u toku preostalog vremena njegova posjeta.

Njezin pustolovni izlet u cijepanje drva potrajao je tri dana. Zatim, sa žuljem na jednoj ruci i posjekotinom od sjekire na jednoj cipeli – bila je, istina, bezazlena, no ipak zastrašujuća – Elizabeth počne unositi drva koja je Rune već nacijepao i složio.

Silno se zbuni pronašavši kožnatu vrećicu, prilično tešku za svoju veličinu i dobro svezanu. Od snijega mokru uzicu nije mogla razvezati, pa vrećicu odnese u kuću. Da bi je odriješila, posluži se nožem.

Pogleda sadržaj i potrči prema polici da bi uzela pladanj... Radila je grozničavo, bez daha. Naposljetku je žuto blago bilo razasuto na pladnju.

– Oh, zaboga... – drhtavim prstima prode kroz zrnca, listiće i prah. – Možda to pripada gospodi Fisher – reče ljutito u tišini kolibe. – No kupila sam kolibu i sada je moja. A možda napolju ima još toga...

Pronade svih šest vrećica. Daka-ko, uredno složenu hrpu klada pri tome je srušila do temelja.

Zatim potrči do uzice s praporcima i povuče je prvi put otkako ju je Rune postavio. A onda je povuče još nekoliko puta, smijući se i vičući. Kad je Rune dotrčao, još je povlačila konopčić.

Zagrli ga unatoč tome što je Rune imao revolver u ruci. Nije ga ni opazila.

– Pogledaj! – poviče. – Vidi što sam pronašla u hrpi drva!

Tek kasnije, u toku dana, svrati i Doc, da bi se nadivio otkriću. Ostane do večeri, no Elizabeth je bila isuviše uzbuđena a da bi mogla jesti ili kuhati. Stol je bio prepun zlata: nalazilo se na pladnju, u tanjuri-
ma, u čašama. Elizabeth je uzdisala,

drhtavim prstima dodirivala je svoje blago.

– Eto, sada znate – reče Doc – zašto ga ljudi traže, zašto ubijaju radi zlata!

– Znam – prigušeno će Elizabeth. – Da, sada to razumijem.

Doc se nagne preko stola.

– Elizabeth, pokraj toliko bogatstva ne morate se nimalo bojati za budućnost: u proljeće podite kući!

– Mislim da će tako i biti – uzvratila djevojka milujući zlato, no Doc je znao da ona ne misli tako.

Hrpa drva se poslije tog otkrića pretvorila u simbol. Klade je uredno poslagala i nije ih trošila. Svaki dan bi nacijepala koliko joj je bilo potrebno.

Jednog poslijepodneva udarala je sjekirom po nekoj čvorugavoj kladi, kadli je uplaši muški glas iza leđa, tako da je ispustila sjekiru.

Pokraj smrznutog potoka stajao je golem čovjek u krznenom kaputu.

– Ja sam to, Frenchy – dovikne radosno. – Čini se da obavljate poslove koji nisu za djevojku.

Elizabeth dohvati sjekiru. Nago-vori li te čovjek koji ti je spasio život, moraš mu odgovoriti, pomisli.

– Volim svjež zrak – uzvratila Elizabeth.

Čovjek joj pride.

– Dopustite mi da to uradim umjesto vas, gospodice!

– Ne biste li radije ušli i ugrijali se pokraj štednjaka? – predložila djevojka. – Želite li šalicu čaja?

Frenchy je očito bio polaskan.

– Eto... po takvoj zimi ugodno je popiti nešto toplo.

Elizabeth osjeti grižnju savjesti što je uvela Frenchyja kroz stražnja vrata, kao da pokušava prikriti svoje postupke pred-stražarima na suprotnoj strani ulice. No Frenchy je stigao odande, a njoj će tek posli-

je pasti na um da je to učinio upravo zato što nije želio biti viđen.

Frenchy sjedne za stol i pričekaj. Kad mu se odjeća ugrijala, počela je vonjati.

Naumio je da se posluži lažju, kako bi se dokopao novaca. Smatrao je da je djevojka donijela sobom mnogo novaca, jer Rune je za nju kupovao samo najbolje od onog što se moglo nabaviti. Dakako, ona je pomalo čudna, mislio je. Cijelo vrijeme provodila je u kolibi, a kad je jednom izišla, vidio je kako je pala. No vrlo je zgodna, svidjela mu se. Dakako, Doc Frail je njezin zaštitnik, ali Frenchy ga se nije bojao.

I Frenchy se upusti u laž:

– S najvećim nestrpljenjem očekujem toplije vrijeme. Imam najljepše nalazište koje se može zamisliti... pravo obilje! Frenchy Plante će se obogatiti sasvim sigurno! Samo... – uzdahne, pa nastavi: – ako preživim dok se ne odmrzne tlo. Eto, sada nemam ni koliko mi je potrebno za jelo – puhne u čaj da bi ga ohladio. – Da... – nastavi – potreban mi je novac za hranu. Bit će vraški sretna osoba koja mi pozajmi toliko novaca. Eto, i Doc Frail se tako obogatio, i sami znate. Osigurao je novac ljudima koji su tražili za zlatom.

Ništa nije zahtijevao od nje. Nije čak ni predložio da mu pozajmi novac. Elizabeth je sama na to pomislila.

– Kažite mi nešto više, gospodine Plante – reče mu. – Možda bih vam ja mogla osigurati novac za hranu.

On se najprije usprotivio: ne bi mogao prihvatiti novac od žene. Elizabeth je ustrajala: mora prihvatiti, jer mu ona duguje život. A i ona bi se, naposljetku, rado obogatila. Koliko mu je potrebno?

Eto, ne baš mnogo... Ipak, cijene

su visoke... i radnike će morati unajmiti, a radna snaga je vrlo skupa... također...

Elizabeth je grozničavo računala. Šest vrećica zlata, pol kilograma u svakoj. Nikako nije mogla odrediti koliko je potrebno čovjeku koji traži za zlatom.

– Dat ću vam polovicu – ponudi mu. – A vi ćete meni dati polovicu pronadenog zlata. Mislim da bismo morali sastaviti pismeni ugovor o tome.

Frenchy nije mogao vjerovati. Ali nije imao što izgubiti. Dobro je znao da neće imati zlata koje bi mogao podijeliti s Elizabeth. Već mjesecima nije imao sreće. Namjeravao je napustiti Skull Creek čim mu to dopuste vremenske prilike.

Izdiktira joj sadržaj ugovora u pero, a Elizabeth ga napiše lijepim rukopisom. Zatim ga pročitaju i oboje potpišu.

– Vi ćete zadržati ugovor – reče joj Frenchy. Bio je to valjan ugovor o opskrbljivanju kopača zlata... samo je bilo pitanje hoće li zajmodavac moći ostvariti svoja ugovorna prava. – Po vama ću nazvati svoje nalazište – radosno joj obeća Plante. – Za nekoliko tjedana, najkasnije idućeg ljeta, morat ćete nabaviti težulju za zlato da biste znali koliko zarađujete. Kad me ponovo ugledate, moći ćete ne nazvati: pouzdani zlatni Frenchy!

U Big Nuggetu Frenchy zauzme mjesto na onom kraju bara koji se nalazio blizu stola za kojim je Doc Frail kratko vrijeme s kartama u ruci.

Barman je prema Frenchyju bio vrlo ugladen, no ipak odlučan:

– Frenchy, dobro znaš da više ništa ne možeš dobiti na vjeru!

– Zar sam nešto kazao o veresiji? – bučno će Frenchy. – Naručio

sam piće i platit ću ga! izvuče vrećicu.

Doc Frail nije posvećivao pažnju Frenchyju, a ni igri. Nastojao je samo da ga navečer redovito vide na javnim mjestima, u ispraznoj nadi da će tako poljuljati opće uvjerenje da Elizabeth Armistead pripada njemu. No uspio je samo zbuniti ljude, koji su sada smatrali da loše postupa – ostavljajući je samu.

Frenchy podigne čašu, nasmije se i reče:

– Pijem za zlato koje ću pronaći i za ortaka koji me opskrbljuje.

Doc se nije mogao suzdržati: podigne pogled. Frenchy je već tri puta upropastio novac kojim ga je on opskrbio. Sada ga je odbio, a nije znao ni za jednog čovjeka u logoru koji bi bio spreman da mu omogući da počne iznova.

Zapazi kako mu se Frenchy smije u brk.

– Izazov? – zapita se Doc. Kakve su mu namjere?

Teška sumnja u Frenchyjeve namjere djelovala je na Doca poput žive žeravice.

Jesi li ti taj čovjek? – pomisli Doc. Jesi li ti, Frenchu Plante, čovjek zbog kojega ću posjetiti?

Ostane još sat i pol u salunu, sve dok Frenchy nije otišao. Zatekne Elizabeth u dobru raspoloženju kako krpi jednu od njegovih košulja.

– Čaj je odstajao i jak je – reče Elizabeth, stavivši šalicu čaja pred njega.

Ispijajući čaj, Doc je čekao da mu Elizabeth kaže da je Frenchy bio kod nje, no ona se samo raspitivala o zdravlju Visokog Johna. Naposljetku će Doc:

– Frenchy Plante se odjednom obogatio. Čini se da mu je netko dao novac.

– Zar? – blago će Elizabeth.

– Tako je kazao plativši piće – doda Doc.

Elizabeth se namršti:

– Pa zar će zapiti novac? To ne mogu dopustiti! Ja sam mu dala novac, ako ste to htjeli ustanoviti. Dala sam mu da ne umre od gladi i da može nastaviti traganjem čim se vrijeme popravi.

– Oh, Elizabeth... – tužno će Doc.

– Novac je moj – prekine ga Elizabeth. – Naprosto sam uložila dio, jer ga imam mnogo, a želim imati još više...

Frenchy se odao razuzdanom pijančevanju. Bio je toliko nasilan da ga je gospoda Dewey, koja je držala sobe iznad Big Nuggeta, izbacila na ulicu... dakako, uz stanovite troškove, jer je Frenchy ozlijedio onu dvojicu koja su ga izbacivala.

A kad je potrošio gotovo sav novac, doista se bacio u potragu za zlatom.

Doc i Rune su se odnosili prema Elizabeth s nekom hladnom pristojnošću. Samo su tu i tamo, tobože slučajno, spominjali pijanke Frenchyja Plantea. Nisu se ljutili, no njihova uljudnost bila je pomalo mučna. Elizabeth više nije imala prijatelja, ni Joea Fraila koji se čas smijao, a čas bio zajedljiv, ni pomalo grubog no vjernog Runea. Doc Frail je sada bio samo njezin liječnik, a Rune mladić koji je za nju obavljao sitne poslove. Živjela je kao u nekoj duplji omedenoj brvnima i osvijetljenoj svjetiljkom. Pokatkad je poželjela da je mrtva.

Kraj prednjih vrata nalazio se prozor. Rune je s unutrašnje strane prozora čavlima pribio čvrste drvene prečke. Da se ne bi vidjelo unutra, preko prečki je bio prebačen gunj. Kroz jednu rupu u gunju Elizabeth je vidjela mali dio ulice, no tu se nikada nije događalo ništa što

bi vrijedilo pogledati. Kad bi skinula gunj s prozora, izazvala bi time slučajne prolaznike da zaviruju u kolibu, a ponekad su radoznali kopači koje je snijeg prikovao za logor bili suviše pijani a da bi se mogli prisjetiti da je Doc Frail njen zaštitnik. Kad bi se i prisjetili toga, bili bi isuviše pijani, a da bi za to marili.

Jedan od njih, koji je pokušao ući neke večeri sredinom travnja, prepredeno je smislio svoj posjet. I bio je dovoljno trijezan da se najprije upusti u izvidanje.

Znao je gdje se nalazi Doc Frail: kartao je u Big Nuggetu, dosadivao se, no još nije zijevao. Rune se u Docovoj kolibi nagnuo nad knjigu osvijetljenu svjetiljkom. Visoki John je hramao niz vododerinu sa svjetiljkom u ruci da bi posjetio prijatelje. A Franchy Plante, koji je imao stanovitih prava na djevojku, jer ju je pronašao, nalazio se negdje u brdima.

Ni praporci nisu zabrinjavali uljeza. Povuče li djevojka uzicu, neće se oglasiti, jer je on prerezao konopčić.

Elizabeth je spavala odjevena u postelji – spavala je mnogo jer nije imala što raditi – kadli netko pokuca na stražnja vrata. Pozove je i neki glas, nimalo nalik na Docov: – Gospodice Armistead! Elizabeth!

Sjela je i sledila se od straha. Zatim je začula bučnije udarce – vjerojatno drškom sjekire. Nije odgovorila, a onaj čovjek u besmislenom gnjevu zasiječe stražnja vrata.

Elizabeth potrči i povuče uzicu. Praporci se ne oglašaju a uzica joj ostane u ruci. Čula je kako suho drvo praska pod udarcima sjekire. Nije ni pokušala pobjeći kroz prednja vrata. Posegne za očevim derinjerom, vrisne i povuču obarač...

Udarci sjekire su zatihnuli. Odjednom je začula Runeov glas. Približavao se. Elizabeth se umiri. Uvjerivši se da je pred vratima uistinu Rune, skine zasun s prednjih vrata i pusti ga unutra.

– Ja sam ispalila hitac! – pohvali se.

– Nikoga niste ozlijedili – Rune joj gotovo prigovori. Tane je završilo u napuklim stražnjim vratima. – Pričekat ćemo ovdje dok ne dođe Doc.

Kad je stigao, Doc mirno sjedne i sasluša djevojčinu priču.

– Ne znam – beznažno reče – ne znam kako da vas zaštitim – pokaže razbijena vrata i obrati se Runeu: – Sredi to! Ja ću staviti novu uzicu na praporce.

Rune popravi stražnja vrata, a zatim je neko vrijeme preslagivao drva. Vrativši se, reče:

– Noćas neće nitko pokušati na ta vrata... donijet ću pokrivač i spavati na drvima.

U Docovoj kolibi smota pokrivače. Uspravi se i gotovo ispljune pitanje:

– Koliko vam vremena još dugujem?

– Vremena? Prastara besmislica! Ne duguješ mi ništa. Samo sam te htio potkresati na pravu mjeru...

– Jednom će možda netko vas potkresati na pravu mjeru – uzvрати Rune. – Cini mi se da vas još nikada nitko nije potukao do temelja... Veliki Joe Frail uvijek na vruhu! Vrijeme je da i to iskusite!

– Hej, čemu odjednom ta pobuna? – zapita Doc.

– Eto, namećete se jednoj Elizabeth i ne činite ništa drugo. Zašto da ne pokleknete umjesto toga? Zar vam nikada nije palo na um da biste je mogli odvesti u neki pristojniji kraj kad biste se njome oženili?

– Rune se silno razgnjevio. – Da-

kako, kazala je da ne može otići, no vi biste je mogli natjerati... svezati je i odvesti kolima, ako ne bi išlo drugačije. Odakle znate da se jedini valjan način da ode iz Skull Creeka sastoji u tome da je natjerate da to sama učini? Zar baš sve znate?

– Ne znam baš sve – uzvratila Doc s nekom novom i nepoznatom skromnošću. Nastavi tek poslije kraće šutnje: – Za mene ta zamisao nije sasvim nova. Razmislio sam o tome. Vjerujem da me ne bi htjela.

Rune dohvati svoje pokrivače.

– Ne upuštajte se u kockanje ako niste sasvim sigurni da ćete pobijediti – izide i zalupi vratima za sobom.

VIII

Kad je Doc odlučio da se počne udvarati Elizabeth, unio je u to svu svoju dušu – ta već joj se odavno naumio udvarati. Postao je sasvim drukčiji. Bio je nježan, ljubazan. Elizabeth, koja nikada dotad nije imala udvarača (osim staroga gospodina Ellerbyja, koji je preko njezine glave razgovarao s ocem), odjednom shvati kakve su Docove namjere.

Češće je odlazio s njoj i ostajao duže. Bez poziva bi dolazio na ručak ili večeru, divio se njezinu kuharskom umijeću. Čak joj je cijepao i nosio drva. Dao bi joj čarape da mu ih okrpi, zajedno bi sjedili za stolom, Elizabeth bi šivala i pokatkad ga pogledavala.

A Rune je u Docovoj kolibi učio s Visokim Johnom.

Dvadesetak kilometara daleko od Skull Creeka Frenchy Plante je pliticom inspirao šljunak. Tlo se odmrznulo, kiša mu je otežavala rad, no Frenchy je nešto slutio. U devedeset devet posto slučajeva

njegove slutnje nisu se obistinile, no on im je ipak vjerovao.

Na obronku pokraj postoka nalazilo se čvorugavo staro drvo. Pokraj njega je iskopao jamu iz koje je vadio šljunak. U njemu je tek tu i tamo pronašao poneko zrnce zlata. Jednog tmurnog dana izvuče se ispod pokrivača u poderanom šatoru i ustanovi da drveta više nema. Korištenje mu je isprala kiša i drvo je krošnjom palo u njegovu jamu.

Frenchy prokune.

– Eto, to je znak – progunda – da ovdje nisam imao što iskopati. Proketo drvo zatrpalo mi je jamu! Otići ću odavde i nikada se više neću vratiti u Skull Creek.

No pokraj drveta je ostavio vedro. Pode da ga uzme. Krošnja je ležala niže od korijenja, koje je bilo puno blata. Francky skine grudu blata. Iz nje izvadi poput kikirikija velika zrnca... no kikiriki ne sja takvom žutom bojom. On zaboravi doručak, zaboravi potpaliti vatru, u divljoj groznici baci se na skidanje blata s korijenja drveta. Sada je u ruci držao grumen veličine divlje jabuke... no divlja jabuka nije tako teška.

Stajao je na kiši koja je lijevala – s malom zlatnom jabukom u blatnjavim rukama. Zabacio je šešir na zatiljak i zaurao poput vuka u oblačno nebo...

Okolčio je svoje nalazište. Čitav tjedan je radio od zore do mraka, sve dok ga naporni rad i gladovanje nisu toliko iscrpili da više nije mogao ispirati šljunak. Mogao je i umrijeti usred svog bogatstva, jer je bio preslab da se vrati u Skull Creek po hranu. Gotovo u posljednjem trenutku ubio je nekog neopreznog jelena i najeo se mesa. Zatim ga je silno uplašilo otkriće da je mogao izgubiti snagu... a zbog toga i život i bogatstvo. Natovari na

konja stvari i krene u Skull Creek.

Kroz sumrak se probijao niz vododerinu, izgarajući od želje da što prije stigne do Elizabeth Armistead, no u glavi mu se vrzlo još nešto. Ispred kolibe od granja naslo-njene na obalu vododerine poviče:

– Bille, jesi li tu? Ja sam, Frenchy!

Koliba je bila njegova dok je nije prodao za dvije boce viskija. Bill Scanlan proviri napolje i ravnodušno upita:

– Zar si već propao? Eto... imamo graha.

Čovjek pod imenom Lame George, ležeći na prljavom gunju, progund nešto u znak pozdrava.

– Koliba je puna – reče – no napraviti ćemo ti mjesta.

– Što se događa? – zapita Frenchy, halapljivo gutajući hladnu svinetinu i grah.

– Kočija još ne vozi. Logor je propao. Jesi li što pronašao? – I dobro i loše... pretežno loše – bilo je to razmjerno iskreno, no iskrenost ne vrijedi previše, a ljudi koji tragaju za zlatom ne očekuju je čak ni od prijatelja. – Upravo sam se sjetio kako su oni momci natjerali mule u šator gospode Fisher... Okladio bih se da više nećemo doživjeti onako smiješan prizor.

Lame George će pomalo tužno:

– I nećemo, doista! Čovjek nema što da radi niti da se čemu nasmi-je... Kopali smo, ali ništa nismo pronašli.

– Pada mi na um kako da se dobro našalimo – natukne Frenchy.

– Na račun Doca Fraila!

– S njim se nitko ne šali – pri-govori Lame George.

– Učinit ću to ravnodušno će Frenchu, a Lame George sjedne i zapita:

– Pa što ćeš učiniti? Zar si što smislio?

– Što ti pada na um?! – napeto zapita Scanlan.

– Šala – podsjeti ga Frenchy. – Što mislite o šali na Docov račun?

– Grom i pakao... dakako! – prihvati Lame George. – Kaži nam nešto o tome! – pogleda Scanlana, a on kimne u znak pristanka.

– Želim samo – počne Frenchy, podigavši dlanove da bi istakao ne-dužnost svojih namjera – posjetiti gospodicu Armistead a da mi pri tome nitko ne prosvira lubanju. Zar Visoki John još stanuje kod Doca?

– Oporavio se i preselio u neku stračaru. Rune je još s Docom. Ali što ćeš – zapita Lame George s opravdanom sumnjom – s djevo-jkom?

– Ne bih je povrijedio ni za što na svijetu. Ni ruku ne bih stavio na nju... samo ću s njom porazgovarati – reče Frenchy, smijuljeći se. – Samo ću joj pokazati nešto što sam pronašao.

Navale na njega, dohvate ga za ruke prožidrući ga pogledima.

– Zar si pronašao zlato, Frenchy? Dakako, pronašao si ga... a ona ti je dala novac!

Elizabeth je sjedila za stolom, krpajući pokraj svjetiljke. Nasuprot njoj sjedio je Doc: čitao je naglas na obostrano zadovoljstvo. Opustio se, zavrnuo rukave košulje. Haljetak i pojas s oružjem objesio je o čavao pokraj vrata. U štednjaku je pucetalat vatra, iz čajnika se pušilo.

Doc je pažljivo odabrao štivo. U sat i pol je pročitao odlomke iz djela Tennysona i Browninga, a zatim je, naoko slučajno, zavirio među ljubavne sonete Williama Shakespearea... te na to je smjerao od samog početka.

– Zašto si odjednom tako nemi-ran? – zapita ga Elizabeth. – Zar si se umorio čitajući?

Doc ustanovi da više ne sjedi: šetao je po prostoriji. Sad je vrijeme da progovori.

– U stvari se ne prezivam Frail – reče.

Elizabeth se nimalo ne začudi.

– Pa zašto si onda odabrao upravo to prezime?

– Bio sam ciničan. Mislio sam da mi pristaje. Elizabeth, moram ti kazati nešto o sebi...

– Dakako, Joe.

– Jednom sam ubio čovjeka.

Pogledala ga je s olakšanjem.

– Čula sam da si ubio četvoricu.

Doc se namršti.

– Zar misliš da jedan čovjek nije važan? Za mene je važan.

– Žao mi je, Joe – nježno će Elizabeth. – I za mene je važan. No bolje jedan nego četvorica.

Eto, oprostila bi mi čak četiri ubojstva, pomisli Doc.

Nagne se preko stola.

– Elizabeth, tako mi je drago tvoje društvo. Najradije bih tako proveo ostatak života... štitit ću te, raditi za tebe, ljubiti te... učiniti te sretnom budem li mogao.

– Nisam smjela dopustiti da to izgovoriš – tiho će Elizabeth. Sklopi oči i suze joj poteku niz obraze.

– Udat ću se za Euerbyja. Mislim da ću njegov život učiniti jadnim...

– Pa zar djevojka plače spominjući čovjeka za kojeg se namjerava udati? – napeto će Doc. – Često sam te natjerao u suze, ali. On je zagrljao a ona se privije uz njega. Ljubio ju je sve dok nije ostala bez daha. – Nikako za Ellerbyja, ma tko on bio, već za mene! – nije je ispuštao iz zagrljaja... Volim te... Čim ceste postanu prohodne, odvest ću te... ni nogu nećeš morati staviti na tlo ni išta vidjeti...

– Nipošto, Joe. Gospodin Ellerbu će doći po mene kad mu napišem pismo i zamržit će svaki kilometar

tog putovanja. Udat ću se za njega, jer nije zavrijedio ništa bolje.

– Glupost! Udat ćeš se za mene.

Na suprotnoj strani ulice neki grdno prehladeni čovjek pokuca na Docova vrata. Držeći rupčić ispred lica, čovjek naprosto iskašlje svoju poruku Runeu:

– Može li Doc doći... ili ti? Visoki John je sjekirom posjekao nogu, vraški krvvari.

– Doći ću – uzvratit Rune i dohvati Docovu torbu. Vrlo dobro je znao što valja učiniti u takvom slučaju, ta cijelu zimu je radio zajedno s Docom. – Kaži to i Docu... on je u kolibi s druge strane ulice...

– Podi... u stračaru Visokog Johna! – kašljući, uputi ga čovjek.

Koliko je Rune vidio, čovjek se zaputio u djevojčinu kolibu da obavijesti Doca. Rune nije vidio vrijeme, potrčao je da bi spasio ozlijeđenog.

Kad se mladić izgubio iz vida, neki čovjek koji je dotad stajao u sjeni zabunja po djevojčinim vratima, dozivajući na sav glas:

– Doc, dodi brzo! Runea su istukli u Big Nuggetu!

Doc Frail je požurio napolje, ali čovjeka više nije bilo. Poslije kraćeg oklijevanja Doc potrči u salun, nauživši da nekoga pošalje po svoju torbu bude li mu potrebna.

Odjednom posrne i padne a onda ga netko udari po zatiljku. Nije dugo ležao u blatu. Dva čovjeka ga odnesu u suprotnom pravcu i polože u bljuzgavicu pokraj Flaunceove trgovine. Tu ga ostave, a zatim se teturajući spuste niz ulicu: bili su pijani.

Franchy Plante se nije poslužio silom da bi ušao u djevojčinu kolibu. Pokuca i pozove:

– Gospodice Armistead, ja sam, Franchy! – zatim doda spuštenim

glasom: – Imam za vas dobre vijesti.

Elizabeth otvori vrata i zapita:

– Je li Rune teško ozlijeđen? Što se dogodilo? – Zar je ozlijeđen?

– Netko je pozvao doktora Fraila da se pobrine za njega. Zar ga niste vidjeli?

Frenchy će dobroćudno:

– Gospodice, previše sam uzbuđen. Smijem li ući i pokazati vam što sam donio?

Oklijevala je. Bila je isuviše zabrinuta a da bi je zanimalo hoće li on ući ili neće.

– Prisjetite se – šapne joj Frenchy – što sam vam rekao o pouzdanom zlatnom Frenchyju!

– Udite! – pozove ga Elizabeth, prisjetivši se.

* * *

Doc je mokar teturao ulicom. S njega se cjedila voda, nazebao je, glava mu je pucala od boli. Najradije bi se na trenutak zaustavio da svlada vrtoglavicu, no tjerao ga je ledeni strah nalik na mučninu.

Što je s Elizabeth? Ostala je sama u kolibi... Gdje je Rune, je li teško ozlijeđen?

Doc je bio ozlijeđen, glava ga je silno boljela. Netko ga je napao. Ni je važno tko: Skull Creek će ionako ubrzo saznati kako je netko izio dušu iz Doca Fraila a da ni hitac nije bio ispaljen.

Ma gdje se nalazio, Rune će morati pričekati pomoć, ako mu je uopće potrebna.

Pokraj djevojčinih vrata Doc osluhne i začuje njezin glas koji se lomio između suza i smijeha:

– Ne mogu povjerovati! To nije moguće...

Zasun nije bio spušten. Doc otvori vrata, zastane i suženih očiju stane promatrati prizor. Elizabeth zakotrlja po stolu neki žuti predmet

nalik na malu jabuku. Kad je predmet pao i udario u podnu dasku, Doc je znao što je to.

– Je li Rune bio ovdje? – zapita suzdržanim glasom.

Elizabeth ga pogleda. Na trenu tak joj zastane dah. Potrči k njemu i poviče:

– Joe, ozlijeđen si... Što se dogodilo? Sjedni... Oh, Joe...

Frenchu Plante se duboko zabrine i pokaže suosjećanje.

– Zaboga... Doc, što je to?

Doc Frail nježno odmakne Elizabeth u stranu i ponovi:

– Je li Rune bio ovdje?

– Nisam ga vidio – ozbiljno će Frenchy. – Gospodica Armistead je kazala da su vas pozvali jer je ozlijeđen, pa smo mislili da ste s njim.

Doc se okrene bez odgovora. Potrči u Big Nugget. Zastane na vratima saluna onako blatan, krvav, naprasit.

– Je li dječak ovdje? – vikne.

Nitko mu ne odgovori, ali netko zapita:

– Pa što je s vama?

Promatrali su ga bez zabrinutosti u pogledu, pa čak i bez zanimanja, onako kako bi gledali bilo kojeg čovjeka u logoru. Nipošto onako kako bi morali promatrati Doca Fraila. U njihovu držanju nije bilo ničeg neobičnog, osim što nisu bili nimalo iznenađeni. A morali su biti. Očekivali su to, Doc to odmah shvaćti.

– Kazali su mi reče Doc – da je Rune ovdje ozlijeđen.

– Grom i pakao... – reče barman – ovdje nije bilo nikakve tučnjave. A Runea nismo vidjeli otkako je prije dva-tri dana došao po vas.

Doc je stajao... bezazlen poput djeteta. Okrenuo se prema vratima

i začuo smijeh, koji je naglo utihnuo.

Napolju se naslonio na zid, zanjhao se, pričeka da mu se prestane vrtjeti u glavi, da mu se želudac smiri.

Nazreo je opasnost u smijehu koji je čuo. A ništa nije mogao učiniti. Frail, Frail, Frail... Krhak, Krhak, Krhak...

Zapazi da stoji na mjestu na kojem je stajao Wonder Russell kad ga je Dusty Smith ustrijelio...

Potrči teturajući prema djevojčinoj kolibi. Ona ga dočeka na vratima, dozivajući:

– Joe... Joe...

– Kazao sam joj da je s vama sve u redu – reče Frenchy. – No mislio sam da je najbolje da ostanem pokraj nje, za svaki slučaj...

Doc ne odgovori. Sjedne i pričeka da Elizabeth donese posudu s vodom i ručnike.

– Je li Ruse dobro? – zapita ga Elizabeth.

– Pretpostavljam. Mislim da je to bila samo bljutava šala.

Na stolu je bilo zrnaca, grumena i mala zlatna jabuka. Budući da Doc nije dopustio Elizabeth da mu pomogne oprati krv s lica, djevojka se polako okrene stolu koji ju je privlačio nekom neodoljivom silom.

– Nalazište je prozvao po meni...

– prošapće Elizabeth. – Nazvao ga je Sretna djevojka – na licu joj se zasijeku blage bore, ali nije zaplakala.

U tom trenutku ude Rune, zbunjnjen i bijesan, s Docovom torbom u ruci.

– Kazali su mi da se Visoki John ozlijedio... – počne, no odmah zašuti ugledavši Docu.

– Koliko sam ja čuo – reče Doc kroz ručnik – tebe su istukli u salonu. A onda je mene udario netko po glavi.

Rune ga, čini se, nije slušao. Ne-tremice je gledao u grumene zlata. Pošao je prema stolu, privučen onom istom silom koja je privlačila i Elizabeth.

Frenchy se smijuljio.

– Upoznaj Sretnu djevojku, mlađicu! Donio sam što sam pronašao, a polovica pripada njoj. Sada odlazim. Ne... zlato je vaše, gospodice, bit će ga tamo još mnogo... Doc, nadam se da ćete uskoro ozdraviti.

Docov oproštaj s Elizabeth sastojao se u kratkom upozorenju.

– Odsad spuštaj zasun na vratima, inače će biti nevolje!

Ništa joj nije objasnio, prepustio joj je da razmisli o tome.

* * *

Cijele noći nije legla u postelju. Sjedila je za stolom kotrljajući zlatnu jabuku, grumene i zrnca. Brojila ih je. Držala ih je na dlanu, smješkala se, gledala u njih. Njihova vrijednost bila joj je nepoznata. Ta samo da ih izvaže, utrošit će mnogo vremena. A to je tek početak, poslije će ih biti više, mnogo više...

Iz skrovišta izvuče pismo koje je napisala gospodinu Ellerbyju, pročit ga, a onda ga spali u štednjaku.

To zlatno grumenje bit će sigurnosni bedem između nje i gospodina Ellerbyja, između nje i svega što ne želi.

Čitavu noć je bila budna, sjedila je, stajala pokraj prednjeg prozora, osluškivala zvukove i prepoznavala ih, premda ih nikad prije nije čula: bila je to beskrajna buka zlatne groznice. Topot kopita, bat koraka ljudi koji odlaze zauvijek, ozbiljni, napeti i gnjevni glasovi, škripanje kola. Osluškivala je gotovo pohlepno, sa zlatnom jabukom u ruci...

Ne bi se uplašila ni kad bi netko tresnuo o vrata. Bedemi su podig-

nuti od zlata, razmišljala je. Nitko ih ne može srušiti.

Neki čovjek poviče:

– Poželi mi sreću, Sretna djevojko! To je sve što želim.

– Želim ti sreću, ma tko bio! – uzvratila Elizabeth sa smijehom.

Ipak, začuvši pred jutro žestoku buku pred stražnjim vratima, uplašila se zbog Runea. Pride vratima da bi bolje čula.

– Moja cijev je uperena u vas – gnjevno će Rune. – Nestanite, gubite se!

I ljudi se doista udalje, gnjevno gundajući.

Elizabeth dovikne Runeu kroz zatvorena vrata:

– Rune, dovedi Doca! Napravila sam planove.

Pred svitanje se njih troje nađu oko stola. Tri lončića bila su puna kave, no pio ju je samo Rune.

Doc posluša Elizabeth i pomisli: to je neka druga djevojka, nipošto izgubljena djevojka, nipošto bespomoćna zatočenica. To je Sretna djevojka, zarobljena kraljica! To je kraljevanje... iz nje zrači moć. Odjednom je naučila zapovijedati!

– Unajmit ću te, Rune, kao tijelo-hranitelja – reče Elizabeth.

Rune pogleda Doca, a ovaj kimne. Mladić ne odgovori. Elizabeth to nije ni očekivala.

– Želim da mi što prije nabaviš tezulju za zlato – nastavi. – I zapitaj gospodina Flaunceea koliko bi stajala doprema malog klavira s Istoka.

– Elizabeth, to nije u redu – umorno će Doc. – Naručuješ klavir... a to znači da ne misliš napustiti Skull Creek.

– Nisam se dobro osjećala razmišljajući o odlasku – uzvratila Elizabeth. Zatim reče Runeu: – Zamoli gospodina Flaunceea da mi donese materijale za haljine... satene u svi-

jetlim bojama. Moram sašiti nove haljine.

Rune odloži lončić.

– Mogli biste dograditi kakvu strehu tamo straga. Morat ću biti u vašoj blizini, a ne bih htio spavati na drvima...

Elizabeth kimne u znak odobranja.

– I još nešto: dala sam Frenchyju novac i to mi je donijelo sreću. I drugi kopači će od mene tražiti udio, i ja ću im ga dati, da bih održala sreću.

– Besmislica – promrmlja Rune. – Kad biste novac dali svakom kopaču koji ga zatraži, ubrzo biste propali. Postavite granicu, dajte, recimo, svakom sedmom. Ali nemojte svima staviti na znanje da svaki sedmi dobiva!

Elizabeth se maršti, pa kimne.

– Sedam je sretan broj.

Doc dohvati svoj lončić kave.

Šačica zlata nas je sve izmijenila, pomisli. Elizabeth je kraljica – zlatna kraljica Elizabeth. Runeu je sedamnaest godina, no izrastao je u čovjeka zdrava razuma, a drugi je najbolji strijelac u ovom kraju. A ja? Ja sam sjena!

Doc blago reče:

– Elizabeth, Frenchy vjerojatno više neće pronaći mnogo zlata da bi ga podijelio s tobom. Ne budi odviše velikodušna!

– Zlata će biti napretak! – usprotivi se Elizabeth. – Bit ću vrlo bogata. Ta ja sam Sretna djevojka!

IX

U toku samo jednog tjedna nestalnost logora kopača u Skull Creeku postala je sasvim očita. Grad je odumirao, kopači su se selili na nova nalazišta u Plante Gulchu.

Posvuda su lutali stranci, no bili su samo u prolasku. Flaunceova tr-

govina bila je otvorena dan i noć. Kopači koji su odlazili na nova nalazišta kupovali su zalihe hrane. Flaunce je očajnički pokušavao unajmiti ljude koji će njegovu robu odvesti do novih ispirališta: htio je tamo otvoriti trgovinu prije nego što ga netko pretekne u toj namjeri.

Doc Frail je ljenčario pred svojom kobilom očekujući da se Rune vrati od Elizabeth. Promatrao je rijeku bradatih, odlučnih ljudi koji su prolazili vodeći magarce ili mule, pješačeći ili jašući, tjerajući volovske zaprege, noseći teret na leđima. Bili su to mahom stranci.

Da vidimo jesam li ili nisam onaj koji sam bio prije nego što me Frenchy nasamario i udario po glavi – pomisli Doc.

Ispriječi se na putu nekom čovjeku koji je nosio teret, ozbiljno gledajući pred sebe. Kad su se sudarili, Doc ga drsko pogleda, a čovjek će mu gnjevno:

– Mići mi se s puta, proklet bio!

Čovjek ga zatim gurne laktom i nastavi put.

Nisam više što sam bio, šutke prizna Doc. U njemu više nije bilo one stare snage koja je djelovala na strance, nije više bilo onog izazova u pogledu koji bi pitao: vrijediš li što?

Rune mu domahne iz mnoštva i Doc sada zapazi u njemu neku novu snagu. Rune mu se učini višim. Nosio je novu odjeću i nove čizme. U koricama je imao revolver koji mu je Doc dao prije nekoliko mjeseci. Rune više nije bio mrzovoljan. Zabrinuto se namršti, no bio je samopouzdan.

Doc mu palcem pokaže neko prazno zemljište, a Rune kimne. Bilo je vrijeme za svakodnevnu vježbu u gađanju. No ovaj put će vježba namjerno biti javna.

Na praznom prostoru, na kojem

nitko nije mogao biti ozlijeđen, Doc je bacao prazne limenke, a Rune je svaku tri puta pogodio prije nego što je pala na tlo. Bujica ljudi koji su prolazili najprije se zavrtiložila, pa se zaustavila: mnoštvo se neprestano povećavalo.

Netko poviče:

– Hej mladiću! – i baci još jednu limenku.

Runeov i Docov revolver sada zagrme u duetu. Svjetina je uživala.

Kad je Rune ispraznio svoje oružje, Doc je još pucao drugim revolverom, koji je munjevitim pokretom ubacio u desnu ruku prije nego što je prvi revolver pao na tlo. Sad to više nije bio duet, već solo starog majstora. Iz mnoštva su se čuli uzvici divljenja i to je bilo dobro. Neka strancima bude jasno da je Sret-na djevojka dobro zaštićena. Zamjena oružja, vještina ubacivanja punog revolvera u ruku koja je odbacila prazni, i te kako se dojmila svjetine. Rune se još nije dovoljno usavršio u toj vještini – ne toliko da bi je mogao javno pokazati.

Kad su završili tu javnu vježbu, mnoštvo se polako pokrene.

– Prošetaj malo ili se nećim pozabavi – predloži Doc Runeu. – Ja ću pripaziti na djevojčinu kolibu.

– Neki ludak se nalazi u gradu – reče Rune. – Jeste li ga vidjeli?

– Ima ih na stotine. Misliš li na onog zanesenog propovjednika neke sekte, onoga sa crvenim zaliscima? Nekoliko puta sam se našao na rubu njegova zbora i nisam ga mogao prestati slušati. Ne bih se začudio kad bi ga ljudi linčovali samo da ga usutkaju.

– Plaši me – prizna Rune, namrštivši se. – Ljudi ga ne vole, on svakoga tjera u srdžbu i gnjev.

U Docu se odjednom probudi neka sumnja, pa zapita:

– Zar je posjetio Elizabeth?

– Pokušao je, ali nije ga htjela pustiti u kolibu. Kad nadete vremena, podite i poslušajte ga.

– Imam više vremena nego što sam ga ikad imao – prizna Doc. – Dva liječnika došla su u novo naselje Plante Gulch, a iz Skull Creeka ljudi odlaze.

Idućeg poslijepodneva Doc je imao priliku da čuje propovjednika. Pijanist u plesnoj dvorani u donjem dijelu ulice osjetio je tegobe u krizima pošto je pokušao pomaknuti svoj klavir. Doc pade u njegovu kolibu da mu sredstvo protiv boli, a zatim mu propiše mirovanje u postelji i vruće opeke.

Čovjek proštenje.

– A tko će mi ugrijati opeke? Osim toga ne mogu ostati u postelji... preselit ćemo se u Plante Gulch.

– Pijanist će biti potreban tek kad stignu onamo – podsjeti ga Doc. – Kazat ću šefu da se pobrine za vruće opeke. Vi ste važan čovjek, profesore.

– Recimo da jesam – odgovori čovjek – ako ne pronađu boljeg pijanista.

Doc napusti vlasnika plesne dvorane, koji je čupao kosu zbog toga što je zaprijetilo zakašnjenje. Ulica je bila pretrpana ljudima koji je zastavila radoznalost, jer je tu propovijedao neki crvenokosi čovjek, stojeći na sanduku.

Oči su mu bile divlje, kao i pokreti ruku. Njegova propovijed se sastojala od nepovezanih nizova prijetnji. Vikao je, gušio se...

– Oh, vi, slabe vjere! Progledajte, kažem vam! Pogledajte blijedog konja! Na njemu sjedi smrt, a s njom dolazi pakao! Doista, braćo, ne zaboravite pakao... vječno mučenje, vatru koja se nikada neće ugasiti! Čuo sam veliki glas iz hrama kako upućuje sedam anđela: podite i

prolijte zemljom srdžbu božju! Pogledajte, tamo je zmaj koji daje snagu životinji, a vi obožavate zmaja i životinju. Zmaj je zlató i životinja je zlato! Pogledajte, zauvijek ste prokleti, osuđeni na traženje zmaja i životinje!

Doc shvati da propovjednik navodi odlomke iz Apokalipse, unoseći vlastite izmjene.

Neki čovjek iz gomile poviče:

– Uhh... umukni... podi i sam iskopaj kakvu životinju!

Među svjetinom se razlegne odobravajući smijeh.

– Prisjetite se Sodome i Gomore! – vrištao je crvenokosi čovjek. – Izgorjele su zbog pokvarenosti... da, zbog grijeha i zala! Pogledajte, ovaj logor je pokvaren poput ona dva grada!

Doca zahvati vrtlog mnoštva koje se pokrenulo. Netko zagrmi:

– Potjeraj konja, jer inače nećemo prije mraka izići iz ove Sodome i Gomore!

Propovjednikove sulude riječi izazovu u Docu gnjev. Odakle mu pravo da vrijeđa i blati tolike ljude? – zapita se. U njemu doista postoji neka mržnja, zaključí.

– Grešni narode! – vikao je propovjednik. – Ljudi, vi ste bremeniti nepravdom, vi ste sjeme zlikovaca! Čujte riječ gospodnju, vi, koji vladate Sodomom! Poklonite se zakonu božjem, vi, narode Gomore!

Knjiga proroka Izaije, prisjeti se Doc. Propovjednik se opet vrati Apokalipsi:

– Dana su mi usta što izriču velike riječi i dana mi je snaga da nastavim četrdeset dva mjeseca!

Netko iza Doca poviče:

– Ta nećemo te slušati toliko dugo!

– Ako ijedan od vas ima uši, neka čuje! Onaj koji odvodi u ropstvo i sam će pasti u ropstvo! Tko se ma-

ča laća, od maća će i poginuti!

U tom neki muški glas iza Doca reče:

– To je taj čovjek!

Doc se skameni. Oči su mu se prikovale za crvenokosog ludaka.

– To je čovjek o kojem sam vam govorio – nastavi onaj isti glas obraćajući se Docu. – Luda protuha! Zove se Grubb.

Kako je to moguće – zapita se Doc. Kako to može biti čovjek zbog kojega ću biti obješen?

Poslije nekoliko dana ludak pode u Plante Gulch.

* * *

U kolovozu je Elizabeth Armistead već bila bogata, a i dalje se bogatila. Kolibu je iznutra obložila bijelim muslinom, namještaj je bio najbolji koji je mogla nabaviti u Skul Creeku, klavir je bio naručen s Istoka, a ona je nosila haljinu od satena. No vidjelo ju je vrlo malo ljudi: svaki sedmi od onih koji su došli da je zamole da im uzajmi novac i Frenchy Plante, koji joj je s vremenom na vrijeme donosio polovicu od zlata koje je isprao.

Danas je subota, prisjeti se Doc Frail, dan obračuna na ispiralištima. Frenchy će stići sa zlatom. A ja ću provesti večer s Elizabeth, očekujući ga. Sretna djevojka krije se iza zlatnog bedema.

Zatekne Elizabeth kako žestoko raspravlja s Runeom.

– Frenchy je poslao čovjeka da mi kaže da je ovaj put isprao mnogo zlata – reče Docu. – I traži čovjeka na glasu koji će putem ovamo pripaziti na to zlato. Rune odbija!

– Nisam plaćen da čuvam zlato – reče Rune. – Unajmili ste me da bih pripazio na vas.

– Ali polovica zlata pripada meni – prigovori Elizabeth.

– A polovica je Frenchyjeva. Ne-

ka se on pobrine za zlato. Banka će se otvoriti čim on stigne. Ostat ću ovdje.

– Čini se da imate osjetljivog momka na platnom spisku, gospođice – sa smiješkom reče Doc i počne uživati zapazivši kako je Rune porumenio. Do vraga, pomisli, vjerojatno je to prva pristojna misao koju sam o njemu izrekao. – I ja ću biti ovdje – obeća Doc. – Došao sam naprosto u posjet – bio je isuviše nemiran a da bi mogao sjesti i čekati. Stajao je na vratima, pogledavao napolje i glasno razmišljao: – Eto, sada je kolovoz, Elizabeth. Lijep je dan čak i u ovoj usjeklini između brežuljaka. Mlada si, a ni ja još nisam posve ostario. No ti si zatočenica – okrene se k njoj i blago je zapita: – Hoćeš li sa mnom u šetnju, Elizabeth?

– Nipošto! – odmah će ona. – Oh... nipošto!

Doc slegne ramenima i okrene se.

– Nekoć nisi mogla poći jer nisi imala kamo a i novaca nisi imala dovoljno. Sada možeš poći bilo kamo, no stekla si hrpu zlata i kriješ se iza nje.

– Joe, nije riječ o tome! Sada ne mogu poći iz istih razloga kao i prije.

– Jesi li pokušala, Elizabeth?

Nije mu odgovorila.

Doc opazi kako ga Rune promatra suženih očiju i s nekim gnjevom u crtama oko usana.

– Možda će ti tvoj ortak donijeti neka nova i neobična zrnca – reče Doc. – Zanima me odakle mu.

– S njegova nalazišta – uzvratila Elizabeth.

Njzino grumenje se nije vidjelo, no Doc je znao da se nalazi u pokrienoj posudi za šećer na stolu.

– Molim te da razlikuješ, mlado damo! Sretna djevojka je naplavina.

Da bi se zlato odvojilo od mulja i šljunka, upotrebljava se voda. U redu, većina tvog zlata potječe odande. Ali... razaspi ga da ti pokažem...

Elizabeth nevoljko dotakne posudu za šećer. Bila je prepuna zlata. Morala ga je izvaditi žlicom. To nije bilo njezino blago, već njezina zabava, zbirka koju je držala naprosto zato što je tako lijepa.

Doc dotakne komad zlata oštarih i krutih rubova.

— Ovo potječe iz zlatne žile. Pošto se ohladilo, zlato se stvrdnulo. Stisnule su ga pukotine u stijeni. U stijeni, Elizabeth! Ovo zlato potječe iz tvrdih stijena, a ne s ispirališta i nije moglo doći s nalazišta u krugu od trista kilometara, ni oni oštri grumeni na kojima se još nalaze komadići kremenja. Ovo zlato ne potječe s nalazišta koje je Frenchy prozvao po tebi! Elizabeth ga je gledala u čudu, pomalo uplašena.

— Bilo je pomiješano s drugim grumenima koje je donio. Odakle mu to?

— Naručio ga je da bi ti ga dao. Neki ljudi se udvaraju šaljući cvijeće. Frenchy poklanja svoje probране kupljene grumene zlata.

— Ne govori tako! Ne sviđa mi se.

— To i nisam očekivao, no vrijeme je da ti kažem.

Frenchy je lukavo uspio u dvije namjere: da ugoditi Elizabeth i da se naruga Joeu Frailu.

A nas dvoje smo bezazleni golupčići, pomisli Doc.

Želio bih da te ugovore držiš u banci — reče Doc. Među njima su bila četiri unosna, a i neki drugi koji bi to mogli postati. — Zašto da ih držiš u onoj crvenoj kutiji ovdje, u kolibi?

— Zato što me pokadšto obuzme želja da ih pogledam — tvrdokorno

će Elizabeth. — Tu su na sigurnom, ta Rune me čuva.

Doc se nasmiješi krajičkom usana. Elizabeth požuri da doda:

— A imam i tebe.

— Do kraja života — širokogrudno će Doc.

Rune promijeni predmet razgovora da bi popravio ugodaj:

— Kako čujem, vratio se onaj propovjednik Grubb.

— Htjela bih porazgovarati s njim — reče Elizabeth. Dode li ovamo, molim te, Rune, uvedi ga u kuću.

— Nipošto! — usprotivi se Doc. — Rune, ne puštaj ga unutra!

— Rune će ga pustiti — hladno će Elizabeth — zato što je tako kažem!

— Kako... Elizabeth?! — zausti Doc, zaprepašteno je pogledavši.

Sjedila je uspravno, zabacivši glavu. Probljedila je od gnjeva. Izgledala je poput vladarice, poput kraljice iza zlatnog badema, poput Sretne djevojke koja je zaboravila koliko je ranjiva. A Doc Frail, onako ranjiv otkako se Frenchy s njim neslano našalio, nije je mogao natjerati da obori pogled.

— Rune, počne Doc.

Elizabeth ga prekine:

— Rune će ga pustiti, jer ja tako kažem!

Rune ih oboje pogleda.

— Neću ga pustiti u kolibu, ali ne zato što Doc to zahtijeva. Neću ga pustiti zato što on ne smije ući!

Doc se nasmiješi.

— Svijet se izmijenio, Elizabeth. Tako je to. Rune ima sve adute u rukama i nitko mu ne može naložiti kako da ih izigra.

U tom trenutku Rune nasluti da mu nitko neće polaskati na ljepši način, ma koliko živio, ma što učinio da stekne ugled u očima ljudi.

— Poći ću da vidim što se događa

u gradu – reče mladić pomalo zbu-
njeno.

– Gubite se obojica! – bijesno
povike Elizabeth. Doc je iznenadi
hladnim odgovorom:

– U redu.

I tako ostane sama. Grumeni zla-
ta iz posude za šećer još su bili ra-
zasuti po stolu. Dotakne ih, opipa a
zatim svrsta u nizove po veličini
obliku. Odjednom zaboravi svoj
gnjev, svoje zatočeništvo. Počne za-
boravljati da je mlada i daleko od
kuće.

Stotinjak metara daleko od dje-
vojčine kolibe Doca Fraila stigne
neki glasnik na muli i poviče:

– Hej, Doc! Moj drug Frank je oz-
ljeđen na našem nalazištu. Tamo su
tri čovjeka i pokušavaju nekako
podići grede koje su se na njega
srušile.

Čovjek sjaše, a Doc sa svojom tor-
bom uzjaše životinju. Znao je gdje je
to nalazište.

– Pošalji tamo još nekoliko ljudi!
– reče glasniku i potjera mulu.

Tumarajući, Rune zapazi Doca
kako odlazi i pode prema kolibi
Sretne djevojke. Ali ne ude. Sjedne
pokraj prednjih vrata i počne rez-
bariti neko drveće.

Dolje kod Big Nuggeta, crvenoko-
si čovjek je držao neku novu propo-
vijed i postupno se raspaljivao do
bijesa, privlačeći slušaoce. Glavna
tema mu je ovaj put bila Sretna dje-
vojka. U Skull Creeku i nije bilo bo-
lje teme, jer je ona mlada, privlačna
i tajnstvena, predstavljala je neizre-
civo bogastvo čak i za ljude koji je
nikada nisu vidjeli, koji su o njoj sa-
mo čuli.

– U ovom logoru postoji grijeh,
veliki grijeh! – vikao je Grubb. –
Grijeh koji zatvara vrata oslobode-
nju, koji drži mladu ženu zatočenu
protiv njezine volje. Postoji pokva-
ren čovjek koji ju je zatvorio u ko-

libu i ona ne može pobjeći jer je po-
stavio stražara pred vrata. Pravda
u njezinu kolibu ne može ući.

Slušaoci su bili mahom stranci.
Vjerovali su mu. A zašto i ne bi?

Jedan gurne susjeda i upita:

– Jesi li znao za to?

Onaj drugi potrese glavom i
namršti se.

– Nitko je ne može spasiti od zla

– nastavi Grubb – jer je okružuje
zlo! Za nju nema utjehe među onim
zidovima, jer je služi božjem zabra-
njeno da ude.

– A jesi li pokušao? – zapita
netko.

Grubb je pokušao samo jednom,
prije nekoliko tjedana. Sjećao se to-
ga kao da se dogodilo danas i zbog
toga se u njemu podigao silan
gnjev. Poviče:

– Dosta, sluga božji je pokušao
ući da bi se s djevojkom pomolio za
njezin spas, da bi je izbavio od zla.
No čuvar na vratima ga je odbio,
jer je zao podjednako kao i njegov
gospodar! Obojica su prokletnici!

Njegovi su slušaoci imali pred
očima istu sliku kao i on: drskog
liječnika koji ne dopušta djevojci
da izađe iz kolibe i dokonog mladi-
ća koji stoji pred njezinim vratima
i ne dopušta spasiocima da uđu.
Slušaoci se stanu gurkati i mrmlja-
ti. Netko reče:

– Grom i pakao, pa to je strašno!

Neki čovjek se izdvoji iz mnoštva.
Bio je to bivši konjokradica, prija-
telj Visokog Johna i Doca Fraila,
koji je ovoga liječio i njegovao. Pro-
dč pokraj brijačnice i zapazi unu-
tra Frenchyja Plantea, kojemu je
brijač kratio kosu. Frenchyjeva mu-
la bila je privezana ispred brijačni-
ce a zlato koje je u toku tjedna is-
prao zacijelo se nalazilo u zavežlja-
ju privezanom za sedlo. Frenchy je
sjedio u brijačevu naslonjaču s pu-

škom preko koljena i neprestano je gledao napolje.

Čovjek je žurio i napokon zastao pred kolibom Sretne djevojke. Tiho je rekao Runeu:

– Onaj crvenokosi će stvoriti pakao, huška ljude! Govori da bi djevojka mogla otići kad Doc ne bi tebe plaćao da je držiš zaključanu. Ne uzbuđuj se, momče...eto, naprosto razgovaramo o vremenu. Mislim da će biti nevolje i kazat ću to Visokom Johnu. Gdje je Doc?

– Otišao je na muli Tima Morrisona... na Timovo nalazište. Hvala ti!

Bez žurbe Rune ude u Elizabetovu kolibu i sjedne.

Bivši konjokradica pode u staju za iznajmljivanje i unajmi konja. Odjaše do mjesta na kojem je Visoki John inspirao šljunak i ispriča mu što se dogodilo. Visoki John ispusti svoje oruđe i reče mu:

– Potraži Doca!

Zatim Visoki John žustro othramma prema djevojčinoj kolibi. Opazio je mnoštvo koje se sakupilo kraj Big Nuggeta. Čuo je viku.

Pokuca na Elizabethina vrata, predstavi se i Rune ga pusti da ude. On sjedne i počne razgovarati kao da je stigao u prijateljski posjet.

Bivši konjokradica susretne Doca Fraila kako se pješice vraća kući. Onaj čovjek je izdahnuo ispod srušenih greda.

– Bit će nevolje – reče bivši konjokradica Docu bez okolišanja, a zatim mu ispriča kako crvenokosi propovjednik na njega huška ljude.

– Uzet ću tvoga konja – reče Doc, uzjaše i krene.

Nije se usudio brzo potjerati konja, jer bi time privukao pažnju. Nije znao što će učiniti kad stigne do kolibe... ako stigne.

Znao je da je prekasno da pokuša odvesti Elizabeth iz Skull Creeka.

Tko zna koliko metaka Rune ima uza se, pomisli. On sam ih nije imao mnogo... a i što da učini s njima, osim da zapuca u krov i napravi buku.

Začuje Frenchyja kako mu dovikuje iz donjeg dijela ulice:

– Hej, Doc!

Nije se okrenuo.

Ono mnoštvo kraj Big Nuggeta pokrenulo se. Rune, koji je gledao van kroz rupu u gunju na prozoru, pusti Doca u kolibu prije nego što je ovaj uspio pokucati.

Svi su stajali u kolibi poput kipo-va. Elizabeth reče:

– Upravo su mi kazali. Joe, kad dođu ovamo, izići ću na vrata i kazati Grubbu da nije istina ono što govori.

– Ostat ćeš ovdje! – reče joj Doc.

– Nadam se da nećete smatrati da pretjerujem, ali moram učiniti nešto što sam predugo odgađao. Kaži mi, Johnne, mogu li ti izreći svoju oporuku. Nemam vremena da je napišem.

Elizabeth ostane bez daha.

– Kaži mi! Neću zaboraviti – reče Visoki John.

– Zovem se Joseph Alberts. Bolje me poznaju kao Joea Fraila. Pri punoj sam svijesti, ali u izravnoj smrtnoj opasnosti. Oporučno ostavljam dvije tisuće dolara u čistom zlatu Runeu... Kako se ono zoveš?

– Leonard Henderson – tiho će Rune.

– Dakle Leonardu Hendersonu, bolje poznatom pod imenom Rune, da bih mu omogućio da studira medicinu ako to želi. Sve drugo ostavljam Elizabeth Armistead, zvanoj Sretna djevojka.

Nije kazao da zahtijeva od Runea da je odvede iz Skull Creeka. Nije bilo potrebno.

– Mnoštvo postaje sve bučnije – reče Doc. – Visoki Johnne, bit će bo-

lje da izadeš na stražnja vrata.

– Neću zaboraviti oporuku – još jednom obeća Visoki John i napusti kolibu.

Izvana Frenchy dovikne:

– Sretna djevojko, donio sam vam zlato! Ta otvorite Frenchyju vrata!

U kolibi se nitko i ne pomakne.

Frenchy štucne i reče:

– Grom i pakao... nije kod kuće!
– podbode konja i pride bliže a zatim poviče: – Ta uvijek je kod kuće, nije li tako?

Doc će žustro:

– Izidem li, ostanite unutra i spustite zasun! Jeste li razumjeli?

– Shvatio sam – reče Rune, a Elizabeth je tiho plakala.

– Doc, jesi li unutra? – ponovo se javi Frenchy. – Hej, Doc Fraile, izidi! Ta nisi se valjda uplašio!

Doc Frail osjeti napetost, a onda se opusti snagom volje.

– Ta nećeš me valjda ustrijeliti, Doc! – bockao ga je Frenchy. – Ti nikoga nećeš ustrijeliti, je li?

Frenchy se gromko nasmije, ali na Docu Frailu se ne pomakne nijedan mišić.

Čuo je sada nerazgovijetno gundanje svjetine, ono potmulo mrmljanje kakvo je čuo s brežuljka onoga dana kad se razbojnik zanjihao na grani velikog drveta.

Čuo je i vrištavi Grubbov glas. Propovjednik je očito vidio Frenchyja kako stoji pokraj prozora i doziva ukućane.

Grubb je vodio svoj zbor ne mijenjajući temu propovijedi. Svi u kolibi dobro su čuli njegov vrištavi glas:

– Pokvarena žena! Pokvarena i prokleta! Hoće li te tvoje zlato spasiti od vatre pakla? Raskalašena i prokleta...

Doc zaboravi strah. Zaboravi i onog čovjeka koji je mrtav ležao u

Utahu. Zaboravi i Wondera Russella koji spava vječnim snom gore, na brežuljku. Podigne zasun! Izide na ulicu.

Glas mu je odjeknuo poput grmljavine:

– Grubbe, spusti se na koljena!

No Grubb je bio slijep za opasnost. U Docu Frailu nije vidio čak ni prepreku. Prilazio je hvatajući dah i vičući:

– Babilon i pokvarena žena...

Doc Frail zaustavi dah i ustrijeli ga.

Nije ni vidio kako Grubb pada: gnjev svjetine ga je smjesta oborio. Posljednje što je čuo padajući pod naletom mnoštva bio je zvuk koji je silno želio čuti: zvuk zasuna koji je iznutra spušten na vrata kolibe.

X

Svjetina kao da je podivljala. Doc osjeti gnjev. Strah će nastupiti kasnije. Ali ne: već je nastupio. Usta su mu bila suha.

Bio je sav modar i krvav, tako su ga premlatili. Očito je neko vrijeme bio bez svijesti. Nije mogao vidjeti ljude koje je čuo i duboko ih prezirao. Ležao je licem nadolje na nekim prljavim daskama i kroz jednu pukotinu vidio je samo tlo. Noge su mu bile sapete. Zar se nalazi na platformi kola? Ne. Nalazio se na kolima s dva kotača. Ruke nije mogao pomaknuti. Konopcem su bile svezane uz tijelo.

Svjetina je vikala, dobacivala poruge, no sve poruge nisu bile upućene njemu... ljudi se među sobom očito nisu mogli složiti. Znao je gdje se nalazi: pod drvetom za vješanje.

Neki glas bijesno poviče:

– Sud! Morate mu osigurati pošteno suđenje!

Drugi glas odgovori:

– Dakako, sudi mu... ustrijelio je vodu sekte!

To je dakle to mjesto i to je dakle to drvo, pomisli Joe Frail. A konopac je sigurno pripremljen. Grubb je bio taj čovjek... jedva da sam ga poznavao... Ne postoji više ništa što bi zahtijevalo da bilo što poduzmem. Sve će učiniti drugi. Ipak, postoji nešto što me brine... ali neće dugo. Da, to je Elizabeth.

Joe Frail zastenje i napne uže kojim je bio svezan. Začuje Franchyjev smijeh.

– Daj da te ljudi vide, Doc! – reće mu Franchy. – Dopusti im da te još jednom dobro pogledaju!

Netko ga podigne na noge. On žmirne kroz kosu koja mu je pala na oči. Svjetina zamukne gledajući u čovjeka koji samo što nije mrtav.

Sada više nema potrebe da bude dostojanstven, više nema potrebe ni za čim. Zaljulja li se, netko će ga poduprijeti. Padne li, opet će ga podići na noge. Sve što treba učiniti, učinit će netko drugi. Joe Frail nema više nikakve odgovornosti. Osim... Elizabeth? Elizabeth?

– Grom i pakao... pa to se ne radi tako! – strogo će neki čovjek, ne pitajući za pravdu, već za ispravno smaknuće. – Rub kola će mu zahvatiti noge. Postavite daske! Tada će pasti kako valja.

Ljudi požure niz padinu da donešu daske.

Uobičajenim drskim pokretom glave Joe Frail zabaci kosu s očiju... vidio je Skull Creek čak bolje nego što je želio, vidio ga je posve jasno, kao onda kad je prvi put prešao ispod drveta s Wonderom Russellom.

Elizabeth, Elizabeth... Doc zadržiti. Uoči vješanja čovjek ne bi trebalo da misli ni na što drugo osim na sebe.

No Joe Frail shvati da se u tom trenutku bespomoćno izjeda zbog Elizabeth. Pa tko je u stvari umro u miru osim onih koji nisu imali za što živjeti!

Ljudi se vrate s dasnama... njih četvorica ili petorica. Četiri ili pet dasaka. Polože daske preko kola, napravi povišenu platformu i, eto, sada će moći biti zadovoljni, jer će ga objesiti na pristojan način, s milošću. Frenchy dovede sa strane par konja koji će povući kola.

Neki čovjek iza Docovih leđa navuče mu omču, a zatim je opet skinu da bi provjerio dužinu konopca. Drugi čovjek popne se na onu nadvijenu granu da bi skratio uže. Joe Frail je mirno stajao, ne gledajući gore, ne gledajući ni konje koje je Frenchy upregao u kola.

Iščekujući, svjetina zamukne.

Joe Frail odjednom zapazi neko kretanje dolje, na ulici Skull Creeka.

Otvorila su se vrata Elizabethine kolibe. Rune je izišao.

Nemoj! Nipošto! Ostani tamo, ljudi dječace, i učini sve da je spasiš! Već sutra će ovi ljudi posramljeno tumačiti poput pasa podvijenih repova... i tada ćeš je moći odvesti bez opasnosti. Ludi dječace...

Što li to nosi? Crvenu kutiju.

Nemoj, Elizabeth... Ostani u kolibi, ne izlazi im pred oči!

No Sretna djevojka se pojavila... išla je pokraj Runea. Vrlo brzo, gotovo trčeći. Ali spuštene glave. Ne gledaj, Elizabeth! Draga, ne podiži pogled! Vрати se u kolibu... već sutra ćeš moći otići odavde.

Neki čovjek iza Doca reče:

– Eto, hoćete li to pogledati!

Nitko ga, čini se, nije čuo.

Doc će tada oštro:

– Što čekate... do vraga!

Odjednom mu se žurilo. Budu li dovoljno brzi, Elizabeth će se vratiti.

ti... Rune će se za to pobrinuti!

Elizabeth se nagne u vjetar koji je dolazio iz pedeset kilometara udaljene pustinje. Spotakne se, ali ne padne. Prođe pokraj Flaunceove trgovine.

Zar Rune nosi crvenu kutiju? Kutiju u kojoj ona drži svoje zlato. Vratite se... vratite se!

Netko mu opet namakne omču preko glave. On nešto progunda. Osjećao se posramljeno.

Brzala je prvom padinom brežuljka, boreći se protiv straha od pustinje. Desnom rukom prekrila je oči. No Doc je vidio Runeovo lice. Rune je nosio tešku kutiju i nije mogao pomoći Elizabeth. U crte lica duboko mu se usjekla žalost: takav izraz Doc još nije vidio na njegovu licu.

Konji su bili spremni. Platforma je bila postavljena. Omča je bila na vratu osuđenog čovjeka.

Sretna Djevojka zastane na polovici puta.

Iz gomile se sada čulo samo uzbuđeno disanje. Neki su promatrali Elizabeth. Ona podigne desnu ruku i ispalila hitac iz deringera.

Sada su svi gledali u nju. Zavladala je posvemašnja tišina.

Rune položi crvenu kutiju u tlo, otvori je i pruži nešto Elizabeth... Docu se učini da je to vrećica. Elizabeth saspe njezin sadržaj na dlan i baci ga prema svjetini.

Nitko se i ne pomakne. Nitko i ne prozbori.

— Kako, Rune nema revolver? — Doc to odmah zapazi. Već ga odavno nije vidio bez revolvera o boku. A Elizabeth je svoj jedini metak ispalila u zrak. Sada su bez oružja, bespomoćni, upravo kao i ja! — pomisli.

Odjednom mu se otme:

— Natrag! Natrag... vratite se!

Neki čovjek iza njega blago mu

položi ruku na rame kao da želi reći: mir, sada je vrijeme za tišinu!

Elizabeth se opet sagne do kutije i dohvati nešto bijelo: posudu za šećer. Počne bacati velike, sjajne grumene zlata prema gomili na padini. Svjetina se naglo uskomeša, pohrli prema razasutom blagu...

Elizabeth je neko vrijeme stajala oborene glave, prazne ruke spustile su joj se niz tijelo. Rune ju je promatrao s izrazom žalosti na licu.

Elizabeth se ponovo sagne, dohvati neki presavijeni papir, podigne ga i prepusti vjetru. Papir za-leprša u zraku i zatim padne na tlo. Elizabeth pričekala pognute glave. Gomila također zastane u očekivanju, samo su se tu i tamo zapažali nemirni pokreti zbunjenih ljudi.

Elizabeth baci još jedan papir, pa još jedan. Neki čovjek zapita:

— Ugovori? Ugovori o zajmovima?

— Ali čiji? — zapita drugi.

Većina ugovora više nije imala nikakve svrhe, samo je neznan broj njih donio Sretnoj djevojci polovicu zlata ispranog na unosnim nalazištima.

Frenchyjev glas zagrmi:

— Kupuje Docu Fraila! Sretna djevojka kupuje svoga čovjeka!

Joe Frail zadrhti pomislivši: to je posljednje poniženje, prokockala je sve i više neće imati čega da se prisjeti osim moje sramote.

Jedan po jedan Elizabeth baci u vjetar sve ugovore. Vjetar ih je nosio kratko vrijeme, a zatim bi pali na tlo. Izbacila je i sve grumene iz posude za šećer i sav prah iz kožnatih vrećica koji je crvenu kutiju činio tako teškom!

Elizabeth je naposljetku stajala praznih ruku. Nogom je dotakla kutiju a Rune ju je podigao i izvrnuo da pokaže kako u njoj nema više ničega.

Frenchy potrči i poviče, prekinuvši oklijevanje svjetine:

– Uzmite, momci! Uzmite svoj dio cijene koju plaća za Doca Frai-la!

Frenchy potrči za razasutim papirima i počne ih dizati jedan za drugim. Naposljetku zadrži jedan papir u ruci, zaurla i poljubi ispravu.

Gomila se rasprši vičući, ljudi počnu u prašini tražiti zlato. Vrvjeli su uokolo poput opakih mrava, boreći se za blago.

Neki podrugljivi glas iza Doca reče:

– Grom i pakao... kad to baš toliko želi! – i prereže omču i uže kojim je bio svezan.

Nožem mu je ozlijedio zglob na ruci i Doc osjeti kako mu se niz dlan slijeva topla krv.

Sretna djevojka potrči uz obro-nak prema drvetu za vješanje. Nije se spoticala, nije oklijevala, bila je slobodna od straha i od svoga blaga. Lice joj je bilo blijedo, ali oči su joj sjale.

K r a j

Will C. Brown:

KAUBOJ KOLUMBO

Johnny Davis stajao je na južnoj obali Crvene rijeke, očiju uprtih u daljinu što je nestajala u sumraku, pitajući se kako bi se Kristofor Kolumbo osjećao da je stigao dan kasnije u luku i da nije stigao na brod koji je išao otkrivati Ameriku.

Kauboj Kolumbo, zaključivši Johnny, bio bi prilično žalostan. Budući da je to odgovaralo njegovoj procjeni raspoloženja Johnnija Davisa u tom crnom trenutku, on polagano krene prema svjetlosti što je probijala iz jedne jedine usamljene trgovine u kolibi na obali rijeke. Kolumbo bi se, mislio je Johnny, povukao u bar najbliži obali kako bi ojačao svoje zbunjene misli gutljajem onoga što se onda, 1492. godine, pilo umjesto vatrene vode.

U zamjenu za Johnnyjevih posljednjih pedeset centi šutljivi mu trgovac natoči tamnog kukuruznog viskija u ispucanu drvenu šalicu.

— Čvrsto se drži! — izusti starac, stavljajući novac u džep.

— Upravo sam propustio otkriti Ameriku — odvrati Johnny zamišljeno, buljeći u tamnu tekućinu. — Šteta. Bila bi to zgodna zemlja.

— Ne čujem dobro — reče starac i nagne uho prema njemu. — Reci to još jednom.

Johnny odmahne glavom, a trgovac se odgega prema svojoj drvenoj stolici u kojoj je obično drijemao.

Budući da je Johnny iz vlasnika trgovine te večeri već bio izvukao sve loše vijesti što ih je mogao izvući za jednu noć, sad je polagano pijuckao viski i u mislima filozofirao o tome kako je uzaludno pokušavati da sam tjera stado. Rad za plaću, zaključivši, ima naposljetku

i neke dobre strane. Zapravo je samo bio tvrdoglav kad je trebalo vidjeti da mu posao ide dobro. Loša vijest ga je pogodila kao da mu je netko bacio u lice šaku mulja iz Crvene rijeke.

Ustanovio je da je veliko stado Dvostruka sedmica što se kretalo prema sjajmu u Kansasu pregazilo Crvenu rijeku prethodnog dana i sad je već odmicalo daleko na sjever. Sljedeći neugodan udarac za Johnnija bila je spoznaja da na ovoj, teksaškoj obali rijeke nema kaubojja koje bi mogao unajmiti. Zapravo, rekli su mu, on i trgovac bila su jedina ljudska bića u blizini tog plićaka.

Vrata najednom zacvile i Johnny se okrene. U kraju gdje navodno nije bilo drugih ljudskih bića zbilo se nešto čudno i takve podudarnosti kao što je iznenadna pojava dva para nogu zahtijevala je brz gutljaj viskija za smirenje. Johnny se strese od pića i ponovo baci pogled prema vratima.

Jedan od došljaka bio je ulizan poput crne zmije na bijelom kamenu, a drugi je imao nos poput čvoruge i blatnjave čizme. Oči su mu hitro zvjeralale naokolo. Nervozno, pomisli Johnny.

Johnny se s optužbom u očima zagleda u vlasnika trgovine. Starac slegne ramenima i ispruži ruke, kao da želi reći da je to i za njega novost. Pridošlicama reče:

— Imamo samo kukuruzni viski, to je sve. Što želite, gospodo?

Neznanci su oklijevali dobrih pola minute. Zatim zmijoliki progovori:

— Kukuruzni viski!

— Čvrsto se držite — upozori ih starac, točeći.

Cak i u slabašnoj svjetlosti jedne jedine petrolejke, Johnny je znao da izgleda kao da ga je voda donijela kad je Crvena rijeka posljednji put poplavlila. Bio je uvjeren da iz njegova izgleda svatko može zaključiti da je kauboj luralica. To bi moglo objasniti neskrivenu sumnjičavost u očima došljaka. Dakako, ni oni nisu izgledali ništa bolje.

Ljigavi mršavko, nemirnih zmijastih očiju i crnih zalizaka, bio je takav da je u čovjeku izazivao osjećaj da posegne za štampom kao da nešto puže po podu, a njegov partner s prslukom bez dugmeta i otrcanim opasačem od užeta bio je od onih po kojima ljudi dolaze na loš glas. Jedini pouzdani predmeti na njima bili su koltovi na bedrima.

Reci nešto i upoznaj se sa svojim društvom, pomisli Johnny. kiselo. Možda ustanoviš da su ti prvi bratiji.

Međutim, prvi korak u upoznavanju učinio je došljak oštih crta lica i nemirnih očiju. Pride stolu na drugoj strani zemljanog poda, spusti čašu, nogom privuče stolicu i pozove Johnnyja pokretom glave.

Zatim progovori masnim ustima:

– Zovem se Querro.

Dugmasti Nos obriše usta nadlanicom i reče:

– Ja sam Jock Baxter.

– Ja sam Kristofor Kolumbo – promrmlja Johnny.

– Što si učinio? – namršti se Jock Baxter.

– Prijatelji me zovu Johnny. Zar nije lijelo društvance ovdje večeras?

Međutim, sljedeće Querrove riječi naglo privukoše Johnnyjevu pažnju, iako to nije ničim pokazao.

– Tražimo kauboja koji bi nam pomogao da noćas prebacimo oko dvije stotine goveda preko rijeke. Čini se da si ti čovjek koji želi zaraditi nekoliko dolara. Prihvaćaš li posao?

Johnnyju se stegne grlo. Nastojao je da mu lice ne odaje misli.

– Dvije stotine goveda? – upita. – Je li to vaše stado? Idete li na sajam?

Jock Baxter je neugodno buljio u Johnnyja.

– Ne pitaj previše, prijatelju! Querro te upitao da li prihvaćaš posao. Zar nije to sve što si ga pitao, Querro?

– Ne prihvaćam za običnu kaubojsku plaću! – odvrati Johnny. – Ako imate dobru ponudu, da čujemo! Stado se ne prebacuje preko rijeke noću, osim ako ne postoji vlašiti dobar razlog da se izloži opasnosti od utapljanja u mraku.

Querro baci brz pogled prema Jocku kao da mu nešto želi reći. Jock škrtlo klimne glavom.

– Čini mi se da nije loš, Jock – promrmlja Querro. – Netko nam mora pomoći.

– Najprije ga pitaj tko je i što radi ovdje – odvrati Jock.

– U redu, reći ću vam – tiho će Johnny. – Trebalo je da se sastanem sa stadom Dvostruka sedmica kraj rijeke da pomognem pri putovanju do Kansasa, ali nisam stigao na vrijeme. Zato sam ovdje i spreman saslušati sve prijedloge.

– Neki unutrašnji oprez zatvori mu usta u tom trenutku. Neću im reći više od toga; odluči. Iako je trenutno u društvu dvojice najbjeđnijih kauboja u Teksasu, mora paziti jer su tipovi premazani svim mastima. Zatim nastavi: – No kao što Jock kaže, pitam vas sad isto što ste vi pitali mene.

– Mi smo samo u prolazu – odgovori Querro. Očito je bio odlučio vjerovati Johnnyju. Johnnyju je bilo jasno da su oni iz njegove pohabane jahaće odore zaključili da je on skitnica koji bi sve učinio za novac. Querro se ogleda po sobi i onda nastavi tihim glasom: – Kilometar dva prema jugu, u jednoj travnatoj dolini, nalazi se stado od oko dvije stotine grla. Nikoga nema u blizini. Promatrali smo ga sat vremena. Jesi li ti opazio neke kauboje ovdje večeras?

– Ni žive duše – Johnny odmakne glavom.

Morao se napregnuti da mu se u glasu ne osjeti uzbuđenje. Ono što je Querro govorio natjeralo mu je žmarce kroz glavu.

– Zaključili smo – govorio je Querro, netremice gledajući Johnnyja svojim oštrim crnim očima. – da su gonići otišli nekamo da sutra dovedu veće stado. Tako je to stado ostalo bez čuvara.

– Nikoga nema u blizini – ponovi Jock. – Dvije stotine grla, za onoga tko ih uspije prebaciti preko rijeke.

Johnny se pretvarao da duboko razmišlja.

– To ne bi bila krađa, je li? Bilo bi to kao da smo našli strvine – Obješenjački namigne Querru.

Jock prasne u smijeh i udari Johnnyja po ramenu.

– Ovaj momak je na pravom mjestu!

– Što će biti kad ih prebacimo na drugu stranu? Što onda? – upita Johnny.

– Možemo ih odvući do mjesta gdje ćemo ih prodati. Ili još bolje, negdje bismo mogli naići na veliko stado i jeftino prodati naša goveda. Onda odmaglimo pravo u Teksas.

Johnny se uhvati za bradu i smrkne se.

– Goveda neće preko rijeke po noći. Neće plivati u tami gdje ne mogu vidjeti.

– Uh, uh! – Jock se oglašuje kao da ga je netko ubo štapom u leđa.

Johnny se, međutim, iznenada dosjeti:

– Ama, uskoro će izići pun mjesec. Preplivat će rijeku po dobroj mjesecini ako ih brzo natjeramo u vodu!

Jock udara šakom po stolu. Ponovo mu se vratilo dobro raspoloženje.

Querro reče:

– Mi ne znamo mnogo o stoci. Zato nam treba pomoć.

Johnny ih osmotri od glave do pete. Moram paziti da me oči ne odaju, neprestano je govorio u sebi. Ne smijem pokazati što namjeravam učiniti. No postojalo je još nešto. Gotovo se nije htio nadati, ali eto, pojavilo se pred njim niotkuda. Još jedan brod za Kristofa Kolumba.

– Zaradu dijelimo na tri dijela? – zagleda se Querru u oči.

Zmijoliki skitnica brzo kimne glavom.

– Slažeš li se i ti, Jock, da dijelimo na tri dijela? – upita Johnny.

Činilo se da se Jock sprema usprotiviti, no mora da ga je Querro usutkao upozoravajućim pogledom. Promrmlja:

– Svakako, dijelimo na tri.

Tako me možete isplatiti metkom i odmagliti s plijenom, pomisli Johnny.

Zatim ustane od stola.

– Vodite me! – nastavi. – Da nademo to stado i pokrenemo ga. Neće biti lako prebaciti ga po noći. Morat ćete upeti koliko god snage imate, ali možemo uspjeti. – Zatim, kao da mu je to toga trenutka palo na pamet, zastane i pride Querru: – Što će biti ako se pojave vla-

snikovi kauboji – hoćemo li pobjeći koliko nas noge nose ili što?

– Pobjeći ćemo ako ih je mnogo – odvrati suho Querro. – Ako ih je samo dvojica-trojica... potapša se po koricama.

– Shvaćam – odvrati Johnny pa se i on potapša po koricama, a Jock s odobravanjem potapša Johnnyja po ramenu.

– Vidiš, Querro, stari Jock ih zna izabrati, je li?

***

Tri čovjeka i tri konja borili su se uporno i tvrdoglavo protiv dvije stotine grla i rijeke. Bila je to teška borba, ali su ljudi i konji pobijedili.

Kad se i posljednje usplahireno grlo, oblijepljeno blatom, uspeno uz sjevernu obalu na srebrnoj mjesecini, Johnny krene za njim ne vjerujući vlastitim očima. Ostvario je nemoguće. Nije mogao otjerati jedva primjetan osmijeh s lica. Izvikivao je upute Querru i Jocku, naređujući im da tjeraju stoku uzbrdo. Kad su se uspeni na visoravan, grmljem obraslu ravnicu, nisu smjeli zastati.

– Što se više udaljimo od rijeke noćas, to bolje za nas – govorio im je.

– Imaš pravo – složi se Querro.

On i Jock su bili presretni zbog svog podviga. Johnny im je rekao da treba stoku držati u pokretu prema sjeveru sve dok može stajati na nogama. Trojica jahača su izmjenjivali položaje i tjerali stado ostatak noći i cijelog sljedećeg dana. Kad je stado naposljetku usporilo i postalo tako nemirno da više nisu mogli ići dalje, jahači sidoše s konja i zaspase na gunjevima poput mrtvaca. Teško su ponovo pokrenuli stoku u suton, ali su naposljetku ipak uspjeli. Cijele su noći uporno napredovali prema sjeveru.

Sredinom jutra sljedećeg dana Johnny s neke uzvisine opazi ono što je cijelo vrijeme tražio. Pojuri nizbrdo i pozove Querra i Jocka. Kad su se približili, reče im:

– Ispred nas je oblak prašine – to je veliko stado. Stado Dvostruka sedmica je prešlo rijeku prije dva dana i sad ga sustizemo. Čuo sam o njihovoj nadzorniku – učinit će sve za laku zaradu. Što kažete na to – ili ćemo i dalje tjerati stado i prodati ga na sajmu?

– Koliko možemo dobiti za stoku? – htio je Querro znati.

– Vjerojatno će nam platiti deset dolara po grlu – sami mogu dobiti dvadeset u Kansasu.

Querro je naglas računao da objasni Jocku:

– To je ukupno dvije tisuće dolara. Podijeljeno na tri dijela.

– Nije loše za dvije noći rada – reče Johnny.

– I onda zaprašimo odavde! – veselo se složi Jock.

Sredinom popodneva sustigli su jahače velikog stada Dvostruka sedmica. Johnny podbode konja i izbije ispred svoje stoke. Dočeka ga kosooki jahač čije se mršavo lice rastegne u polagani osmijeh kad ga je prepoznao.

– Kamo si nestao, Johnny? – upita Alec Stevens, nadzornik na ranču Dvostruka sedmica. – Nisi se pojavio na rijeci. Pitali smo se što ti se dogodilo. Mislili smo da si se možda predomislio.

Querro i Jock su se približavali stadu. Johnny brzo šapne:

– Nemam vremena da ti sad objasnim, Alec. Pazi na ove dvije skitnice, a tvoji momci nek budu spremni pripucati!

Querro se zaustavi i široko se osmijehne svima naokolo. Jahači Dvostruke sedmice mrko su ga promatrali.

– Jesi li sklopio posao, Johnny? – upita.

– Jesam – odgovori Johnny – Posudi mi osam dolara, hoćeš li, Alec?

Nadzornik izvadi osam srebrnih dolara. Johnny mu pride i uzme novac.

– Ovako, Querro. Evo ti četiri dolara. Četiri za Jocka. Plaća goniča stoke za dva dana. Dovidenja, momci!

Querro zine kao da je ugledao sablast. Jockovo je lice bilo bezizražajno. Johnny spusti ruku na drzak revolvera.

– Četiri dolara! Ja ne...! – zavijao je Jock.

– Izdao si nas! – Querro je škripao zubima.

– Nije to tako strašno – reče Johnny.

– O čemu je riječ, Johnny? – upita Alec Stevens.

– Ovo je ukradeno stado – odvratila Johnny. – Ova su'ga gospoda ukrala i unajmila me da im pomognem da ga prebace preko rijeke.

– Ali ta goveda imaju tvoj žig! – začudeno će Alec.

– Tako je – klimne glavom Johnny, ne spuštajući pogled s Querra i Jocka. – Ali ova moja dva partnera ne znaju baš mnogo o stoci. Ja i neki Meksikanac došli smo stado do rijeke, Alec, da s tvojim stadom podemo na sajam, kao što smo se dogovorili. Međutim, zadržali smo se i stigli dva dana kasnije. Vi ste već bili pregazili rijeku i otišli. Moj Meksikanac je odjahao kući, a ja sam ostao sam sa dvije stotine grla. Nisam ih nikako mogao sam prebaciti preko rijeke, a pogotovo nisam mogao vas dostići. Užasan osjećaj, mogu vam reći. Mislio sam da sam propao. Cijela moja rančerska pustolovina ovisila je o prodaji tih goveda. – Obrise rukom znoj sa čela i kimne glavom Querru i Jocku.

– Onda su se ova dvojica pojavila niotkuda. Pomalo traljavi i prljavi, ali ipak su mi dobro došli. Opazili su stado gdje sam ga ostavio i sa mnom sklopili posao. Tako smo ukrali stado i prebacili ga preko rijeke po mjesecini. Trebalo je da nas vidiš, Alec. Najčudnija krađa stoke u povijesti Teksasa, uvjeren sam u to.

Nasmiješi se, osjećajući umor. Čak mu je bilo pomalo žao Querra i Jocka. Njih dvojica se još jednom osvrnuše na krupne kauboje s Dvostruke sedmice i okrenuše konje prema jugu. Vraćali su se otuda su i došli, preko rijeke, vjerojatno da utope tugu u kukuruznom viskiju za Johnnyjevih osam dolara. Još jednom se okrenuše i smrknuo pogledaše Johnnyja. On podigne ruku i odmahne im. Zatim poviče nešto što ostali jahači nisu razumjeli, nešto kao:

– Hvala za brod, momci – reći ću Americi da sam vas upoznao!

Alec jednostavno reče:

– Da krenemo u Kansas?

PREVEO: ŽARKO VODINELIĆ

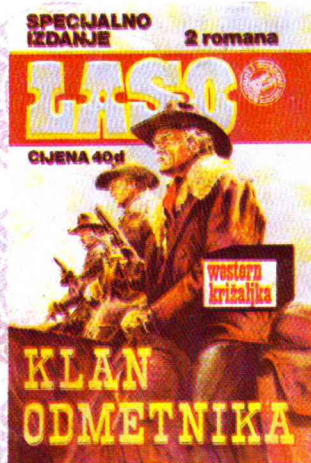
U PRIPREMI:

**Gordan F. Uvalde:
CRNI JAHAC**

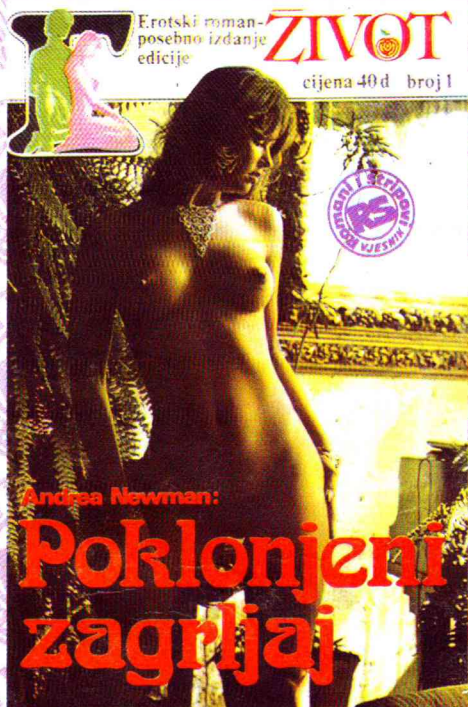

**POSEBNA
IZDANJA
ZA VAŠ
ODMOR**

**I kod vašeg
prodavača novina**

Kratke priče Krimi priče
Ljubavne priče SF priče
Vesterni priče Humoreske
Erotske priče Stripovi
Humor